

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Mrzel

Kakovost merskih instrumentov za merjenje egocentričnih omrežij
Primerjava enostavnih in sestavljenih generatorjev imen

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Maja Mrzel

Mentorica: red. prof. dr. Valentina Hlebec

Kakovost merskih instrumentov za merjenje egocentričnih omrežij
Primerjava enostavnih in sestavljenih generatorjev imen

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Kakovost merskih instrumentov za merjenje egocentričnih omrežij: Primerjava enostavnih in sestavljenih generatorjev imen

Uporabna vrednost raziskav egocentričnih omrežij je v aplikativnosti rezultatov na področja socialne opore in splošne kvalitete življenja posameznika. Ker obstaja več različnih pristopov za merjenje egocentričnih omrežij, je pomembno, da se zavedamo, kakšen vpliv imajo določene metode na dobljene podatke, v našem primeru na velikost in sestavo omrežij. V diplomskem delu se osredotočamo na razlike med enostavnim generatorjem imen z emocionalnim pristopom in sestavljenim generatorjem imen s pristopom izmenjave. Izkaže se, da z enostavnim generatorjem imen z emocionalnim pristopom dobimo večja omrežja, kjer so precenjene vloge sorodstvenih vezi, pri sestavljenem generatorju imen s pristopom izmenjave pa dobimo manjša omrežja, kjer so precenjene vloge nesorodstvenih vezi. Pri preverjanju razlik med metodama, kjer so kot kontrolne spremenljivke uporabljene spol, starost in izobrazba anketirancev, se izkaže, da na velikost najbolj vpliva izbrana metoda, na sestavo omrežja pa metoda in starost anketirancev. Pri velikosti omrežij je izbor metode najmanj problematičen pri ženskah, starejših in manj izobraženih, pri sestavi omrežij pa je izbor metode najmanj problematičen pri ženskah, mlajših in bolj izobraženih anketirancih.

Ključne besede: egocentrična omrežja, enostavni generator imen, sestavljeni generator imen, pristop izmenjave, emocionalni pristop.

Quality of measurement instruments for measuring egocentric networks: Comparison of single and multiple name generators

The useful value of egocentric networks research is in its applicability on the fields of social support and quality of life of individuals. Since there are many different approaches in measuring egocentric networks, it is important to keep in mind, what effect does specific method have on data collected, in our case on the network size and composition. We focus on differences between simple name generators with affective approach and multiple name generators with exchange approach. It turns out that with simple name generators with affective approach we get bigger networks, where importance of kinship ties is overestimated, and with multiple name generators with exchange approach we get smaller networks, where importance of non-kinship ties is overestimated. When checking for differences between methods, where sex, age and education are used as control variables, it appears that the greatest impact on the size of the network has a method selected, and greatest impact on the composition of the network has a method selected and age of respondents. When checking the size of the network the selection of method is least problematic for women, older and less educated respondents. When checking the composition of the network the selection of method is least problematic for women, younger and more educated respondents.

Keywords: egocentric networks, single name generator, multiple name generator, exchange approach, affective approach.

1	UVOD	6
2	TEORIJE SOCIALNE OPORE IN SOCIALNIH OMREŽIJ	8
2.1	Socialna opora	8
2.1.1	Pregled raziskav socialne opore	10
2.2	Socialno omrežje	12
2.2.1	Tehnike zbiranja podatkov egocentričnih socialnih omrežij – generatorji imen	17
2.2.2	Pregled raziskav z generatorji imen	22
3	PRIMERJAVA RAZISKAV EGOCENTRIČNIH OMREŽIJ SOCIALNE OPORE (2002 IN 2007)	26
3.1	Podatki	26
3.2	Vzorca	28
3.3	Primerjava generatorjev imen	29
3.4	Razlike med metodama glede na velikost in sestavo omrežij	30
3.4.1	Velikost omrežja in posameznih opor	30
3.4.2	Sestava omrežja	32
3.4.3	Sestava omrežja po oporah	35
3.5	Vpliv metode in demografskih spremenljivk na velikost in sestavo omrežij	44
3.5.1	Multipla klasifikacijska analiza	44
3.5.2	Primerjava velikosti omrežja in posameznih opor	45
3.5.3	Primerjava sestave omrežja	49
3.5.4	Primerjava sestave omrežja po oporah	52
3.6	Tip anketiranja, na katerega izbor metode najbolj vpliva	59
4	SKLEP	66
5	LITERATURA	68
	PRILOGI	72
	Priloga A: Celotne tabele MCA analiz	72
	Priloga B: Vprašalnika	86

Tabela 3.1: Primerjava raziskav	27
Tabela 3.2: Demografske značilnosti vzorcev	28
Tabela 3.3: Velikost omrežja	30
Tabela 3.4: Število ponudnikov socialne opore	31
Tabela 3.5: Sestava omrežja	33
Tabela 3.6: Sestava opore družjenja (%)	36
Tabela 3.7: Sestava emocionalne opore (%)	37
Tabela 3.8: Sestava finančne opore (%)	38
Tabela 3.9: Sestava manjše materialne opore (%)	39
Tabela 3.10: Sestava večje materialne opore (%)	40
Tabela 3.11: Sestava opore v primeru bolezni (%)	41
Tabela 3.12: Sestava celotne instrumentalne opore (%)	42
Tabela 3.13: Sestava omrežij – razlike med metodama	43
Tabela 3.14: MCA velikost omrežij	46
Tabela 3.15: MCA velikost omrežij posameznih opor	47
Tabela 3.16: MCA sestava celotnega omrežja	50
Tabela 3.17: MCA sestava celotnega omrežja socialne opore	50
Tabela 3.18: MCA sestava primerljivega omrežja socialne opore	51
Tabela 3.19: MCA sestava omrežja družjenja	52
Tabela 3.20: MCA sestava omrežja emocionalne opore	53
Tabela 3.21: MCA sestava omrežja finančne opore	53
Tabela 3.22: MCA sestava omrežja manjše materialne opore	54
Tabela 3.23: MCA sestava omrežja večje materialne opore	55
Tabela 3.24: MCA sestava omrežja opore v primeru bolezni	56
Tabela 3.25: MCA sestava omrežja celotne instrumentalne opore	57
Tabela 3.26: Sestava omrežij – razlike med metodama, kontrolirano po demografiji	58
Tabela 3.27: Nekonsistenten vpliv metode pri demografskih spremenljivkah	62
Tabela 3.28: Vpliv demografskih spremenljivk na velikost omrežij in posameznih opor	63
Tabela 3.29: Vpliv demografskih spremenljivk na sestavo omrežij in posameznih opor	64

V strokovni literaturi socialnih omrežij lahko najdemo kar nekaj raziskav, ki so primerjale različne merske instrumente za merjenje omrežij (Agneessens in drugi 2002; Bernard in drugi 1987; Hlebec in Kogovšek 2006 ipd.). V splošnem se te raziskave delijo na dva pristopa: prvega, kjer se raziskuje vezi med vsemi posamezniki znotraj neke omejene skupine, npr. delovnega tima ali šolskega razreda (t. i. popolna omrežja), in drugega, ki se osredotoča na socialni svet posameznika, tj. na tako imenovano osebno ali egocentrično omrežje posameznika, sestavljeno iz ega (anketiranega posameznika) in alterjev (njegovo socialno omrežje) (Ruan 1998). Modeli egocentričnih omrežij in modeli popolnih omrežij se med seboj močno razlikujejo, a so vseeno povezani. Popolno omrežje vsebuje egocentrična omrežja za vsakega posameznika v njem in obratno, če so egi vzorčeni dovolj gosti, se lahko popolno omrežje sestavi z uporabo egocentrični podatkov (Marsden 2005). Tako kot se razlikujejo modeli popolnih in egocentričnih omrežij, se razlikujejo tudi instrumenti, ki merijo ta omrežja. Ker vsebino diplomskega dela predstavljajo egocentrična omrežja posameznikov in merski instrumenti za merjenje le-teh, se v nadaljevanju osredotočamo izključno na egocentrična omrežja.

Preučevanje egocentričnih socialnih omrežij je pomembno predvsem pri preučevanju socialne opore ter splošne kakovosti življenja posameznika kot socialnega bitja, saj na posameznikovo dobro splošno počutje vpliva tudi vključenost in povezanost v njegovo socialno okolje. Kakovost posameznikovega omrežja socialne opore ima močan vpliv na veliko področij posameznikovega življenja. Socialna opora je povezana s stresom, emocionalnim in psihičnim dobrim počutjem, zdravjem in življenjsko dobo posameznika. Rezultati raziskav na področju egocentričnih omrežij so uporabni predvsem za načrtovanje različnih programov socialne pomoči (Kogovšek in drugi 2003).

Poleg vsebinskega vidika raziskav so študije egocentričnih socialnih omrežij osredotočene tudi na stalno izboljševanje merskih instrumentov. Da bi dosegli zanesljivejše rezultate, uporabljajo raziskave različne pristope pri proučevanju socialnih omrežij. »Skoraj vsak pristop vsebuje določene pristranosti, vendar imajo različni pristopi pogosto različne pristranosti. Če različni pristopi z različnimi pristranostmi dajo podobne rezultate, lahko dobljenim raziskovalnim rezultatom bolj zaupamo. Zato je v sociološkem raziskovanju potrebna prilagodljivost,

raziskovati je potrebno z več različnimi metodološkimi pristopi in metodami« (Ferligoj 1987, 76).

Kot nadaljevanje dela na področju primerjav metod za zbiranje podatkov o egocentričnih omrežjih se diplomsko delo ukvarja s primerjavo enostavnega in sestavljenega generatorja imen za merjenje egocentričnih omrežij. Pri enostavnem generatorju osebo omrežje posameznika naberemo samo z enim vprašanjem (tj. generatorjem imen), pri sestavljenem pa je teh vprašanj več. Ker sta uporabljena dva različna merska instrumenta, se z njima lahko pridobijo bolj ali manj različna socialna omrežja. Pri raziskovanju egocentričnih omrežij ne glede na izbrano metodo, s katero nabiramo akterje v posameznikova omrežja, zajamemo le del socialnih povezav med egom in njegovimi alterji. Od izbranega generatorja imen je odvisno, katere povezave bodo vključene v omrežje. Čeprav z različnimi generatorji imen posameznik definira različna egocentrična omrežja, pa se ta v večji ali manjši meri prekrivajo v pogledu izbranih alterjev (Iglič 1988).

Diplomsko nalogo sestavlja teoretični del, kjer sta opredeljena in dimenzionirana pojma socialne opore in socialnih omrežij, pri slednjih se podrobno obravnava razlike med enostavnimi in sestavljenimi generatorji imen. Sledi metodološki del, kjer se primerjajo podatki raziskave Omrežja socialne opore prebivalcev Slovenije iz leta 2002 (Ferligoj in drugi 2002), kjer so za pridobivanje egocentričnih omrežij uporabili sestavljen generator imen, in raziskave Hierarhično merjenje omrežja socialne opore: Egocentrična omrežja socialne opore iz leta 2007 (Hlebec in Kogovšek 2007), ki za nabor alterjev v posameznikova omrežja uporablja enostaven generator imen. Gre torej za primerjavo podatkov dveh raziskav, ki uporabljata različne pristope (metode) za merjenje egocentričnih omrežij. Na eni strani je uporabljen sestavljeni generator imen skupaj s pristopom izmenjave, na drugi strani je uporabljen enostavni generator imen z emocionalnim pristopom. Analiza podatkov je razdeljena na tri dele. Najprej so preverjane razlike med metodama glede na velikost in sestavo omrežij, nato sledi del, kjer je preverjan vpliv metode in izbranih demografskih spremenljivk na velikost in sestavo omrežij. Zadnji del metodologije odgovarja na vprašanje, na katere osebe izbor metode najbolj vpliva oziroma pri katerem tipu anketiranca je najbolj problematično, katero metodo za pridobitev podatkov o egocentričnih omrežjih izberemo.

2 Teorije socialne opore in socialnih omrežij

2.1 Socialna opora

Socialna opora predstavlja razpoložljivost ljudi, na katere se lahko zanesemo, ljudi, ki nam dajo vedeti, da jim je mar za nas, nas cenijo in nas imajo radi (Sarason in drugi 1983, 127). Nanaša se na določene vidike socialnih stikov in njen ključni pomen je v njenih pozitivnih emocionalnih funkcijah (Hlebec in Kogovšek 2003, 104). Ker socialna opora ni enodimenzionalni pojem in ker se pojem socialne opore v znanosti raziskuje že več desetletij, obstaja več definicij socialne opore, ki se med seboj dopolnjujejo.

Zgodnje definicije socialne opore (Caplan 1974; Cassel 1976; Cobb 1976) se osredotočajo predvsem na emocionalni del socialne opore, torej na občutek pripadnosti, sprejemanja in skrbi s strani pomembnih drugih. Posebej pomemben del socialne opore predstavljajo povratne informacije posameznikovih najbližjih drugih. Socialna opora se je v tem obdobju raziskovala kot pomemben dejavnik pri zaščiti posameznikov pred stresom in kot dejavnik dobrega počutja. Socialne vezi so posameznikom še posebej pomembne v času kriz in življenjskih prehodov. Kasneje se definiciji socialne opore doda še dve dimenziji in se tako razširi še na interakcijski in komunikacijski proces med ljudmi. Poudarja se predvsem vzajemnost in trajnost odnosov. Vzajemnost medosebnih odnosov je eden od pomembnejših dejavnikov preučevanja in razumevanja delovanja socialne opore in se spreminja glede na bližino odnosa ter glede na pričakovanja, ki so s tem povezana (Hlebec in Kogovšek 2003). »Vsebina medosebnih odnosov naj bi preprečevala osamljenost, zagotavljala občutek varnosti, socialno integracijo in občutek pripadnosti« (Hlebec 2001, 62). Thoits (v Hlebec in Kogovšek 2003) razdeli pomen socialnih vlog na tri dele: umeščenost v socialne vloge in občutek pripadnosti je bistvo socialne integracije posameznika; socialne vloge so pomemben vir pozitivne samoevalvacije; socialne vloge so osnova za občutek nadzora nad lastnim življenjem.

Izmed vseh teorij je pojem socialne opore najbolj obširno definiral Vaux. Omrežje socialne opore opredeli kot manjši del celotnega socialnega omrežja posameznika, kamor se le-ta lahko obrne po pomoč in ki mu pomaga pri doseganju ciljev. Izhaja iz delitve socialne opore na tri osnovne razsežnosti, ki so med seboj povezane v kompleksno dinamično procesov izmenjave in komuniciranja med posameznikom in njegovim socialnim okoljem. Prvi so viri socialne opore,

ki predstavljajo tisti del omrežja, ki posamezniku nudi pomoč in podporo. Ti viri naj bi bili relativno stabilni tako v sestavi kot velikosti, razen v obdobjih življenjskih prehodov in večjih sprememb. Drugi del predstavljajo oblike socialne opore, ki se nanašajo na dejanja opore posamezniku. Gre za določena dejanja, ki se priznavajo kot dejanja z namenom pomoči posamezniku, ne glede na to, ali posamezniku ta dejanja pomagajo oziroma jih dojema kot oporna. Oblike socialne opore se tako ločijo na dejansko (izvedeno) oporo in na percipirano (zaznano) oporo. Tretji del predstavljajo posameznikova subjektivna zaznavanja oziroma vrednotenje virov in oblik socialne opore, kar se nanaša na oceno zadostnosti, prisotnosti in kvalitete te opore. Ta ocena je lahko bolj globalna in zadeva ustreznost posameznikovega omrežja kot celote, lahko zadeva posamezni del omrežja oziroma posamezne specifične odnose (npr. partner, prijatelji, sodelavci) ali pa posamezne oblike oziroma razsežnosti socialne opore (Hlebec in Kogovšek 2003; Vaux 1988).

Kot rečeno je socialna opora kompleksen večrazsežen pojem. Obstaja več različnih opredelitev razsežnosti oz. oblik socialne opore, ki jih lahko glede na teorije razdelimo na štiri večje skupine:

- instrumentalna (materialna) opora se nanaša na pomoč v materialnem smislu (posojanje denarja, orodja, pomoč pri hišnih opravilih ipd.). Osebe, ki nudijo instrumentalno oporo, ponavadi predstavljajo manj stabilen del posameznikovega socialnega omrežja, saj gre za specializirane osebe, ki posamezniku niso nujno osebno pomembne;
- informacijska opora se nanaša na informacije, ki jih anketiranec potrebuje običajno ob kakšni večji življenjski spremembi (npr. ob selitvi, ko išče novo službo ipd.) in je pomembna pri definiranju, razumevanju in reševanju problemov. Nudijo jo osebe, ki so s posameznikom tesno povezane;
- emocionalna opora temelji na bližini, povezanosti in pripadnosti. Je pomoč v času večjih ali manjših življenjskih kriz (smrti bližnjega, ločitvi, problemih v družini ali na delovnem mestu ipd.). Zagotavlja jo manjše število oseb, ki so s posameznikom močno in intimno povezane;
- druženje, ki predstavlja socialno oporo v smislu neformalnega občasnega druženja (izleti, obiskovanje, kino ipd.) in zagotavlja občutek pripadnosti. Običajno gre za večje število oseb, odnosi so pogosto recipročni in ne nujno intimni (Kogovšek in drugi 2003; Lakon in drugi 2008; Zemlič in Hlebec 2001).

Razvidno je torej, da je sam pojem socialne opore precej širok. Katerikoli uporabljen merski instrument za merjenje socialne opore bo tako pokril le majhen del njene kompleksnosti. Posledično je sestava vprašalnika odvisna predvsem od tega, katere dimenzije socialne opore želimo meriti. Da bi se izognili različnim interpretacijam vprašalnika, morajo biti raziskovane dimenzije opore kar se da specificirane (Agneessens in drugi 2002, 78).

2.1.1 Pregled raziskav socialne opore

Raziskave socialne opore se pogosto osredotočajo na prisotnost/odsotnost ponudnikov socialne opore, torej število ponudnikov celotne in posameznih oblik socialne opore. Čeprav večja omrežja lahko nudijo več materialne in emocionalne opore kot manjša omrežja, lahko prisotnost močnih vezi nadomesti odsotnost večjega števila ponudnikov opore (Bott; Kapferer; Seeman in Berkman; Wellman in Frank v Lakon in drugi 2008). A pomembne niso samo razlike v velikosti omrežij socialne opore, ampak tudi raznolikost alterjev, ki nudijo določene oblike socialne opore (Agneessens in drugi 2006, 429).

Pri nudenju socialne opore so medosebni odnosi večinoma specializirani. Wellman in Wortley (1990) ugotavljata, da močne vezi nudijo širši spekter opore kot šibke vezi. Močne vezi nudijo emocionalno oporo, manjšo materialno oporo, pomoč v primeru bolezni in druženje. Starši in odrasli otroci si izmenjujejo finančno oporo, emocionalno oporo, manjšo in večjo materialno oporo (torej vse opore razen druženja). Bratje in sestre tako kot prijatelji nudijo emocionalno oporo in manjšo materialno oporo. Bratje in sestre bolj verjetno kot prijatelji, a manj verjetno kot starši in otroci, nudijo večjo materialno oporo. Širša družina najmanj verjetno nudi katerokoli obliko socialne opore. Druženje večinoma nudijo prijatelji in sosedi, s katerim ima posameznik prijateljske odnose. Fizično dostopne vezi (npr. sosedi, lahko tudi alterji, ki so s posameznikom v pogostih stikih) nudijo manjše in večje usluge, tudi če ne gre za močne vezi. Finančno oporo posameznikom le redko nudi še kdo poleg staršev.

Osebe, s katerimi se posamezniki pogovarjajo o stvareh, ki so jim pomembne (gre za emocionalno oporo), so najpogosteje prijatelji, sorodniki in sodelavci, ki so posamezniku še posebej blizu (Mardsen v Kogovšek in Hlebec 2005, 60).

Do podobnih zaključkov so prišli Agneessens in drugi (2006). Ožja družina je običajno pomembna pri nasvetih pri večjih življenjskih odločitvah in pri pogovorih o pomembnih

zadevah (torej pri emocionalni opori) in je še posebej pomembna pri materialni opori, medtem ko so prijatelji bolj pomembni pri druženju.

Schweizer in drugi (1998) v svoji raziskavi zaključijo, da so sorodniki pomemben vir emocionalne opore. Partner nudi emocionalno oporo. Matere in hčerke nudijo oporo v primeru bolezni, medtem ko očetje in sinovi nudijo finančno oporo. Praviloma so sorodniki pomemben vir emocionalne in finančne opore ter so manj pomembni pri druženju. Prijatelji so pomemben vir opore druženja in opore v primeru težav s partnerjem. Sosedje večinoma nudijo le manjšo materialno oporo.

Norris in Tindale (1994) sta ugotovila, da se na pomoč prijateljev posamezniki največkrat obrnejo pri vsakdanjih življenjskih skrbeh in pri soočanju z večjimi življenjskimi krizami. »Prijatelji se tako pri nudenju materialne kot nematerialne opore pogosteje obrnejo drug na drugega kot na člane svoje družine. Prijatelji si nudijo medsebojno oporo skozi celotno življenjsko obdobje. Zaradi podobnih življenjskih okoliščin in vrednot lahko prijatelji postanejo prav tako pomemben vir opore kot člani razširjene družine« (Norris in Tindale v Kogovšek in drugi 2003, 187).

Kogovšek in drugi (2003) v svoji raziskavi ugotovijo, da so sorodniki močan vir vseh razsežnosti socialne opore, še posebej pa finančne opore. Pri slednji so še posebej pomembni starši ter bratje in sestre. V manjši meri so sorodniki pomembni pri neformalnem druženju. Prav tako so bolj oddaljeni sorodniki med manj pomembnimi ponudniki katere koli oblike socialne opore. Zelo pomemben vir socialne opore so tudi prijatelji, še posebej informacijske in emocionalne ter opore v smislu neformalnega druženja. Relativno pomemben vir materialne opore so tudi sosedje (Kogovšek in drugi 2003, 195). Pri informacijski, emocionalni opori in možnosti izposoje denarja, odstotek alterjev, ki te vrste zagotavljajo, upada s starostjo. Ženske imajo v povprečju večji odstotek alterjev, na katere se lahko obrnejo po informacijsko in emocionalno oporo, kot moški (Kogovšek in drugi 2003, 201). Velik del materialne in informacijske opore nudijo bolj (emocionalno) oddaljene vezi (znanci, sodelavci, sosedje ipd.) (Kogovšek in drugi 2003, 187).

2.2 Socialno omrežje

Izhodišče analize socialnih omrežji je predpostavka, da je socialno življenje posameznikov primarno in najbolj pomembno kreirano z medosebnimi odnosi in vzorci, ki pri tem nastanejo. Socialno omrežje je formalno definirano kot skupek članov omrežja, ki so med seboj povezani z različnimi tipi povezav (Wasserman in Faust v Marin in Wellman 2011). Osebno omrežje je socialno omrežje z vidika ega; je pogled na omrežje, kakor ga zaznava posameznik v središču (Wellman v Marin in Hampton 2007, 165). Kadar ga definiramo široko, osebno omrežje zajame vse povezave z alterji, s katerimi je imel ego socialne kontakte tekom življenja, zajamemo torej tako močne kot šibke vezi med egom in njegovimi alterji. Kadar definicijo omrežja zožimo, se osebno omrežje nanaša na manjši del povezav, npr. na najbolj aktivne, na tiste, s katerimi ima posameznik najpogostejše kontakte, na tiste, ki so mu blizu, na osebe s specifično vlogo (npr. prijatelj, sosed, sodelavec), na tiste, s katerimi si izmenjuje socialno oporo ipd. (Marin in Hampton 2007). Gre za t. i. egocentrično omrežje, pri katerem informacije o posameznikovem omrežju pridobimo od anketiranca (ega), ki poroča tako zase kot za člane svojega egocentričnega omrežja (alterje). Ne zanimajo nas relacije med posameznimi egi in/ali relacije med posameznimi alterji, ampak le relacije med posameznim egom in njegovimi alterji (Kogovšek in Ferligoj 2003, 129–130).

Velikost omrežja je v raziskavah egocentričnih omrežij definirana kot skupno število alterjev, ki jih je posameznik navedel pri generatorjih imen. »Gre za eno izmed najpomembnejših karakteristik omrežja, saj je velikost omrežja indikator stopnje socializacije in indikator potencialne socialne opore. Povedano drugače, večje kot je omrežje, več socialne opore lahko generira posamezniku« (van Tilburg 1995, 89). Kljub temu, da je velikost omrežja sicer pogosta in enostavna mera za socialna omrežja, zajame le majhen del kompleksnosti celotnega omrežja socialne opore. Različni tipi socialne opore niso nujno nudeni s strani istih alterjev. Posameznik ima različna omrežja za različne opore in omrežja posameznih opor se samo delno prekrivajo (Agnessens in drugi 2006, 429).

Ker so socialna omrežja posameznikov v splošnem prevelika, večina raziskav egocentričnih omrežij pridobiva informacije samo o določenem delu omrežja. Meje omrežja (tj. katere enote spadajo v omrežje) se tipično postavijo pred samim zbiranjem podatkov. V literaturi lahko najdemo različne omejitve, med drugim sta Lee in Campbell (v Molin in drugi 2008) razlikovala med naslednjimi vrstami omejitev:

- vsebina povezave: katere povezave želimo zajeti z raziskavo, npr. ego navede osebe, katerim se počuti blizu;
- prostorsko-geografska omejitev: ega se sprašuje samo po osebah, ki živijo znotraj nekega podanega geografskega območja, kot npr. soseska ali najbližja okolica;
- časovna omejitev: ega se sprašuje po osebah, s katerim je imel kontakt ali izmenjavo opore znotraj določenega časovnega okvirja, npr. zadnjih 6 mesecev ali enega leta. Poleg tega, da časovna omejitev zmanjša število primernih alterjev, se zveča tudi natančnost anketirančevega poročanja o povezavah z alterji;
- omejitev števila izbir: včasih so egi omejeni s številom alterjev, ki jih lahko imenujejo, npr. navedejo lahko samo prvi dve osebi, ki ustrezata kriteriju, po katerem sprašujemo anketiranca.

Sestavo socialnega omrežja opazujemo glede na vsebino vezi med egom in njegovimi alterji (partner, starši, družina, prijatelji itd.) in glede na različne karakteristike alterjev (npr. spol in starost alterja, pogostost stikov z egom in oddaljenost od njega ipd). Na sestavo omrežja vplivajo lastnosti anketirancev, kot so npr. spol, starost, izobrazba, zakonski stan ipd.

Marsden (1987, 128–129) je razliko v sestavi omrežja, dobljenega z Burtovim generatorjem imen, preučeval glede na spol, starost, izobrazbo, etnično pripadnost in kraj bivanja. Moški in ženske imajo ponavadi sicer enako velika omrežja, vidne pa so razlike v njegovi sestavi. Ženske imajo v omrežju več sorodnikov, medtem ko imajo moški v omrežju več sodelavcev. Večja omrežja imajo mladi in ljudje srednjih let. Največ nesorodstvenih vezi v omrežju imajo ljudje srednjih let, odstotek sorodnikov pa je najvišji pri mladih in starejših. Velikost omrežja narašča s starostjo. Bolj izobraženi posamezniki imajo v svojem omrežju večje število tako sorodnikov kot nesorodnikov in ker velikost omrežja sorodnikov narašča manj, kot narašča velikost nesorodnikov, je odstotek sorodnikov pri bolj izobraženih manjši. Vpliv izobrazbe na sestavo omrežja je preverjal tudi Fischer, ki je ugotovil, da med vsemi demografskimi spremenljivkami izobrazba najbolj vidno vpliva na razlike v sestavi omrežja (Fischer v Marsden 1987, 128).

Moore (1990, 733–734) je raziskoval razliko v sestavi omrežja med spoloma pri Burtovem generatorju imen in ugotovil, da med njima obstajajo precejšnje razlike v sestavi diskusijskega omrežja (emocionalna opora). Tako kot Marsden tudi Moore ugotovi, da ženske navajajo več sorodnikov in sosedov, medtem ko moški navajajo več nesorodnikov, predvsem sodelavcev in prijateljev. Večina razlik (ne pa vse) med spoloma izgine, če sestavo omrežja kontroliramo po demografskih spremenljivkah. V primerjavi z moškimi imajo ženske večje število, večji odstotek in večjo raznolikost sorodstvenih vezi, ki jim nudijo emocionalno oporo.

Sestava omrežja pa je odvisna tudi od tega, na kakšen način pridobimo alterje posameznikovega omrežja. Dva različna pristopa, ki sta omenjena v nadaljevanju, na eni strani uporabljata emocionalni pristop (Kdo so osebe, ki so vam blizu?), na drugi pa pristop izmenjave (Kdo vam nudi Xn?, pri čemer so X1 ... Xn različni tipi socialne opore).

Raziskovanje osebnih omrežij lahko razdelimo na več pristopov, pri čemer so najpogosteje uporabljeni pristop interakcije, pristop odnosov, pristop izmenjave in emocionalni pristop. Od namena raziskave je odvisno, kateri pristop uporabimo, različni pristopi pa zajamejo različne dele celotnega osebnega omrežja (van Tilburg 1995, 83). Več informacij o posameznih pristopih je dostopnih v knjigi Hlebec in Kogovšek (2006), na tem mestu sta opisana samo zadnja dva pristopa, ki sta bila uporabljena pri zbranih podatkih:

Emocionalni pristop predpostavlja, da so medosebni odnosi definirani kot vezi, ki temeljijo na pozitivnih čustvih ali skrbi med egom in alterji. Izhodišče tega pristopa je torej subjektivna vrednost bližine, intimnosti ali pomembnosti, ki jo ima odnos za posameznika. Posameznike se na primer sprašuje, s kom imajo tesen odnos ali kdo so osebe, ki so jim posebej pomembne. Največja prednost tega pristopa je, da anketiranec sam opredeli pomen pomembnosti ali bližine, saj ni nobene predpostavke, kdo je ali naj bi bil član omrežja. Posameznikom niso vsiljene raziskovalčeve ideje o omrežju, ki so vedno kulturno pogojene in že vnaprej predvidevajo družbeno zaželen odgovor. Hkrati je to tudi največja pomanjkljivost emocionalnega pristopa, saj ljudje uporabljamo različne kriterije, pri čemer raziskovalec teh kriterijev ne pozna. S tem pristopom pridobljeni podatki o posameznikovih omrežjih so lahko težko primerljivi med anketiranci, pridobimo pa informacije o čustveno pomembnih vezeh, tj. manjše, stabilno omrežje z močnejšimi vezmi. Emocionalni pristop sta predlagala Kahn in Antonucci (1980) v hierarhičnem pristopu, ki temelji na teoretično podprtem modelu in kjer je kriterij bližine uporabljen za razvrščanje alterjev v tri koncentrične kroge. Skica osebnega omrežja s tremi koncentričnimi krogi anketirancu pomaga pri predstavi o osebnem omrežju. Namen skice je zagotoviti nepristranski okvir za opisovanje socialnega omrežja, saj je iz množice poznanih ljudi težko izbrati tiste, s katerimi izmenjujemo socialno oporo. Generator imen se uporablja v povezavi s skico egocentričnega omrežja. Posamezni krogi omrežja imajo tipične značilnosti: v prvem krogu so navadno tesne in stabilne vezi, osebe v tem krogu nudijo posamezniku več različnih vrst opore (partner, ožja družina, dobri prijatelji). V drugem krogu so manj stabilne vezi, te osebe imajo navadno eno ali več vlog (razširjena družina, prijatelji, sodelavci, sosedi). V tretjem krogu so najmanj stabilne vezi, ki so navadno izenačene z vlogo

(oddaljena družina, profesionalci, sodelavci, sosedi) (Hlebec in Kogovšek 2006). Ta pristop je uporabljen pri podatkih, zbranih leta 2007.

Pristop izmenjave: sta originalno razvila McCallister in Fischer in ga kasneje izboljšal van Sonderen (v van der Gaag 2005). Pristop definira medosebne odnose kot konkretne izmenjave opore med egom in alterji. Ta pristop izvira iz teorije o družbeni izmenjavi in domneva, da bodo osebe, ki so viri pozitivnih izmenjav, posebej pomembno vplivale na egova stališča in vedenje. Te pozitivne izmenjave so operacionalizirane s setom specifičnih kriterijev za zajem posameznih delov osebnih omrežij. Posameznike se sprašuje po osebah, s katerimi sodeluje v različnih izmenjavah: emocionalnih izmenjavah, instrumentalnih izmenjavah, informacijskih izmenjavah in druženju. »Zaradi specifičnosti generatorjev imen pri pristopu izmenjave je navadno potreben več kot en generator, da bi pridobili del osebnega omrežja, ki ga raziskovalci želijo raziskati« (Ruan 1998, 248). Osnovna domneva pristopa izmenjave je, da so nam osebe, s katerimi ohranjamo take odnose in imamo z njimi redne stike, pomembne in torej spadajo v naše socialno omrežje. Ta pristop je posebej primeren za merjenje socialne opore, saj omogoča natančnejšo opredelitev posameznih vrst opore, kar posledično pomeni enostavnejše odgovarjanje za anketirance. Uporabljena vprašanja pogosto pokrivajo širok sklop situacij z emocionalnimi, instrumentalnimi in informacijskimi izmenjavami. Da zagotovimo primerljivost dobljenih podatkov o socialnih omrežjih med posamezniki, morajo biti ta vprašanja kar se da natančno definirana, tako da posamezniki nimajo veliko prostora za različne subjektivne interpretacije. Ta pristop je uporabljen pri raziskavi Omrežja socialne opore prebivalcev Slovenije (2002).

Povzeto po Hlebec in Kogovšek (2006, 38–42), Molin in drugi (2008, 6–7) in van der Gaag (2005, 81).

Če gledamo velikost omrežja, dobimo pri emocionalnem pristopu manjše omrežje kot pri pristopu izmenjave. V splošnem pristop izmenjave zahteva formuliranje številnih konkretnih vprašanj, s katerimi zbiramo podatke o posameznikovem omrežju, in je verjetno tudi najbolj natančen izmed omenjenih pristopov. Z njim pridobimo največja in najbolj raznolika omrežja. Pristop izmenjave je najbolj obetaven, če nas zanima točno določen del posameznikovega osebnega omrežja. Pričakuje se, da bodo anketiranci, veliko bolj kot pri emocionalnem pristopu, interpretirali postavljena vprašanja na enak način. Tako so razlike v velikosti in sestavi omrežja res prave razlike in niso le posledica uporabljene metode. Poleg tega so pri pristopu

izmenjave vprašanja lahko formulirana tako, da so v omrežje vključene samo osebe, ki nas pri določeni raziskavi zanimajo (van der Poel 1993).

Različne pristope se lahko uporabi na različne načine. Pri pristopu izmenjave lahko na primer uporabimo različno število generatorjev imen (navadno od 6 do 20), pri čemer se navedeni alterji pri posameznih generatorjih ponavadi gibljejo med 5 in 10. Več generatorjev imen kot uporabimo, več alterjev lahko posamezniki navedejo. Morgan in drugi (v van Tilburg 1995) so pri emocionalnem pristopu Antonuccijinih treh koncentričnih krogih dobili povprečno 13,4 alterjev. Van Tilburg (1995) je pri raziskavi, kjer je uporabil 20 generatorjev imen, s pristopom izmenjave v povprečju zajel 20 alterjev. Van der Poel (v van Tilburg 1995) je s pristopom izmenjave dobil manjša omrežja s povprečjem 9,6. V petih drugih raziskavah je pristop izmenjave pridobil od 10,1 do 21,8 alterjev (Milardo v van Tilburg 1995).

Van Sondersen (1990) je socialna omrežja raziskoval z različnimi pristopi. Dokazal je, da različni pristopi proizvedejo različno velika osebna omrežja in velike razlike v sestavi teh omrežij. Pri primerjavi emocionalnega pristopa in pristopa izmenjave je ugotovil, da oba pridobita večino sorojencev, staršev, partnerjev in otrok. Pristop izmenjave bolj verjetno zajame tate in tašče ter sosede in sodelavce, s katerimi je posameznik najpogosteje v stiku. Pristop izmenjave ima v primerjavi z emocionalnim pristopom večjo možnost, da dobi najpomembnejše odnose glede na socialno vlogo. Emocionalni pristop pridobi še posebej velik odstotek sorodnikov. Oba pristopa sta primerna za pridobivanje odnosov, ki trajajo dlje časa. Pristop izmenjave dobi alterje, s katerimi ima anketiranec pogostejše stike, emocionalni pa alterje, s katerimi so njegovi stiki manj pogosti. S kombiniranjem pristopa izmenjave in emocionalnega pristopa je mogoče dobiti večji del najpomembnejših odnosov, opredeljenih v pomenu socialnih vlog (Hlebec in Kogovšek 2006, 42). Ne samo sestava omrežja, tudi število članov posameznikovega omrežja je odvisno od uporabljenega pristopa. Van Sondersen je pri emocionalnem pristopu zabeležili v povprečju 12,9 alterjev in pri pristopu izmenjave 20,7 alterjev v posameznikovem omrežju (van Tilburg 1995, 92). »Prekrivanje imen, dobljenih z različnima pristopoma, je bilo precejšnje, a ne popolno: 46 % alterjev, dobljenih s pristopom izmenjave je bilo dobljenih tudi z emocionalnim pristopom, 73 % slednjih je bilo vključenih v omrežje izmenjave opore« (Marsden 1990, 443).

Milardo (v van Tilburg 1995) je v primerjavi šestih študij, ki so uporabljale emocionalni pristop, s to metodo pridobil med 48 % in 67 % sorodnikov. Morgan in drugi (v van Tilburg 1995) so v študiji starejših dobili še višji odstotek sorodnikov (78 %). V splošnem pristop izmenjave pridobi manjši odstotek sorodnikov: Mugfold in Kendig (v van Tilburg 1995) sta zabeležila 65 %

sorodnikov, Van der Poel (v van Tilburg 1995) pa 53 %. Omrežja odraslih v večji študiji Tijhuisa (v van Tilburg 1995) so vsebovala 41 % sorodnikov. Milardo (v van Tilburg 1995) je v pregledu petih študij, ki so uporabljale pristop izmenjave, dobil med 19 % in 48 % sorodnikov.

2.2.1 Tehnike zbiranja podatkov egocentričnih socialnih omrežij – generatorji imen

Podatke egocentričnih omrežij lahko zbiramo na različne načine. Vire podatkov delimo na arhiv, neposredno opazovanje, izpraševanje informatorja, dnevnik, elektronske vire, anketo in na druge vire podatkov.

Raziskave egocentričnih socialnih omrežij večinoma črpajo informacije iz anket, ki dovoljujejo raziskovalcem, da se odločijo o odnosih, ki jih želijo meriti, in o akterjih, h katerim želijo pristopiti. V odsotnosti arhivskih podatkov so tako ankete pogosto najbolj praktična alternativa, saj predstavljajo veliko manjše obremenitve sodelujočih v raziskavi kot dnevniki ali neposredno opazovanje. Kljub praktičnosti pa moramo pri uporabi anket imeti v mislih, da so dobljeni podatki močno odvisni od predpostavke veljavnosti samoporočanja anketiranih (Marsden 2005).

Instrumenti za egocentrična omrežja tipično vsebujejo dva tipa vprašanj: **generatorje imen**, ki identificirajo posameznikove alterje in s tem zarišejo meje njegovega socialnega omrežja, ter **intrepretorje imen**, s katerimi se pridobi informacije o alterjih in njihovih odnosov z egom (Marsden 2005, 11).

Instrumenti za egocentrična omrežja uporabljajo enostavne in sestavljene generatorje imen. Odločanje o tem, katerega pri raziskavi uporabiti, je odvisna od a) konceptualizacije omrežja in b) tega, ali želimo meriti samo osnovno, stabilno jedro posameznikovega socialnega omrežja, ali nas zanima bolj široko definirano socialno omrežje. Drug vidik je c) praktična izvedba raziskave (dolžina vprašalnika, čas reševanja ankete, stroški izvedbe ipd.) in d) kognitivna zahtevnost za anketirance.

Enostavni generatorji imen za pridobivanje članov omrežja, s katerimi je posameznik povezan, uporablja samo eno vprašanje (Hlebec in Kogovšek 2006, 43). Najbolj poznan in najpogosteje uporabljen enostavni generator imen je Burtov generator imen, ki se prvič pojavi v General

Social Survey leta 1985¹ in se osredotoča na alterje, s katerimi se anketiranec pogovarja o pomembnih zadevah (Bailey in Marsden 1999, 287). Ta generator je bil uporabljen v več raziskavah in z njim se pridobijo predvsem informacije o posameznikovem emocionalnem omrežju (Bernard in drugi 1987, 49). Med enostavne generatorje imen spada tudi Antonuccijin generator imen s tremi koncentričnimi krogi. Večinoma z enostavnimi generatorji imen pridobimo samo podatke o t. i. jedru socialnega omrežja (govorimo o notranjem socialnem krogu; gre za manjše število stabilnih alterjev, ki so za anketiranca zelo pomembni), ki predstavlja samo del posameznikovih socialnih stikov. Večina konceptualnih razumevanj omrežij pa sega preko jedra omrežja in zajema tudi bolj vsakdanje oblike socialne opore, za kar je omrežje potrebno meriti s sestavljenimi generatorji imen (primeri Fischer 1982; Social Support Questionnaire: Sarason in drugi 1983). »Sestavljeni generatorji imen uporabljajo več vprašanj za pridobivanje imen članov omrežja. Vsako vprašanje lahko opredeli določen del omrežja, ki nudi posamezniku neko določeno vrsto socialne opore in s tem identificiramo bistveno širši spekter celotnega osebnega omrežja kot pri enostavnem generatorju« (Hlebec in Kogovšek 2006, 44). Z vsakim generatorjem imen pridobimo informacije o delu posameznikovega socialnega omrežja, ni pa jasnih kriterijev, s katerimi bi lahko določili, ali z določenim generatorjem imen pridobimo boljše informacije kot s katerim drugim generatorjem (Bernard in drugi 1987, 49).

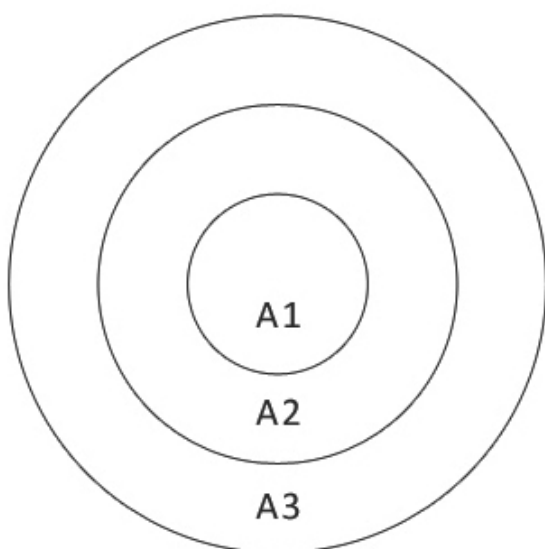
Za lažjo predstavitev razlik med enostavnim in sestavljenim generatorjem imen je v nadaljevanju vsaka metoda podrobno opisana na primerih, ki so uporabljeni v diplomski nalogi.

¹ Originalno vprašanje Burtovega generatorja imen se glasi: »From time to time, most people discuss important matters with other people. Looking back over the last 6 months — who are the people with whom you discussed matters important to you? Just tell me their first names or initials.«

Enostavni generator imen, uporabljen v raziskavi leta 2007

1. Generator imen:

Posameznikovo omrežje je zbrano z enim samim vprašanjem, ki uporablja emocionalni pristop: Kdo so osebe, ki so vam blizu in so vam pomembne? Uporabljena Antonuccijina verzija tega vprašanja je razdeljena na tri različne stopnje bližine in pomembnosti, ki razvrsti posameznikove alterje v tri koncentrične kroge:

A1. Začela bova z ljudmi, ki so ti najbližji. Ali je med njimi kakšna oseba ali osebe, brez katerih si težko predstavljaš svoje življenje?

A2. Ali obstajajo ljudje, s katerimi si nisi tako blizu, ampak so še vedno zelo pomembni zate?

A3. Ali so obstajajo ljudje, ki jih še nisi omenil, pa so ti dovolj blizu in so zate pomembni, tako da bi jih moral vpisati v tvoje osebno omrežje?

Posameznik najprej navede vse alterje, ki ustrezajo prvemu kriteriju (A1) in jih uvrsti v notranji krog. Nato navede vse alterje, ki ustrezajo drugemu (A2 – drugi krog) in nato še vse, ki ustrezajo tretjemu kriteriju (A3 – zunanji krog).

2. Interpretorji imen:

Ko je nabrano posameznikovo omrežje z generatorjem imen, se pridobijo informacije o vsakem posameznem alterju. Poleg standardnih vprašanj o spolu, starosti, izobrazbi ipd. se v našem primeru zberejo še informacije o specifičnih socialnih oporah, ki jih egu nudi posamezen alter.

Druženje ... Ali obstajajo ljudje, s katerimi se družiš, npr. se obiščeš, greš skupaj na večerjo ali izlet?

	Emocionalna opora ²	...	Ali obstajajo ljudje, ki jim zaupaš stvari, ki so zate pomembne?
Instrumentalna opora	Finančna opora	...	Ali obstajajo ljudje, od katerih si zaradi kakšne nujne situacije izposodiš večjo vsoto denarja (npr. 1000 EUR)?
	Manjša materialna opora	...	Ali obstajajo ljudje, od katerih si sposodiš kakšno stvar, na primer kakšno orodje, ali jih prosiš za pomoč pri manjših hišnih opravilih (npr. lažjih gospodinjskih opravilih)?
	Večja materialna opora	...	Ali obstajajo ljudje, ki ti pomagajo pri večjih opravilih, kot je gradnja ali prenova hiše, stanovanja, prekopavanje vrta ipd.?
	Opora v primeru bolezni	...	Ali obstajajo ljudje, ki ti zagotovijo pomoč, če zbolíš?
	Informacijska opora ³	...	Ali obstajajo ljudje, ki jih vprašaš za nasvet ob pomembnih življenjskih spremembah (npr. selitev, zamenjava službe ipd.)?
	Emocionalna opora	...	<p>Ali obstajajo ljudje, ki ti povrnejo samozavest, ko se počutiš negotov glede česa?</p> <p>Ali obstajajo ljudje, ki ti dajejo občutek, da te spoštujejo?</p> <p>Ali obstajajo ljudje, s katerimi se pogovoriš, kadar si vznemirjen, nervozen ali depresiven?</p> <p>Ali obstajajo ljudje, s katerimi se pogovarjaš o svojem zdravju?</p>

Sestavljeni generator imen, uporabljen v raziskavi leta 2002

Uporabljen sestavljeni generator imen temelji na pristopu izmenjave. Način nabiranja alterjev v omrežje je drugačno kot pri enostavnem generatorju. Najprej se postavi vprašanje za določeno socialno oporo in posameznik navede vse alterje, ki mu to oporo nudijo. Nato se postavi naslednje vprašanje socialne opore in posameznik navede alterje, ki ustrezajo temu kriteriju, itd.

² V raziskavi leta 2007 se je emocionalno oporo merilo s petimi indikatorji. Samo eden izmed njih je uporabljen tudi v raziskavi leta 2002. Prav tako v letu 2002 ni bila merjena informacijska opora. Več o razlikah med raziskavama in načinih reševanja razlik je opisanih v nadaljevanju.

³ Indikator informacijske opore in zadnji štiri indikatorji emocionalne opore so prisotni samo v raziskavi leta 2007.

1a. Generator imen specifične socialne opore:

Druženje ... Včasih se ljudje družijo z drugimi ljudmi, na primer se obišejo, gredo skupaj na izlet ali na večerjo in podobno. Kdo so ljudje, s katerimi se običajno družite?

1b. Imenovanje alterjev, ki nudijo to oporo

2a. Generator imen specifične socialne opore:

Emocionalna opora ... Včasih se ljudje o pomembnih osebnih stvareh pogovorijo z drugimi ljudmi, na primer kadar se s kom sprejo, imajo težave na delovnem mestu in podobno. S kom se običajno pogovarjate o osebnih stvareh, ki so za vas pomembne?

2b. Imenovanje alterjev, ki nudijo to oporo

...

In enako za indikatorje instrumentalne opore:

- Finančna opora ... Recimo, da bi se znašli v situaciji, ko bi potrebovali večjo vsoto denarja, ki pa je sami trenutno ne bi imeli na razpolago, na primer pet povprečnih mesečnih plač (približno 500.000 tolarjev). Na koga bi se obrnili, da vam posodi denar (na *osebo* in ne na institucijo, npr. banko)?
- Manjša materialna opora ... Včasih si ljudje od drugih ljudi sposodijo kakšno stvar, na primer kakšno orodje, ali prosijo za pomoč pri manjših hišnih opravilih (npr. lažjih gospodinjskih opravilih). Kdo so ljudje, ki jih običajno prosite za to vrsto pomoči?
- Večja materialna opora ... Poskusite se spomniti zadnjega večjega opravila v ali okoli hiše ali stanovanja (npr. gradnje hiše, prenove hiše ali stanovanja, večjih del na vrtu). Na katere *osebe* ste se takrat obrnili po pomoč?
- Opora v primeru bolezni ... Recimo, da se vas loti hujša bolezen ali ste na splošno oslabeli in ne morete zapustiti stanovanja, da bi šli na primer po nakupih v trgovino ali po zdravila v lekarno. Na koga se običajno obrnete za to vrsto pomoči?

2.2.2 Pregled raziskav z generatorji imen

Številne raziskave so pokazale, da dobimo različna omrežja, če uporabimo enostavni ali sestavljeni generator imen. Narejeno je bilo že večje število študij, kjer se je sistematično primerjalo različne lastnosti generatorjev imen:

- konceptualne razlike med generatorji z različnimi kriteriji vključevanja alterjev;
- različne socialne izmenjave (s kom se pogovarjate o pomembnih zadevah, od koga si izposodite kakšno stvar);
- uporaba čustvenih kriterijev bližine;
- različno opredeljevanje odnosov med egom in alterji (družina, sosedi ...);
- pogostost interakcije med egom in alterji;
- omejevanje ustreznih alterjev s časovnim okvirjem (npr. v zadnjih 6 mesecih);
- omejevanje ustreznih alterjev z omejevanjem števila oseb, ki jih anketiranec lahko navede (npr. samo prvi dve osebi).

Različne vsebine generatorjev imen med drugim vplivajo na velikost omrežja. Campbell in Lee (1991) ter Milardo (1992) so ugotovili, da z bolj specifičnimi enostavnimi generatorji imen pridobimo manjša omrežja (v povprečju med 3 in 7 alterji) kot z generatorji, kjer imamo bolj ohlapne kriterije pri navajanju alterjev v omrežje. Ponavadi so enostavni generatorji imen opredeljeni preširoko in preohlapno, kar posledično privede do problema različnih možnih interpretacij vprašanja pri različnih posameznikih. Prav tako kot z bolj splošnimi enostavnimi generatorji imen dobimo večja omrežja s sestavljenimi generatorji imen (v povprečju med 10 in 22 alterji).

V raziskavi, ki jo je opravil Hoffmeyer-Zlotnik (1990), je sestavljeni generator imen (s štirimi generatorji) dal približno 20 % novih imen, ki z Burtovim generatorjem niso bila pridobljena. Bernard in drugi (1990) so znotraj enega anketnega instrumenta primerjali enostavni generator imen (GSS) s sestavljenim generatorjem socialne opore; z GSS generatorjem je pridobljeno manjše omrežje (jedro omrežja), a je bilo približno 90 % teh alterjev navedenih tudi v omrežju, pridobljenem s sestavljenim generatorjem imen (Hlebec in Kogovšek 2006, 45).

Marsden (1987) je preučil omrežje, dobljeno z vprašalnikom, uporabljenim v GSS, in ugotovil, da s tem instrumentom pridobimo informacije o manjšem, pretežno sorodstveno orientiranem krogu ljudi, ki so močno povezani z anketirancem (Bailey in Marsden 1999, 287).

Ruan (1998) se je ukvarjal z vprašanjem, v kolikšni meri lahko enostavni generator imen (GSS) nadomesti sestavljen generator imen pristopa izmenjave oz. kaj se izgubi, če namesto sestavljenih generatorjev imen uporabimo enostavni generator imen. Burt (1983) je trdil, da bi vprašanje: S kom se pogovarjate o pomembnih osebnih zadevah?, lahko zajelo dovolj osebnega omrežja, ki bi ga drugače dobili z desetimi generatorji imen pristopa izmenjave. Ruan (1998) delno podpira to ugotovitev, ko ugotavlja, da GSS generator proizvede širok nabor socialnih vezi. A njegova študija prav tako ugotavlja, da GSS generator in 10 sestavljenih generatorjev pristopa izmenjave proizvedeta do neke mere različne tipe odnosov. GSS je pridobil več sodelavcev in manj sorodnikov kot sestavljeni generatorji imen. V povprečju je GSS generator proizvedel približno polovico tega, kar je proizvedlo 10 generatorjev imen. Povprečje GSS omrežja je 3,3, povprečje skupaj 10 generatorjev imen pa 7,18. Čeprav je impresivno, da en sam generator pokrije tako velik del desetih generatorjev imen, je pri enostavnem generatorju imen še vedno prisotna precejšnja redukcija podatkov (Ruan 1998, 262).

Z enostavnim generatorjem imen torej dobimo manjša izmerjena omrežja z drugačno sestavo, kot če uporabimo več generatorjev imen (Burt v Hlebec in Kogovšek 2006, 45). V splošnem različni generatorji imen proizvedejo različne tipe omrežij. Pri sestavljenih generatorjih imen vsak generator ponavadi vsebuje le eno dimenzijo socialne opore in torej zajame le del celotnega omrežja socialne opore (Bailey in Marsden 1999, 303). Vsebine različnih generatorjev imen lahko pomembno vplivajo na velikost in gostoto dobljenega omrežja, značilnost relacij in izobrazbeno ter starostno sestavo omrežja, ne pa na sestavo omrežja glede na spol, starost in izobrazbo (Hlebec in Kogovšek 2006, 45).

Ker večje število generatorjev imen v raziskavi pomeni večje breme za anketirance, se v nekaterih raziskavah uporablja omejevanje števila alterjev, ki jih anketiranec pri posameznem generatorju lahko navede (npr. samo prvih pet najpomembnejših alterjev). Vendar pa tako omejevanje lahko pripelje do izkrivljanja značilnosti posameznikovega socialnega omrežja – znano je, da tak pristop preceni alterje z močnimi vezmi (Agneessens in drugi 2002, 74).

Campbell in Lee (1991) sta povzela rezultate štirih raziskav, ki so uporabljale različne metode. Prva uporablja emocionalni pristop (Wellman 1979, EY). V njej so anketiranci navedli 6 oseb

zunaj njihovega doma, katerim se čutijo blizu. Naslednja je prva raziskava pristopa izmenjave, uporabljen je bil sestavljeni generator imen (Fischer 1982, NCCS). V njej so anketiranci navedli vse osebe, ki bi jim nudile katerokoli od osmih opor, pri čemer so uporabili 11 generatorjev imen, zabeležili so prvih 8 imen. Tretja študija GSS (Mardsen 1987) je prva reprezentativna nacionalna raziskava egocentričnih omrežij. Ta raziskava je primer pristopa izmenjave z enostavnim generatorjem imen. Anketiranci so navedli vse osebe, s katerimi so se v zadnjih 6 mesecih pogovarjali o pomembnih zadevah. Zabeležili so prvih 5 imen, omrežja s šestimi ali več alterji so bila združena v eno kategorijo. Omrežje, dobljeno s to metodo, je pogosto označeno kot »jedro omrežja«. V četrti raziskavi gre za kombinacijo pristopa vlog in interakcije (Campbell in Lee 1991, NNS), kjer so anketiranci navedli vse sosede najbližjih 9 ali 10 hiš, ki jih poznajo po imenu. Kot pričakovano so bile razlike v velikosti dobljenih omrežij izjemne. Povprečno omrežje pristopa izmenjave z enostavnim generatorjem imen (GSS) je bilo sestavljeno iz 3 alterjev, pri emocionalnem pristopu (EY) iz 4,7 alterjev, pri kombinaciji pristopa vlog in interakcije (NNS) iz 14,7 alterjev in pri sestavljenem generatorju imen pristopa izmenjave (NCCS) iz 18,5 alterjev. V okrnjeni verziji sestavljenega generatorja imen pristopa izmenjave NCCS (Frei in Axhausen 2006), kjer sta bila uporabljena samo 2 generatorja imen, je bila povprečna velikost omrežja 12,4.

Pri primerjavi različnih pristopov sta Frei in Axhausen (2007) ugotovila, da je odstotek sorodnikov največji pri pristopu izmenjave z enostavnim generatorjem imen (GSS) – 61 %, nato pri emocionalnem pristopu (EY) – 50 % in sestavljenem generatorju imen pristopa izmenjave (NCCS) – 44 %. To kaže, da pristop izmenjave pridobi večji delež nesorodnih vezi in emocionalni pristop večji delež sorodnikov. Rezultati kažejo, da emocionalni pristop in pristop izmenjave z enostavnim generatorjem imen (GSS) pridobita manjša omrežja, ki so omejena na sorodstvena intimna omrežja z močnejšimi vezmi, ki jih pogosto imenujemo jedro omrežja, medtem ko sestavljen generator imen pristopa izmenjave pridobi več dodatnih članov omrežja, kar posledično pomeni, da sorodniki predstavljajo manjši delež omrežij in se poveča delež šibkih vezi.

Campbell in Lee (ibid.) sta opazila izjemne podobnosti v sestavi omrežij kljub razlikam v velikosti omrežij. Za primer, odstotek alterjev enakega spola je bil 58 % v vseh prvih treh študijah. Povprečna dolžina šolanja je bila 13,1 pri kombinaciji pristopa vlog in interakcije (NNS) in 13,5 pri pristopu izmenjave z enostavnim generatorjem imen (GSS). Ti rezultati kažejo, da različni generatorji imen lahko privedejo do primerljivih rezultatov glede sestave omrežja (Molin in drugi 2008, 12–13).

Instrumenti z večjim številom generatorjev imen predstavljajo precejšnje breme za anketirance. Tri študije predlagajo manjši nabor generatorjev imen za merjenje omrežja socialne opore. Van der Poel (v Marsden 2005) je s pomočjo desetih generatorjev identificiral tiste, ki najbolje napovedujejo velikost in sestavo omrežja: s kom se pogovarjate o pomembnih življenjskih spremembah, kdo vam nudi pomoč pri gospodinjskih opravilih in s kom imate mesečni osebni kontakt (ter od koga si sposojate kakšno stvar in s kom se družite). Bernard in drugi (v Marsden 2005) so izpostavili vprašanja o druženju, hobijih, osebnih problemih, nasvetih pri pomembnih odločitvah in bližino kot »naravno skupino« generatorjev imen. Burt (v Marsden 2005) je predlagal, da naj bi minimalen sklop generatorjev imen vključeval tako aktivnost kot intimnost, npr. GSS pogovarjanje o pomembnih zadevah, druženje in pogovor o zamenjavi službe. Molin in drugi (2008) pa poudarjajo, da uporaba bolj intimnih generatorjev imen pridobi manjša omrežja in da različni pristopi in uporaba omejitev vplivajo na velikost dobljenih omrežij, pri čemer pristop izmenjave pridobi največja in tako najbolj popolna omrežja.

Na podlagi pregledane teorije želimo v nadaljevanju odgovoriti na tri raziskovalna vprašanja:

- Prvo raziskovalno vprašanje: Kakšne so razlike med metodama (enostavnim generatorjem imen z emocionalnim pristopom in sestavljenim generatorjem imen s pristopom izmenjave) glede na velikost in sestavo omrežij?
- Drugo raziskovalno vprašanje: Ali na razlike bolj vpliva uporabljena metoda ali demografske spremenljivke anketirancev?
- Tretje raziskovalno vprašanje: Pri katerih osebah (glede na spol, starost in izobrazbo) je bolj problematično, katero metodo izberemo oz. na katere osebe sam izbor metode najbolj vpliva?

3 Primerjava raziskav egocentričnih omrežij socialne opore (2002 in 2007)

3.1 Podatki

V diplomski so uporabljeni sekundarni podatki iz dveh različnih raziskav. Prva je raziskava Omrežja socialne opore prebivalcev Slovenije 2002 (Ferligoj in drugi 2002) Centra za metodologijo in informatiko Fakultete za družbene vede v Ljubljani in Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo. Za vzorčenje je bil uporabljen slučajni izbor iz telefonskega imenika Slovenije med osebami, starimi 18 let in več. Gre torej za slučajen, reprezentativen vzorec, ki omogoča statistično sklepanje o populaciji. Podatki so bili zbrani na CATI centru v Ljubljani z računalniško podprto telefonsko anketo med februarjem in aprilom 2002. Anketiranih je bilo 5013 posameznikov; v analizi so uporabljeni podatki 5008 posameznikov, ki so skupaj imenovali 32352 alterjev (Hlebec in Kogovšek 2005, 190–191).

Druga raziskava je Hierarhično merjenje omrežja socialne opore: Egocentrična omrežja socialne opore iz leta 2007 (Hlebec in Kogovšek 2007) Centra za družbeno blaginjo Fakultete za družbene vede v Ljubljani. Ciljna populacija so bile osebe, starejše od 18 let, določene po kvotnem vzorčenju na podlagi starosti, kjer je bila tretjina vzorca stara med 18 in 29 let, druga tretjina med 30 in 49 let in tretja starejša od 50 let, ter na podlagi spola, polovica oseb je bila ženskega in polovica moškega spola. Podatki so bili zbrani z osebnimi intervjuji s terensko anketo s PAPI metodo. Anketarji so bili usposobljeni študenti Fakultete za družbene vede, vsak je anketiral sebe in še pet oseb v novembru 2007. Skupaj je bilo anketiranih 558 posameznikov; v analizi so uporabljeni podatki 554 posameznikov, ki so skupaj imenovali 6603 alterjev.

Ker gre za sekundarne podatke, po eni strani ni bilo potrebno zbirati novih podatkov, kar predstavlja časovno prednost (ne porabljamo časa za konceptualizacijo in operacionalizacijo teoretičnih konstruktov in lahko takoj začnemo z analizo podatkov), hkrati pa to predstavlja določene pomanjkljivosti, v našem primeru so to metodološke razlike v načinu zbiranja podatkov in določene razlike med merjenimi dimenzijami socialne opore.

V raziskavi leta 2002 je bilo izmerjenih 6 vrst socialne opore: družjenje, finančna opora, manjša materialna opora, večja materialna opora, emocionalna opora in opora v primeru bolezni (za vsako vrsto opore je bil uporabljen en generator imen). V letu 2007 je bila dodana še informacijska opora in štirje dodatni generatorji imen za emocionalno oporo.

Tabela 3.1: Primerjava raziskav

Leto:	2002	2007
Pristop:	Pristop izmenjave (P.I.)	Emocionalni pristop (E.P.)
Generatorji imen:	Sestavljeni generatorji imen (S.G.I.)	Enostavni generator imen (E.G.I.)
Dimenzije socialne opore:		
Družjenje		Primerljivo
Emocionalna opora		Primerljiv en indikator, štirje indikatorji iz leta 2007 izključeni iz primerjalnih analiz
Finančna opora		Primerljivo
Manjša materialna opora		Primerljivo
Večja materialna opora		Primerljivo
Opora v primeru bolezni		Primerljivo
Informacijska opora		Indikator prisoten samo v letu 2007

Kot je vidno iz Tabele 3.1, se raziskavi razlikujeta v uporabljenem pristopu in uporabljenih generatorjih imen. Med raziskavama lahko primerjamo šest indikatorjev, ki so bili uporabljeni v obeh letih. Kljub temu, da med letoma obstajajo določene razlike v besedilu uporabljenih indikatorjev, pa so le-ti vsebinsko enaki. Po ugotovitvah Straitsa (2000) posamezniki razumejo namen oz. bistvo generatorja tudi, če vprašanje ni formulirano popolnoma identično. Naslednja razlika med raziskavama je vrstni red indikatorjev, ki si pri raziskavah ne sledijo v enakem zaporedju. Tako je možno, da se posameznik pri kasnejšem indikatorju spomni na pomembnega alterja, ki bi ga moral imenovati že pri katerem od predhodnih generatorjev. Dodatno je odgovarjanje na večje število indikatorjev napornejše za posameznike in lahko se zgodi, da imajo kasneje zastavljena vprašanja večjo stopnjo napak (Ruan 1998). Kljub temu da obstaja možnost napak v merjenju zaradi opisanih razlik v anketnih vprašalnikih, pa vseeno predvidevamo, da na podatke te razlike vplivajo manj, kot vplivajo različne metode, ki smo jih uporabili.

3.2 Vzorca

Vzorec iz leta 2002 je reprezentativen vzorec. Pri pregledu osnovnih demografskih značilnosti pa se je kljub temu izkazalo, da značilnosti realiziranega vzorca odstopajo od populacijske strukture, zato so bili podatki za potrebe analize uteženi. Za izračun populacijskih uteži je bila uporabljena metoda poststratifikacijskih uteži. Podatki so uteženi glede na podatke iz popisa leta 2002, in sicer po desetih razredih kombinacije spola in starosti ter še dodatno po izobrazbeni strukturi znotraj vsakega starostnega razreda. Uteženi podatki glede na omenjene parametre tako ustrezajo populacijski strukturi (Hlebec in drugi 2010, 1142). Vzorec iz leta 2007 ni bil utežen, saj gre za kvotno vzorčenje. V spodnji tabeli so predstavljene osnovne demografske značilnosti vzorcev.

Tabela 3.2: Demografske značilnosti vzorcev

Starost						
	≤ 29 let	30-49 let	50 let ≥			
2002 S.G.I./P.I.	25,74	35,09	39,17			
2007 E.G.I./E.P.	35,92	30,51	33,57			
Spol						
	Moški	Ženski				
2002 S.G.I./P.I.	48,31	51,69				
2007 E.G.I./E.P.	46,93	53,07				
Izobrazba						
	Osnovna šola ali manj	Poklicna šola	Štiriletna srednja šola	Višja šola	Visoka šola	Magisterij In več
2002 S.G.I./P.I.	33,01	19,29	34,77	5,06	7,24	0,63
2007 E.G.I./E.P.	10,11	14,08	51,81	8,48	12,82	2,71
Kraj bivanja						
	Vaško naselje	Primestno naselje	Mesto			
2002 S.G.I./P.I.	46,34	20,07	33,59			
2007 E.G.I./E.P.	31,95	14,44	53,61			
Zakonski stan						
	Samski	Poročen/ izvenzakonska zveza	Ločen/ razvezan	Vdovec, vdova		
2002 S.G.I./P.I.	28,02	58,95	3,61	9,40		
2007 E.G.I./E.P.	17,75	74,28	3,44	4,53		

3.3 Primerjava generatorjev imen

Analiza podatkov je razdeljena na tri dele, vsak del odgovarja na različno raziskovalno vprašanje:

- 1. del: Kakšne so razlike med metodama glede na velikost in sestavo omrežij? (t-test)
- 2. del: Ali na razlike bolj vpliva metoda ali demografske spremenljivke? (MCA)
- 3. del: Pri katerih osebah je bolj problematično, katero metodo izberemo oz. na katere osebe sam izbor metode najbolj vpliva? (MCA)

Na zbranih podatkih so možne primerjave omrežij in opor na različnih nivojih:

- **Primerjava celotnega⁴ omrežja (C.O.):**
Primerjamo omrežje šestih generatorjev socialne opore (2002, S.G.I./P.I.) in omrežje, dobljeno z Antonuccijinim pristopom (2007, E.G.I./E.P.).
- **Primerjava celotnega omrežja socialne opore (C.O.S.O.):**
Primerjamo omrežje šestih generatorjev socialne opore (2002, S.G.I./P.I.) in omrežje, dobljeno z enajstimi generatorji socialne opore (2007, E.G.I./E.P.).
- **Primerjava primerljivega omrežja socialne opore (P.O.S.O.):**
Primerjamo omrežje šestih generatorjev socialne opore, ki so uporabljeni v obeh letih.
- **Primerjava posameznih socialnih opor:**
Druženje, emocionalna opora, finančna opora, manjša in večja materialna opora, opora v primeru bolezni in celotna instrumentalna opora skupaj.

V našem primeru gre za primerjavo različnih kombinacij metod (enostavni/sestavljene generatorji imen in emocionalni pristop/pristop izmenjave), kar posledično pomeni več različnih ugotovitev v strokovni literaturi. Tako se nam v nadaljevanju zdi pomembno prikazati tudi, kako se velikosti in sestave omrežij spreminjajo, če metodi primerjamo na različnih nivojih omrežij (tj. celotno omrežje, celotno omrežje socialne opore, primerljivo omrežje socialne opore in posamezne socialne opore).

⁴ Pod »celotno omrežje« na tem mestu seveda razumemo celotno **merjeno** omrežje, ki pa še vedno predstavlja le del posameznikovega celotnega omrežja v realnosti.

3.4 Razlike med metodama glede na velikost in sestavo omrežij

3.4.1 Velikost omrežja in posameznih opor

Najprej je preverjena velikost omrežja pri posamezni metodi. Razlike med metodama so testirane s t-testom.

Celotno omrežje leta 2002 (vsi alterji, ki so jih posamezniki navedli pri šestih merjenih oporah) je najprej primerjano s celotnim omrežjem leta 2007 (vsi alterji, ki so jih posamezniki navedli pri Antonuccijinem generatorju imen). V povprečju je velikost omrežja leta 2002 za polovico manjša kot leta 2007 (6 in 12 alterjev), razlika med povprečnima velikostma omrežij je statistično značilna. Če primerjamo celotno omrežje socialne opore, je v letu 2007 drastično manjša maksimalna vrednost velikosti omrežja (v primerjavi s celotnim omrežjem v 2007), ni pa večje razlike v povprečjih. Med letoma (oz. metodama) je še vedno statistično značilna razlika. Kljub temu, da med letoma pri primerljivem omrežju socialne opore pri zgornji in spodnji meji ni več večjih razlik, pa se le-te še vedno kažejo pri povprečni velikosti posameznikovega opornega omrežja. V letu 2002 socialno oporo posameznikom v povprečju nudi 6 oseb, v letu 2007 pa 10 oseb, če upoštevamo samo tiste indikatorje, ki so uporabljeni tudi v letu 2002.

Tabela 3.3: Velikost omrežja

	Omrežje	Leto	Metoda	N	Od - do	Povprečje	St. odklon	t-test
		2002	S.G.I./P.I.	5008	1 - 21	6,36	2,80	
	C.O. ⁵	2007	E.G.I./E.P.	554	2 - 49	12,42	5,93	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	1 - 22	10,82	4,41	***
Velikost omrežja	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	1 - 21	9,87	4,26	***

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Kljub temu, da naj bi pri emocionalnem pristopu dobili manjša omrežja kot pri pristopu izmenjave, pri analiziranih podatkih to ne drži. Možno je, da večina teorije pri emocionalnem pristopu ni osnovana na rezultatih Antonuccijinega pristopa, za katerega je znano, da pridobi večja omrežja. Rezultati študij Antonuccijinega pristopa in naši rezultati so namreč relativno primerljivi, kar se tiče velikosti omrežij. Po drugi strani smo pri sestavljenem generatorju imen

⁵ Pri C.O. je označena statistična značilnost t-testa med omrežjem 2002 in celotnim omrežjem 2007, pri C.O.S.O. statistična značilnost med omrežjem 2002 in celotnim omrežjem socialne opore 2007, pri P.O.S.O. pa statistična značilnost med omrežjem 2002 in primerljivim omrežjem socialne opore 2007.

s pristopom izmenjave dobili presenetljivo majhna omrežja. Fischer (1982) je z enakim pristopom z 11 generatorji pridobil omrežja povprečne velikosti 18,5, Frei in Axhausen (2006) pa z enakim pristopom in le 2 generatorjema imen omrežja povprečne velikosti 12 (Molin in drugi 2008, 13).

V naslednjem koraku je izračunana razlika med metodama pri velikostih omrežij za posamezne dimenzije socialne opore. Razlika med metodama je ta, da so v letu 2002 uporabljeni sestavljeni generatorji imen namenjeni pridobivanju omrežja socialne opore, v letu 2007 pa je znotraj že zbranega osebnega omrežja mogoče le še identificirati povezave, ki posamezniku nudijo določeno vrsto socialne opore.

Tabela 3.4: Število ponudnikov socialne opore

	Leto	Metoda	N	Od - do	Povprečje	St. odklon	t-test
Druženje	2002	S.G.I./P.I.	5008	0 - 19	4,23	2,32	
	2007	E.G.I./E.P.	553	0 - 20	7,66	4,67	***
Emocionalna opora	2002	S.G.I./P.I.	5008	0 - 15	1,70	1,31	
	2007	E.G.I./E.P.	553	0 - 19	4,44	3,11	***
Finančna opora	2002	S.G.I./P.I.	5008	0 - 18	1,25	1,25	
	2007	E.G.I./E.P.	552	0 - 16	2,21	2,22	***
Manjša materialna opora	2002	S.G.I./P.I.	5008	0 - 18	1,69	1,53	
	2007	E.G.I./E.P.	552	0 - 19	4,62	3,45	***
Večja materialna opora	2002	S.G.I./P.I.	5008	0 - 11	1,45	1,57	
	2007	E.G.I./E.P.	552	0 - 18	3,81	2,94	***
Opora v primeru bolezni	2002	S.G.I./P.I.	5008	0 - 15	1,64	1,19	
	2007	E.G.I./E.P.	553	0 - 20	4,21	2,87	***
Celotna instrumentalna opora	2002	S.G.I./P.I.	5008	0 - 19	3,99	2,15	
	2007	E.G.I./E.P.	554	0 - 20	6,92	3,47	***
<i>Ljudje, ki ti povrnejo samozavest</i>	2007	E.G.I./E.P.	553	0 - 20	3,95	3,27	
<i>Ljudje, ki ti dajejo občutek, da te spoštujejo</i>	2007	E.G.I./E.P.	553	0 - 20	7,85	4,95	
<i>Ljudje, s katerimi se pogovoriš, kadar si vznemirjen, nervozen ali depresiven</i>	2007	E.G.I./E.P.	553	0 - 16	3,29	2,62	
<i>Ljudje, s katerimi se pogovarjaš o svojem zdravju</i>	2007	E.G.I./E.P.	553	0 - 20	4,29	3,54	
<i>Informacijska opora</i>	2007	E.G.I./E.P.	553	0 - 16	3,65	2,70	

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Pri šestih oporah, ki so bile merjene v obeh letih, imajo posamezniki iz leta 2007 vedno statistično značilno večje število alterjev, ki jim nudijo posamične opore. Razlike v številu alterjev, ki nudijo posamične opore znotraj leta 2002, so relativno majhne (od 1,25 do 1,70, izjema je druženje – 4,23), medtem ko je v letu 2007 raznolikost večja (od 2,21 pri finančni opori do 7,85 – osebe, ki ti dajejo občutek, da te spoštujejo). Pri vseh šestih oporah, ki so

prisotne v obeh letih, so razlike v velikosti omrežja socialne opore statistično značilne. Večja oporna omrežja torej dobimo z enostavnim generatorjem imen (emocionalni pristop), tudi če primerjamo samo opore, merjene v obeh letih. Tudi tukaj je torej očitno, da Antonuccijin pristop pridobi veliko večja omrežja kot sestavljeni generatorji imen. Ne glede na to, ali se osredotočimo na razlike med enostavnim/sestavljanim generatorjem ali razlike med emocionalnim pristopom/pristopom izmenjave, so razlike analiziranih podatkov v nasprotju z ugotovitvami van Tilburga (1995) in van der Poela (1993), po katerih naj bi bili rezultati ravno obratni.

Enostavni generator imen (emocionalni pristop) pridobi statistično značilno več oseb v posameznikovo omrežje socialne opore v primerjavi s sestavljenim generatorjem imen (pristop izmenjave).

3.4.2 Sestava omrežja

V naslednjem koraku smo želeli pregledati razlike med metodama v sestavi omrežij. Različne kategorije, med katerimi so anketiranci lahko izbirali v letu 2002 in letu 2007, smo rekodirali v deset primerljivih kategorij: partner, oče ali mati, brat ali sestra, otrok, drug sorodnik, sodelavec, sosed, prijatelj, znanec in drugo.

V tabeli je prikaz primerjav med tremi nivoji: sestava omrežja v letu 2002 (pri čemer omrežje sestavljajo alterji, ki nudijo ego vsaj eno izmed šestih opor, po katerih se je spraševalo) je primerjana s celotnim omrežjem opore v letu 2007, s celotnim omrežjem socialne opore v letu 2007 in s primerljivim omrežjem socialne opore v letu 2007. Metode so med seboj primerjane s t-testom.

Izkaže se, da:

a: so pri **celotnem omrežju** med letoma pri vseh kategorijah z izjemo bratov in sester statistično značilne razlike. Posamezniki v letu 2002 imajo v omrežju statistično značilno višji odstotek partnerja, staršev, otrok, sosedov in drugih. V letu 2007 je statistično značilno višji odstotek drugih sorodnikov, sodelavcev, prijateljev in znancev. Največji del posameznikovega omrežja v letu 2002, zbranega z pristopom izmenjave, predstavljajo prijatelji (22 %) in sorodniki (od 10 % do 14 %), najmanjši del pa sodelavci (2 %), znanci in drugi (oba po 1 %). Največji del posameznikovega omrežja v letu 2007, zbranega z emocionalnim pristopom, prav tako predstavljajo prijatelji (32 %) in sorodniki (od 8 % do 21 %), ostale kategorije so slabše zastopane (od 4 % do 0,3 %).

Tabela 3.5: Sestava omrežja

	Omrežje	Leto	Metoda	N	Št. alterjev	Povprečje (%)	St. odklon	t-test
Partner		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,47	13,82	19,25	
	C.O. ⁶	2007	E.G.I./E.P.	554	0,75	7,63	6,41	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,75	8,39	7,31	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,74	8,84	7,72	***
Oče ali mati		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,50	13,65	23,06	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	1,15	10,64	9,94	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	1,11	11,11	10,71	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	1,08	11,57	11,30	***
Brat ali sestra		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,40	9,85	18,11	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	1,05	9,36	10,01	
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,99	9,57	10,36	
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,90	9,62	11,42	
Otrok		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,50	13,70	24,37	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	1,01	10,33	13,73	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,99	11,20	14,80	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,96	12,13	15,85	**
Ožja družina skupaj ⁷		2002	S.G.I./P.I.	4974	1,87	51,01	31,36	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	3,96	37,96	19,80	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	3,84	40,27	20,58	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	3,68	42,17	20,82	***
Drug sorodnik		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,54	12,48	20,76	***
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	2,75	21,25	18,90	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	2,38	20,05	18,80	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	2,01	18,71	18,31	***
Sodelavec		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,11	2,30	9,02	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	0,52	3,80	9,10	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,43	3,47	8,54	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,32	2,81	8,07	
Sosed		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,40	9,80	18,96	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	0,23	2,08	6,84	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,20	1,93	6,86	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,19	1,97	6,97	***
Prijatelj		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,99	22,10	27,67	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	4,08	32,31	22,83	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	3,72	32,26	23,40	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	3,51	32,73	23,87	***
Znanec		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,06	1,23	6,50	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	0,32	2,28	7,16	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,21	1,72	5,87	*
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,14	1,33	5,43	
Drugo		2002	S.G.I./P.I.	4974	0,05	1,08	5,96	
	C.O.	2007	E.G.I./E.P.	554	0,05	0,32	1,89	***
	C.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,04	0,31	1,97	***
	P.O.S.O.	2007	E.G.I./E.P.	553	0,03	0,28	1,91	***

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

⁶ Pri izračunih sestave omrežja za celotno omrežje (Antonucci) gre za približek; informacije o alterjih se je merilo le za prvih 20 alterjev, kar predstavlja 93,3 % alterjev, ki so jih anketirani navedli pri Antonuccijinem pristopu.

⁷ Ožja družina skupaj predstavlja vsoto naslednjih vlog: partner, oče ali mati, brat ali sestra in otrok.

- b: so pri **celotnem omrežju socialne opore** enako kot pri celotnem omrežju med letoma statistično značilne razlike pri vseh kategorijah, razen pri bratih in sestrah. Še vedno je v letu 2002 v omrežju statistično značilno višji odstotek partnerja, staršev, otrok, sosedov in drugih ter v 2007 statistično značilni višji odstotek drugih sorodnikov, sodelavcev, prijateljev in znancev. Razlike med metodama se glede na celotno omrežje manjšajo pri vseh kategorijah, razen pri sosedih in drugih.
- c: imajo pri **primerljivem omrežju socialne opore** posamezniki v letu 2002 v omrežju statistično značilno višji odstotek partnerja, staršev, otrok ter sosedov in drugih. V letu 2007 je statistično značilno višji odstotek drugih sorodnikov in prijateljev. Razlike niso statistično značilne pri bratih in sestrah, sodelavcih in znancih. Najpomembnejši ponudniki opore šestih indikatorjev v letu 2007 so prijatelji (33 %) in sorodniki (od 9 % do 19 %). Najmanj pomembni so sodelavci (3 %), sosedi (2 %), znanci (1 %) in drugi (0,3 %). Razlike med metodama se glede na prejšnja dva nivoja manjšajo pri vseh kategorijah razen pri prijateljih in drugih.

Omrežja, dobljena s sestavljenim generatorjem imen (pristop izmenjave), precenijo vlogo partnerja, staršev, otrok, sosedov in drugih, medtem ko omrežja, dobljena z enostavnim generatorjem (emocionalni pristop), precenijo vlogo drugih sorodnikov, prijateljev, sodelavcev in znancev.

Omrežja enostavnega generatorja imen so večja (po številu alterjev) na račun vseh vlog (z izjemo sosedov in drugih), največje so razlike pri številu prijateljev in sorodnikov. Predvsem pri prijateljih in sorodnikih je tako očitno, da če člane omrežja zbiramo z emocionalnim pristopom, v omrežje dobimo veliko več prijateljev in sorodnikov, ki jih posamezniki kasneje tudi označijo kot ponudnike socialne opore. Če pa člane omrežja pridobivamo s pristopom izmenjave, se posamezniki na prijatelje in sorodnike kot na ponudnike opore spomnijo precej manj pogosto.

Različne metode dajo različno sestavljena omrežja. Enostavni generator imen (emocionalni pristop) da višji odstotek širše družine, sodelavcev, prijateljev in znancev, medtem ko sestavljeni generator imen (pristop izmenjave) da višji odstotek partnerja, staršev, otrok, sosedov in drugih. Višji odstotek partnerja in staršev pri sestavljenem generatorju imen gre pripisati predvsem v splošnem manjšem opornem omrežju sestavljenega generatorja imen, saj v resnici te vloge pri pristopu izmenjave sestavlja manjše število alterjev kot pri emocionalnem pristopu. Največje razlike med metodama tako v odstotkih kot v številu alterjev pri sestavi omrežja so vidne pri sorodnikih in prijateljih; z emocionalnim pristopom dobimo neprimerljivo več drugih sorodnikov in prijateljev kot s pristopom izmenjave. Drži

van Sondersenova (1990) ugotovitev, da z emocionalnim pristopom dobimo še posebej veliko sorodnikov, s pristopom izmenjave pa več sosedov, le da v našem primeru lahko dodamo še, da emocionalni pristop v primerjavi s pristopom izmenjave pridobi več prijateljev.

3.4.3 Sestava omrežja po oporah

Med metodama so torej opazne razlike v sestavi celotnega omrežja, celotnega omrežja socialne opore in primerljivega omrežja socialne opore. V nadaljevanju so preverjene razlike med metodama v sestavi omrežja za vsako socialno oporo posebej, torej za šest opor, ki so merjene v obeh letih. Ker štiri izmed opor tvorijo skupaj svojo dimenzijo opore (govorimo o instrumentalni opori), so izračuni narejeni posebej tudi za to dimenzijo. Za primerjavo metod je uporabljen t-test.

Druženje

Omrežje druženja je v letu 2002 skoraj za polovico manjše od omrežja v letu 2007. V letu 2002 dobimo pri dimenziji druženja statistično značilne višje odstotke sodelavcev, sosedov, znancev in drugih. V letu 2007 je statistično značilno višji odstotek partnerja, staršev in drugih sorodnikov. Pri obeh letih daleč največji del omrežja druženja predstavljajo prijatelji (42 % v letu 2002 oz. 40 % v letu 2007), izstopata še odstotka ožje družine (29 % v letu 2002 oz. 39 % v letu 2007) in drugih sorodnikov (12 % v letu 2002 oz. 16 % v letu 2007). Najmanjši del omrežja druženja predstavljajo v letu 2002 starši (3 %), znanci (2 %) in drugi (2 %), v letu 2007 pa sodelavci (2 %), sosedi (2 %), znanci (1 %) in drugi (0,1 %).

S sestavljenim generatorjem imen (pristop izmenjave) dobimo skoraj polovico manjše omrežje druženja kot z enostavnim generatorjem imen (emocionalni pristop). Pri opori druženja pri enostavnem generatorju imen (emocionalni pristop) dobimo višji odstotek sorodstvenih vezi, pri sestavljenem generatorju imen (pristop izmenjave) pa višji odstotek nesorodstvenih vezi, kar je verjetno rezultat razlik med emocionalnim pristopom in pristopom izmenjave. Skoraj polovico omrežja druženja posameznikov pri obeh metodah predstavljajo prijatelji, kar se ujema z ugotovitvami Wellmana in Wortleya (1990), Schweizerja in drugih (1998) ter Agneessensa in drugih (2006).

Tabela 3.6: Sestava opore druženja (%)

	Leto	Metoda	N	Povprečje	St. odklon	t-test
Velikost omrežja	2002	S.G.I./P.I.	5008	4,23	2,32	
	2007	E.G.I./E.P.	553	7,66	4,67	***
Partner	2002	S.G.I./P.I.	4934	7,53	15,97	
	2007	E.G.I./E.P.	547	11,18	15,36	***
Oče ali mati	2002	S.G.I./P.I.	4934	3,40	11,27	
	2007	E.G.I./E.P.	547	8,82	12,58	***
Brat ali sestra	2002	S.G.I./P.I.	4934	8,81	18,78	
	2007	E.G.I./E.P.	547	9,09	13,81	
Otrok	2002	S.G.I./P.I.	4934	8,84	20,41	
	2007	E.G.I./E.P.	547	9,68	17,08	
Ožja družina skupaj	2002	S.G.I./P.I.	4934	28,58	33,27	
	2007	E.G.I./E.P.	547	38,75	27,16	***
Drug sorodnik	2002	S.G.I./P.I.	4934	12,02	21,95	
	2007	E.G.I./E.P.	547	16,34	20,76	***
Sodelavec	2002	S.G.I./P.I.	4934	5,93	17,60	
	2007	E.G.I./E.P.	547	2,02	7,47	***
Sosed	2002	S.G.I./P.I.	4934	7,26	19,12	
	2007	E.G.I./E.P.	547	1,86	7,48	***
Prijatelj	2002	S.G.I./P.I.	4934	42,13	37,79	
	2007	E.G.I./E.P.	547	39,85	31,79	
Znanec	2002	S.G.I./P.I.	4934	1,67	7,99	
	2007	E.G.I./E.P.	547	1,09	6,22	**
Drugo	2002	S.G.I./P.I.	4934	2,42	10,84	
	2007	E.G.I./E.P.	547	0,08	0,96	***

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Emocionalna opora

Emocionalno oporo v povprečju v letu 2002 nudita 2 osebi, v letu 2007 pa 4 osebe. Pri ponudnikih emocionalne opore v letu 2002 so statistično značilno višji odstotki partnerja, sodelavcev, sosedov, prijateljev, znancev in drugih. V letu 2007 so statistično značilno višji odstotki staršev, sorojencev, otrok in drugih sorodnikov. Najpomembnejši ponudniki emocionalne opore so partner (33 % v letu 2002 oz. 24 % v letu 2007) in prijatelji (29 % oz. 25 %). Najmanj so v letu 2002 pomembni znanci (1 %) in drugi (1 %), v letu 2007 pa sodelavci (1 %), sosedi (0,3 %), znanci (0,1 %) in drugi (0,2 %).

Pri emocionalni opori pri enostavnem generatorju imen (emocionalni pristop) dobimo višji odstotek družine z izjemo partnerja, pri sestavljenem generatorju imen (pristop izmenjave) pa višji odstotek partnerja in nesorodstvenih vezi. Približno polovico emocionalne opore posameznikom pri obeh metodah nudijo partner in prijatelji. Po Lakon in drugih (2008) naj bi večja omrežja nudila več emocionalne opore kot manjša omrežja, kar je vidno tudi iz naših

Tabela 3.7: Sestava emocionalne opore (%)

	Leto	Metoda	N	Povprečje	St. Odklon	t-test
Velikost omrežja	2002	S.G.I./P.I.	5008	1,70	1,31	
	2007	E.G.I./E.P.	553	4,44	3,11	***
Partner	2002	S.G.I./P.I.	4592	32,81	42,76	
	2007	E.G.I./E.P.	549	24,13	27,76	***
Oče ali mati	2002	S.G.I./P.I.	4592	7,06	21,97	
	2007	E.G.I./E.P.	549	15,09	20,57	***
Brat ali sestra	2002	S.G.I./P.I.	4592	7,66	22,87	
	2007	E.G.I./E.P.	549	8,90	15,12	*
Otrok	2002	S.G.I./P.I.	4592	8,37	24,09	
	2007	E.G.I./E.P.	549	16,50	26,92	***
Ožja družina skupaj	2002	S.G.I./P.I.	4592	55,89	45,25	
	2007	E.G.I./E.P.	549	64,61	31,30	***
Drug sorodnik	2002	S.G.I./P.I.	4592	4,75	17,72	
	2007	E.G.I./E.P.	549	8,14	15,74	***
Sodelavec	2002	S.G.I./P.I.	4592	4,77	18,83	
	2007	E.G.I./E.P.	549	1,30	7,20	***
Sosed	2002	S.G.I./P.I.	4592	3,75	16,54	
	2007	E.G.I./E.P.	549	0,26	3,03	***
Prijatelj	2002	S.G.I./P.I.	4592	28,93	40,83	
	2007	E.G.I./E.P.	549	25,44	28,64	**
Znanec	2002	S.G.I./P.I.	4592	0,51	6,00	
	2007	E.G.I./E.P.	549	0,10	1,05	***
Drugo	2002	S.G.I./P.I.	4592	1,41	9,92	
	2007	E.G.I./E.P.	549	0,16	1,86	***

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

podatkov. Omrežja, dobljena z enostavnim generatorjem imen (emocionalni pristop) nudijo več emocionalne opore kot omrežja, dobljena s sestavljenim generatorjem imen (pristop izmenjave). Pri sestavi omrežja je (med merjenimi dimenzijami opore) emocionalna opora najbolj problematična, kar se tiče razlik med metodama, saj so pri čisto vseh vlogah razlike med metodama statistično značilne.

Finančna opora

Finančno oporo v letu 2002 nudi skoraj polovico manj alterjev kot v letu 2007. V letu 2002 dobimo pri finančni opori statistično značilni višji odstotek sodelavcev, sosedov, prijateljev, znancev in drugih. V letu 2007 je statistično značilno višji odstotek partnerja in staršev. V letu 2002 so najpomembnejši ponudniki finančne opore prijatelji (26 %) in starši (24 %), ki skupaj predstavljajo polovico omrežja finančne opore. V letu 2007 največ finančne opore posameznikom nudijo starši (35 %). Celotna ožja družina predstavlja najpomembnejšega

ponudnika finančne opore tako v letu 2002 (52 %) kot 2007 (73 %). Najmanj pomembni ponudniki finančne opore v obeh letih so sodelavci (4 % v letu 2002 oz. 1 % v 2007), sosedi (4 % oz. 1 %), znanci (1 % oz. 0,3 %) in drugi (1 % oz. 0,1 %). Pri bratih in sestrah, otrocih ter drugih sorodnikih med letoma ni statistično značilnih razlik.

Tabela 3.8: Sestava finančne opore (%)

	Leto	Metoda	N	Povprečje	St. odklon	t-test
Velikost omrežja	2002	S.G.I./P.I.	5008	1,25	1,25	
	2007	E.G.I./E.P.	552	2,21	2,22	***
Partner	2002	S.G.I./P.I.	3791	5,39	20,63	
	2007	E.G.I./E.P.	424	14,92	26,30	***
Oče ali mati	2002	S.G.I./P.I.	3791	23,86	40,96	
	2007	E.G.I./E.P.	424	35,24	37,81	***
Brat ali sestra	2002	S.G.I./P.I.	3791	13,48	31,71	
	2007	E.G.I./E.P.	424	13,47	25,21	
Otrok	2002	S.G.I./P.I.	3791	9,35	27,80	
	2007	E.G.I./E.P.	424	9,39	24,00	
Ožja družina skupaj	2002	S.G.I./P.I.	3791	52,08	47,64	
	2007	E.G.I./E.P.	424	73,02	34,79	***
Drug sorodnik	2002	S.G.I./P.I.	3791	12,18	30,46	
	2007	E.G.I./E.P.	424	11,91	24,14	
Sodelavec	2002	S.G.I./P.I.	3791	3,59	17,14	
	2007	E.G.I./E.P.	424	1,05	7,14	***
Sosed	2002	S.G.I./P.I.	3791	4,01	18,32	
	2007	E.G.I./E.P.	424	0,57	5,89	***
Prijatelj	2002	S.G.I./P.I.	3791	26,44	41,65	
	2007	E.G.I./E.P.	424	13,10	26,05	***
Znanec	2002	S.G.I./P.I.	3791	0,66	7,24	
	2007	E.G.I./E.P.	424	0,30	3,63	*
Drugo	2002	S.G.I./P.I.	3791	1,04	9,20	
	2007	E.G.I./E.P.	424	0,06	1,21	***

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

S sestavljenim generatorjem imen (pristop izmenjave) dobimo skoraj polovico manjše omrežje finančne opore kot z enostavnim generatorjem imen (emocionalni pristop). Pri finančni opori pri enostavnem generatorju imen (emocionalni pristop) dobimo višji odstotek partnerja in staršev, pri sestavljenem generatorju imen (pristop izmenjave) pa višji odstotek nesorodstvenih vezi. Pri enostavnem generatorju imen so najpomembnejši ponudniki finančne opore starši, pri sestavljenem generatorju pa starši in prijatelji. Čeprav nekatere tuje raziskave finančne opore poudarjajo, da to oporo redkokdaj nudi še kdo poleg staršev (Wellman in Wortley 1990; Schweizer in drugi 1998), pa so dobljeni rezultati bolj primerljivi s slovensko raziskavo, kjer je finančna opora v domeni celotnega sorodstva (Kogovšek in drugi 2003). Še vedno pa ni teoretično podprte razlage za visok odstotek prijateljev pri

sestavljenem generatorju imen. Vse te razlike so lahko tudi rezultat tega, da pravzaprav govorimo o opori, ki jo v povprečju nudi ena (2002) oz. dve osebi (2007).

Manjša materialna opora

Tabela 3.9: Sestava manjše materialne opore (%)

	Leto	Metoda	N	Povprečje	St. odklon	t-test
<i>Velikost omrežja</i>	2002	S.G.I./P.I.	5008	1,69	1,53	
	2007	E.G.I./E.P.	552	4,62	3,45	***
Partner	2002	S.G.I./P.I.	4159	6,16	21,20	
	2007	E.G.I./E.P.	530	13,44	19,60	***
Oče ali mati	2002	S.G.I./P.I.	4159	11,08	28,06	
	2007	E.G.I./E.P.	530	17,00	23,98	***
Brat ali sestra	2002	S.G.I./P.I.	4159	10,52	26,44	
	2007	E.G.I./E.P.	530	11,11	19,73	
Otrok	2002	S.G.I./P.I.	4159	7,26	23,72	
	2007	E.G.I./E.P.	530	14,01	24,56	***
Ožja družina skupaj	2002	S.G.I./P.I.	4159	35,03	43,07	
	2007	E.G.I./E.P.	530	55,56	33,84	***
Drug sorodnik	2002	S.G.I./P.I.	4159	13,47	29,96	
	2007	E.G.I./E.P.	530	14,14	22,01	
Sodelavec	2002	S.G.I./P.I.	4159	2,30	12,73	
	2007	E.G.I./E.P.	530	1,47	6,23	**
Sosed	2002	S.G.I./P.I.	4159	19,41	36,37	
	2007	E.G.I./E.P.	530	2,89	13,51	***
Prijatelj	2002	S.G.I./P.I.	4159	27,16	39,80	
	2007	E.G.I./E.P.	530	24,93	30,41	
Znanec	2002	S.G.I./P.I.	4159	1,28	9,47	
	2007	E.G.I./E.P.	530	0,90	7,06	
Drugo	2002	S.G.I./P.I.	4159	1,35	9,65	
	2007	E.G.I./E.P.	530	0,11	2,20	***

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Manjšo materialno oporo v povprečju v letu 2002 nudita 2 osebi, v letu 2007 pa 5 oseb. Pri manjši materialni opori v letu 2002 dobimo statistično značilno višji odstotek sodelavcev, sosedov in drugih, pri čemer so najpomembnejši ponudniki te opore prijatelji (27 %) in sosedi (19 %). V letu 2007 so statistično značilno višji odstotki partnerja, staršev in otrok, najpomembnejši ponudniki manjše materialne opore pa so prijatelji (25 %) in starši (17 %). Najmanj so pri tej opori v letu 2002 pomembni sodelavci (2 %), znanci (1 %) in drugi (1 %), v letu 2007 pa sodelavci (1 %), sosedi (3 %), znanci (1 %) in drugi (0,1 %).

Pri manjši materialni opori pri enostavnem generatorju imen (emocionalni pristop) dobimo višji odstotek sorodstvenih vezi, pri sestavljenem generatorju imen (pristop izmenjave) pa

višji odstotek nesorodstvenih vezi. Najpomembnejši ponudniki manjše materialne opore pri obeh metodah so sorodniki in prijatelji. Glede na ugotovitve Wellmana in Wortleya (1990), Schweizerja in drugih (1998) ter Kogovškove in drugih (2003), ki izpostavljajo pomembnost sosedov pri materialni opori, lahko zaključimo, da je v našem primeru pomembnost sosedov pri enostavnem generatorju imen (emocionalni pristop) krepko podcenjena.

Večja materialna opora

Tabela 3.10: Sestava večje materialne opore (%)

	Leto	Metoda	N	Povprečje	St. odklon	t-test
<i>Velikost omrežja</i>	2002	S.G.I./P.I.	5008	1,45	1,57	
	2007	E.G.I./E.P.	552	3,81	2,94	***
Partner	2002	S.G.I./P.I.	3482	10,88	27,93	
	2007	E.G.I./E.P.	495	17,53	23,27	***
Oče ali mati	2002	S.G.I./P.I.	3482	14,11	31,96	
	2007	E.G.I./E.P.	495	18,34	25,37	***
Brat ali sestra	2002	S.G.I./P.I.	3482	10,91	26,33	
	2007	E.G.I./E.P.	495	10,51	18,92	
Otrok	2002	S.G.I./P.I.	3482	10,13	26,89	
	2007	E.G.I./E.P.	495	15,87	25,56	***
Ožja družina skupaj	2002	S.G.I./P.I.	3482	46,03	45,05	
	2007	E.G.I./E.P.	495	62,25	33,37	***
Drug sorodnik	2002	S.G.I./P.I.	3482	15,60	31,13	
	2007	E.G.I./E.P.	495	13,86	22,39	
Sodelavec	2002	S.G.I./P.I.	3482	2,07	11,97	
	2007	E.G.I./E.P.	495	0,65	4,48	***
Sosed	2002	S.G.I./P.I.	3482	10,47	27,28	
	2007	E.G.I./E.P.	495	1,87	9,69	***
Prijatelj	2002	S.G.I./P.I.	3482	22,48	37,44	
	2007	E.G.I./E.P.	495	20,25	28,41	
Znanec	2002	S.G.I./P.I.	3482	2,34	13,64	
	2007	E.G.I./E.P.	495	0,67	5,22	***
Drugo	2002	S.G.I./P.I.	3482	1,01	8,32	
	2007	E.G.I./E.P.	495	0,44	6,41	*

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Večjo materialno oporo v povprečju v letu 2002 nudi ena oseba, v letu 2007 pa 4 osebe. Pri večji materialni opori dobimo v letu 2002 statistično značilno višji odstotek sodelavcev, sosedov, znancev in drugih, v letu 2007 pa partnerja, staršev in otrok. Najpomembnejši ponudniki večje materialne opore so v letu 2002 prijatelji (22 %), starši (14 %) in drugi sorodniki (16 %), najmanj pa so pomembni sodelavci (2 %), znanci (2 %) in drugi (1 %). V letu

2007 so najpomembnejši prijatelji (20 %), partner (18 %) in starši (18 %), najmanj pa so pomembni sodelavci (1 %), sosedi (2 %), znanci (1 %) in drugi (0,4 %).

Pri večji materialni opori pri enostavnem generatorju imen (emocionalni pristop) dobimo višji odstotek partnerja, staršev in otrok, pri sestavljenem generatorju imen (pristop izmenjave) pa višji odstotek nesorodstvenih vezi. Najpomembnejši ponudniki večje materialne opore pri obeh metodah so prijatelji in starši, pri enostavnem generatorju dodatno še partner in pri sestavljenem generatorju dodatno še drugi sorodniki.

Opora v primeru bolezni

Tabela 3.11: Sestava opore v primeru bolezni (%)

	Leto	Metoda	N	Povprečje	St. odklon	t-test
Velikost omrežja	2002	S.G.I./P.I.	5008	1,64	1,19	
	2007	E.G.I./E.P.	553	4,21	2,87	***
Partner	2002	S.G.I./P.I.	4636	33,13	42,07	
	2007	E.G.I./E.P.	546	22,50	24,76	***
Oče ali mati	2002	S.G.I./P.I.	4636	15,96	33,37	
	2007	E.G.I./E.P.	546	24,03	28,03	***
Brat ali sestra	2002	S.G.I./P.I.	4636	7,39	22,59	
	2007	E.G.I./E.P.	546	8,94	16,12	
Otrok	2002	S.G.I./P.I.	4636	19,85	35,10	
	2007	E.G.I./E.P.	546	19,25	27,42	
Ožja družina skupaj	2002	S.G.I./P.I.	4636	76,32	38,43	
	2007	E.G.I./E.P.	546	74,73	29,11	
Drug sorodnik	2002	S.G.I./P.I.	4636	6,58	21,42	
	2007	E.G.I./E.P.	546	10,79	18,60	***
Sodelavec	2002	S.G.I./P.I.	4636	0,60	6,43	
	2007	E.G.I./E.P.	546	1,61	8,41	***
Sosed	2002	S.G.I./P.I.	4636	5,43	20,44	
	2007	E.G.I./E.P.	546	0,51	3,78	***
Prijatelj	2002	S.G.I./P.I.	4636	10,38	27,28	
	2007	E.G.I./E.P.	546	11,66	21,37	
Znanec	2002	S.G.I./P.I.	4636	0,32	4,70	
	2007	E.G.I./E.P.	546	0,32	3,75	
Drugo	2002	S.G.I./P.I.	4636	0,37	5,29	
	2007	E.G.I./E.P.	546	0,38	3,72	

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Oporo v primeru bolezni v povprečju v letu 2002 nudita 2 osebi, v letu 2007 pa 4 osebe. Pri opori v primeru bolezni v letu 2002 dobimo statistično značilno višji odstotek partnerja in sosedov, v letu 2007 pa staršev, drugih sorodnikov in sodelavcev. Najpomembnejši ponudniki opore v primeru bolezni so partner (33 % v letu 2002 oz. 22 % v letu 2007), otroci (20 % oz. 19

%) in starši (16 % oz. 24 %). Najmanj so v primeru boleznih pomembni sodelavci (0,6 % v letu 2002 oz. 2 % v letu 2007), znanci (0,3 % v obeh letih) in drugi (0,4 % v obeh letih), v letu 2007 pa še sosedi (0,5 %).

Pri opori v primeru boleznih pri enostavnem generatorju imen (emocionalni pristop) dobimo višji odstotek staršev, širše družine in sodelavcev, pri sestavljenem generatorju imen (pristop izmenjave) pa višji odstotek partnerja in sosedov. Večino opore v primeru boleznih posameznikom pri obeh metodah nudijo partner, otroci in starši. Pri sestavi omrežja je (med merjenimi dimenzijami opore) opora v primeru boleznih najmanj problematična, kar se tiče razlik med metodama, saj so razlike med metodama statistično značilne le pri velikosti omrežja in odstotkih partnerja, staršev, drugih sorodnikov, sodelavcev in sosedov.

Celotna instrumentalna opora

Tabela 3.12: Sestava celotne instrumentalne opore (%)

	Leto	Metoda	N	Povprečje	St. odklon	t-test
Velikost omrežja	2002	S.G.I./P.I.	5008	3,99	2,15	
	2007	E.G.I./E.P.	554	6,92	3,47	***
Partner	2002	S.G.I./P.I.	4974	13,82	19,25	
	2007	E.G.I./E.P.	553	12,30	12,19	***
Oče ali mati	2002	S.G.I./P.I.	4974	13,65	23,06	
	2007	E.G.I./E.P.	553	17,09	19,06	***
Brat ali sestra	2002	S.G.I./P.I.	4974	9,85	18,11	
	2007	E.G.I./E.P.	553	10,43	13,26	
Otrok	2002	S.G.I./P.I.	4974	13,70	24,37	
	2007	E.G.I./E.P.	553	14,53	19,66	
Ožja družina skupaj	2002	S.G.I./P.I.	4974	51,01	31,36	
	2007	E.G.I./E.P.	553	54,35	25,73	***
Drug sorodnik	2002	S.G.I./P.I.	4974	12,48	20,76	
	2007	E.G.I./E.P.	553	16,86	19,56	***
Sodelavec	2002	S.G.I./P.I.	4974	2,30	9,02	
	2007	E.G.I./E.P.	553	2,14	7,38	
Sosed	2002	S.G.I./P.I.	4974	9,80	18,96	
	2007	E.G.I./E.P.	553	1,66	6,41	***
Prijatelj	2002	S.G.I./P.I.	4974	22,10	27,67	
	2007	E.G.I./E.P.	553	23,82	23,06	
Znanec	2002	S.G.I./P.I.	4974	1,23	6,50	
	2007	E.G.I./E.P.	553	0,85	4,81	*
Drugo	2002	S.G.I./P.I.	4974	1,08	5,96	
	2007	E.G.I./E.P.	553	0,31	2,39	***

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Pri celotni instrumentalni opori so združeni indikatorji finančne opore, manjše in večje materialne opore in opore v primeru bolezni. Celotno instrumentalno oporo v povprečju v letu 2002 nudijo 4 osebe, v letu 2007 pa 7 oseb. Leta 2002 so statistično značilno večji odstotki partnerja, sosedov, znancev in drugih, leta 2007 pa staršev in drugih sorodnikov. Najpomembnejši ponudniki instrumentalne opore so prijatelji (22 % v letu 2002 oz. 24 % v letu 2007) in sorodniki (od 10 % do 14 % v letu 2002 oz. 10 % do 17 % v letu 2007), najmanj pa so pomembni sodelavci (2 % v obeh letih), znanci (1 % v obeh letih) in drugi (1 % v letu 2002 oz. 0,3 % v letu 2007) ter v letu 2007 še sosedi (2 %).

Pri instrumentalni opori pri enostavnem generatorju imen (emocionalni pristop) dobimo višji odstotek staršev in drugih sorodnikov, pri sestavljenem generatorju imen (pristop izmenjave) pa višji odstotek partnerja, sosedov, znancev in drugih. Večino instrumentalne opore posameznikom pri obeh metodah nudijo prijatelji in sorodniki.

Tabela 3.13: Sestava omrežij – razlike med metodama

	C.O.	C.O.S.O.	P.O.S.O.	Druženje	Emocionalna op.	Finančna op.	Manjša mat. op.	Večja mat. op.	Op. v prim. bolezni	Celotna instr. op.	Kolikokrat so razlike stat. neznačilne:
<i>Velikost omrežja</i>											0x
Partner											0x
Oče ali mati											0x
Brat ali sestra											9x
Otrok											4x
Ožja družina skupaj											1x
Drug sorodnik											3x
Sodelavec											2x
Sosed											0x
Prijatelj											5x
Znanec											3x
Drugo											1x
Kolikokrat so razlike stat. neznačilne:	1x	1x	3x	3x	0x	3x	4x	3x	6x	4x	
Legenda:	Odstotek je stat. znač. višji pri S.G.I./P.I.										
	Odstotek je stat. znač. višji pri E.G.I./E.P.										

Pri sestavi omrežja po oporah je uporaba različnih metod (S.G.I./P.I. ter E.G.I./E.P.) najbolj problematična pri emocionalni opori, kjer so pri vseh vlogah med metodama statistično značilne razlike. Prav tako sta problematična tudi celotno omrežje in celotno omrežje socialne opore, kjer med metodama ni statistično značilnih razlik le pri kategoriji sorojencev.

Pri sestavi omrežja je uporaba različnih metod najmanj problematična pri opori v primeru bolezni. V splošnem je pri sestavljenem generatorju imen (pristop izmenjave) v omrežju posameznih opor precenjena vloga nesorodstvenih vezi in pri enostavnem generatorju (emocionalni pristop) precenjena vloga sorodstvenih vezi. Če vpliv metode preverjamo po posameznih vlogah, je izbira metode najmanj problematična pri sorojencih in prijateljih ter najbolj problematična pri sami velikosti opornega omrežja in odstotkih partnerja, staršev in sosedov.

3.5 Vpliv metode in demografskih spremenljivk na velikost in sestavo omrežij

3.5.1 Multipla klasifikacijska analiza

Multipla klasifikacijska analiza je multivariatna analiza (Andrews in drugi 1973), s katero preverjamo medsebojno povezanost več neodvisnih spremenljivk z odvisno spremenljivko. Za razliko od drugih podobnih metod lahko pri multipli klasifikacijski analizi za neodvisne uporabimo že nominalne spremenljivke⁸, ki so med seboj lahko v korelaciji in ne-linearno povezane. Odvisna spremenljivka je lahko ali intervalna/razmernostna ali dihotomna. Metoda zahteva večje število enot oz. večje vzorce, na katerih izvajamo analizo. Predvideva se, da je odvisna spremenljivka predvidljiva z aditivno kombinacijo neodvisnih spremenljivk. Gre torej za aditivni model, kjer je skupni učinek pojasnjevalnih spremenljivk (in korelacij med njimi) enak vsoti njihovih posameznih učinkov.

Rezultati analize nam povejo, kakšna je povezanost vsake posamezne kontrolne spremenljivke z odvisno spremenljivko (tako brez kot z upoštevanjem vpliva ostalih kontrolnih spremenljivk), kakšen je vpliv vseh kontrolnih spremenljivk skupaj na odvisno spremenljivko in koliko variabilnosti odvisne spremenljivke pojasnijo vse kontrolne spremenljivke skupaj.

Eta koeficient kaže, kakšna je povezanost med posamezno kontrolno spremenljivko in odvisno spremenljivko (če ne izločimo vpliva ostalih kontrolnih spremenljivk), beta koeficient pa kaže

⁸ Preferira se spremenljivke, ki imajo do največ šest kategorij.

povezanost med kontrolno in odvisno spremenljivko, če ostale kontrolne spremenljivke držimo konstantne. Večji, kot je beta, bolj je posamezna kontrolna spremenljivka pomembna pri pojasnjevanju variabilnosti odvisne spremenljivke. F test in njegova stopnja značilnosti nam povesta, ali posamezna kontrolna spremenljivka statistično značilno vpliva na odvisno spremenljivko. Multipli R^2 nam pove, kolikšen odstotek variance odvisne spremenljivke smo z izbranim modelom (torej vsemi kontrolnimi spremenljivkami) pojasnili (povzeto po Andrews in drugi 1973).

Vprašanje, na katerega želimo na tej točki odgovoriti, je: kaj vpliva na celotno omrežje, celotno omrežje socialne opore in primerljivo omrežje socialne opore ter na posamezne opore (odvisne spremenljivke), da so različno velike in različno sestavljene? Ali je bolj pomembna metoda oz. pristop, ki ga uporabimo, ali demografske značilnosti anketirancev: spol anketiranca, starost in izobrazba⁹ (neodvisne spremenljivke)?

Ker bi na rezultate MCA analize, kot je zastavljena v našem primeru, premočno vplivale razlike v velikosti vzorcev, je bila enotam vzorca iz leta 2007 pripisana utež¹⁰, ki je do neke mere omilila razliki med vzorcema.¹¹ Pri nepopravljeni uteži podatkov bi bili namreč rezultati MCA analize pri demografskih spremenljivkah v veliki meri rezultat podatkov leta 2002.¹² Pri vzorcu iz leta 2002 se je še vedno uporabljala poststratifikacijska utež.

3.5.2 Primerjava velikosti omrežja in posameznih opor

Ker imamo 10 različnih spremenljivk, ki merijo velikost omrežja (odvisne spremenljivke), je bilo narejenih 10 ločenih MCA analiz.

⁹ Spremenljivka izobrazba je bila na podlagi njene variabilnosti rekodirana v 1 – poklicna šola ali manj, 2 – srednja šola in 3 – višja šola ali več.

¹⁰ Utež 2007 = velikost vzorca 2002 / velikost vzorca 2007.

¹¹ Vsaj kar se tiče same velikosti vzorca; še vedno so prisotne razlike v demografski sestavi vzorcev, ki pa je na kvotnem vzorcu ne moremo popraviti.

¹² Zaradi uteževanja v nadaljevanju pri tabelah MCA analize ni prikazana velikost skupin, saj le-ta ni smiselna.

Tabela 3.14: MCA¹³ velikost omrežij

	<i>Velikost celotnega omrežja</i>		<i>Velikost celotnega omrežja soc. opore</i>		<i>Velikost primerljivega omrežja soc. opore</i>	
	Povprečje = 9,39		Povprečje = 8,59		Povprečje = 8,11	
	Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,520	S.G.I./P.I. = 6,5 E.G.I./E.P. = 12,3	0,488	S.G.I./P.I. = 6,5 E.G.I./E.P. = 10,7	0,402	S.G.I./P.I. = 6,5 E.G.I./E.P. = 9,7
Spol	0,053	ženski	0,052	ženski	0,031	ženski
Starost	0,048	≤ 29	0,043	≤ 29	0,061	≤ 29
Izobrazba	0,081	višja šola ≥	0,082	višja šola ≥	0,099	višja šola ≥
Multipli R ²	0,310		0,277		0,206	

Povprečna velikost celotnega omrežja

V povprečju je celotno omrežje sestavljeno iz 9 alterjev. Večje omrežje dobimo z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri mlajših od 30 let in z višjo šolo ali več. Vse kontrolne spremenljivke statistično značilno vplivajo na velikost omrežja, največji vpliv ima izbrana metoda (beta = 0,520). Model pojasni 31,0 % variabilnosti velikosti celotnega omrežja.

Povprečna velikost celotnega omrežja socialne opore

V povprečju je celotno oporno omrežje sestavljeno iz 9 alterjev. Večje izmerjeno omrežje dobimo pri enostavnem generatorju imen, pri ženskah, pri mlajših od 30 let in z višjo šolo ali več. Vse kontrolne spremenljivke statistično značilno vplivajo na velikost omrežja, največji vpliv ima izbrana metoda (beta = 0,488). Celoten model pojasni 27,7 % variabilnosti velikosti opornega omrežja.

Povprečna velikost primerljivega omrežja socialne opore

Oporno omrežje, merjeno s šestimi indikatorji, je v povprečju sestavljeno iz 8 alterjev. Največje oporno omrežje dobimo z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri mlajših od 30 let in pri visoko izobraženih. Kontrolne spremenljivke imajo statistično značilen vpliv na velikost, največjega izmed njih ima uporabljena metoda (beta = 0,402). Z izbranimi spremenljivkami pojasnimo 20,6 % variabilnosti velikosti opornega omrežja.

¹³ Pri MCA tabelah »**bold**« označuje statistično značilne razlike pri kontrolni spremenljivki. V sumarnih tabelah MCA so vpisane tiste kategorije kontrolnih spremenljivk, kjer so povprečja višja. V stolpcu Beta je »**bold**« označena tista neodvisna spremenljivka, ki ima na odvisno spremenljivko največji vpliv.

Tabela 3.15: MCA velikost omrežij posameznih opor

	Druženje		Emocionalna opora		Finančna opora	
	Povprečje = 5,94		Povprečje = 3,07		Povprečje = 1,73	
	Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,378	S.G.I./P.I. = 4,4 E.G.I./E.P. = 7,5	0,472	S.G.I./P.I. = 1,8 E.G.I./E.P. = 4,4	0,219	S.G.I./P.I. = 1,3 E.G.I./E.P. = 2,1
Spol	0,050	ženski	0,042	ženski	0,018	moški
Starost	0,082	≤ 29	0,075	≤ 29	0,116	≤ 29
Izobrazba	0,124	višja šola ≥	0,063	višja šola ≥	0,106	višja šola ≥
Multipli R ²	0,202		0,259		0,097	

	Manjša mat. opora		Večja mat. opora		Opora v primeru bolezni		Celotna instrumentalna opora	
	Povprečje = 3,15		Povprečje = 2,62		Povprečje = 2,92		Povprečje = 5,45	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,452	S.G.I./P.I. = 1,8 E.G.I./E.P. = 4,5	0,454	S.G.I./P.I. = 1,4 E.G.I./E.P. = 3,8	0,483	S.G.I./P.I. = 1,7 E.G.I./E.P. = 4,1	0,439	S.G.I./P.I. = 4,0 E.G.I./E.P. = 6,9
Spol	0,001	ni razlik	0,055	moški	0,013	ženski	0,059	moški
Starost	0,116	≤ 29	0,070	30 - 49	0,023	50 ≥	0,063	30 - 49
Izobrazba	0,068	višja šola ≥	0,026	≤ poklicna šola	0,095	višja šola ≥	0,055	višja šola ≥
Multipli R ²	0,253		0,209		0,264		0,216	

Povprečna velikost omrežja druženja

V povprečju omrežje druženja sestavlja 6 alterjev. Večje omrežje druženja dobimo z enostavnim generatorjem imen. Večje je omrežje žensk, pri mlajših od 30 let in visoko izobraženih. Kljub temu, da imajo vse kontrolne spremenljivke statistično značilen vpliv na velikost omrežja druženja, je med njimi najpomembnejša izbrana metoda (beta = 0,378). Model pojasni 20,2 % variabilnosti velikosti omrežja druženja.

Povprečna velikost omrežja emocionalne opore

V povprečju posameznik emocionalno oporo dobiva od 3 alterjev v njegovem omrežju. Večje je omrežje dobljeno z enostavnim generatorjem imen. Omrežje emocionalne opore je večje pri ženskah, mlajših od 30 let in visoko izobraženih. Vse kontrolne spremenljivke imajo statistično značilen vpliv, najpomembnejša je izbrana metoda (beta = 0,472). Model pojasni 25,9 % variabilnosti velikosti omrežja emocionalne opore.

Povprečna velikost omrežja finančne opore

Med vsemi je najmanjše omrežje finančne opore, ki ga v povprečju predstavljata 2 alterja. Večje omrežje finančne opore dobimo z enostavnim generatorjem imen, pri moških, mlajših od 30 let in visoko izobraženih. Vse kontrolne spremenljivke imajo na velikost tega omrežja

statistično značilen vpliv, najpomembnejša pa je metoda, ki jo izberemo ($\beta = 0,219$). Od vseh ta model pojasni najmanj variabilnosti odvisne spremenljivke (9,7 %).

Povprečna velikost omrežja manjše materialne opore

V povprečju posamezniku manjšo materialno oporo nudijo 3 osebe v njegovem omrežju. Večje omrežje manjše materialne opore dobimo z enostavnim generatorjem imen, pri mlajših od 30 let in visoko izobraženih. Velikost omrežja manjše materialne opore je odvisna od starosti in spola anketiranca, najbolj pa od izbrane metode ($\beta = 0,452$). Model pojasni 25,3 % variabilnosti preverjane odvisne spremenljivke.

Povprečna velikost omrežja večje materialne opore

Večjo materialno oporo v povprečju posamezniku nudijo 3 alterji. Največje omrežje večje materialne opore dobimo z enostavnim generatorjem imen, omrežje pa je večje pri moških, med 30 do 50 let starimi in z nizko izobrazbo. V modelu vse kontrolne spremenljivke statistično značilno vplivajo na velikost tega omrežja, največji vpliv ima uporabljena metoda ($\beta = 0,454$). Model pojasni 20,9 % variabilnosti velikosti omrežja večje materialne opore.

Povprečna velikost omrežja opore v primeru bolezni

V povprečju posameznikom oporo v primeru bolezni nudijo 3 alterji. Večje omrežje opore v primeru bolezni imajo starejši od 50 let z visoko izobrazbo. Največji vpliv na velikost tega omrežja ima izbrana metoda ($\beta = 0,483$), večje omrežje dobimo z enostavnim generatorjem imen. Ta model pojasni 26,4 % variabilnosti odvisne spremenljivke.

Povprečna velikost omrežja instrumentalne opore

Celotno merjeno instrumentalno oporo posameznikom v povprečju nudi 5 alterjev. To omrežje je večje, če ga merimo z enostavnim generatorjem imen. Omrežje instrumentalne opore je večje pri moških, starih med 30 in 50 let ter visoko izobraženih. Vse kontrolne spremenljivke imajo statistično značilen vpliv, najpomembnejša je izbrana metoda ($\beta = 0,439$). Model pojasni 21,6 % variabilnosti velikosti omrežja instrumentalne opore.

Izkaže se, da na velikost celotnega omrežja, celotnega omrežja socialne opore, primerljivega omrežja socialne opore in na velikost posameznih opor najbolj vpliva izbrana metoda, najmanj na velikost finančnega omrežja ($\beta = 0,219$) in najbolj na velikost celotnega opornega omrežja ($\beta = 0,520$). Največ variabilnosti odvisne spremenljivke pojasnimo pri

velikosti celotnega omrežja (z našim modelom pojasnimo 31,0 % variabilnosti), najmanj variabilnosti pa pojasnimo pri finančni opori (9,7 % variabilnosti).

Večja omrežja dobimo:

- z enostavnim generatorjem imen;
- pri ženskah pri celotnem omrežju, celotnem omrežju socialne opore, primerljivem omrežju socialne opore, omrežju druženja in omrežju emocionalne opore oz. pri moških pri omrežju finančne opore, večje materialne opore in celotne instrumentalne opore;
- pri mlajših od 30 let pri vseh omrežjih, razen pri večji materialni opori in celotni instrumentalni opori (kjer so omrežja večja za posameznike med 30. in 50. letom) ter opori v primeru bolezni (kjer so največja omrežja starejših od 50 let);
- pri višje izobrazbenih pri vseh omrežjih, razen pri večji materialni opori, kjer imajo največja omrežja posamezniki z nižjo izobrazbo.

3.5.3 Primerjava sestave omrežja

Ker so se v prejšnjih analizah za najpomembnejše in najbolj zastopane ponudnike opore izkazale kategorije ožja in širša družina ter prijatelji, so za namene multiple klasifikacijske analize sestave omrežja kategorije odnosov iz desetih kategorij združene v štiri najpomembnejše:

- ožja družina (partner, oče ali mati, brat ali sestra in otrok)
- širša družina (torej drugi sorodniki)
- prijatelji in
- drugi (sodelavec, sosed, znanec in drugo)

Tako je bilo narejenih 36 (10*4) MCA analiz: za sestavo celotnega omrežja, celotnega omrežja socialne opore, primerljivega omrežja socialne opore, omrežja druženja, omrežja emocionalne opore, omrežja finančne opore, omrežja manjše materialne opore, omrežja večje materialne opore, omrežja opore v primeru bolezni in omrežja celotne instrumentalne opore; pri vsaki sestavi je za vsako izmed štirih kategorij MCA izračunana posebej.

Sestava celotnega omrežja

Tabela 3.16: MCA sestava celotnega omrežja

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 44,46		Povprečje = 16,88		Povprečje = 27,22		Povprečje = 11,43	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,228	S.G.I./P.I. = 50,6 E.G.I./E.P. = 38,3	0,257	S.G.I./P.I. = 11,6 E.G.I./E.P. = 22,1	0,139	S.G.I./P.I. = 23,6 E.G.I./E.P. = 30,8	0,143	S.G.I./P.I. = 14,1 E.G.I./E.P. = 8,8
Spol	0,070	ženski	0,051	ženski	0,090	moški	0,033	moški
Starost	0,067	30 - 49	0,178	50 ≥	0,261	≤ 29	0,125	50 ≥
Izobrazba	0,038	≤ poklicna šola	0,098	≤ poklicna šola	0,114	srednja šola	0,046	višja šola ≥
Multipli R ²	0,070		0,096		0,144		0,047	

Celotno omrežje je v povprečju sestavljeno iz 43 % ožje družine, 17 % širše, 27 % prijateljev in 11 % drugih alterjev. Na sestavo ožje in širše družine ter ostalih najbolj vpliva izbrana metoda (beta = 0,228; beta = 0,216; beta = 0,143), na sestavo prijateljev pa najbolj vpliva starost anketiranca (beta = 0,261) in je metoda po pomembnosti šele na drugem mestu (beta = 0,139). Vse kontrolne spremenljivke pri vseh vlogah imajo statistično značilen vpliv na odvisne spremenljivke. Največ variabilnosti pojasnimo pri prijateljih (14,4 %), nato širši (9,6 %) in ožji družini (7,0 %), najmanj pa pri ostalih (4,7 %).

Sestava celotnega omrežja socialne opore

Tabela 3.17: MCA sestava celotnega omrežja socialne opore

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 45,62		Povprečje = 16,27		Povprečje = 27,19		Povprečje = 10,91	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,183	S.G.I./P.I. = 50,6 E.G.I./E.P. = 40,7	0,230	S.G.I./P.I. = 116 E.G.I./E.P. = 20,9	0,135	S.G.I./P.I. = 23,7 E.G.I./E.P. = 30,7	0,173	S.G.I./P.I. = 14,1 E.G.I./E.P. = 7,72
Spol	0,069	ženski	0,048	ženski	0,084	moški	0,035	moški
Starost	0,066	30 - 49	0,177	50 ≥	0,261	≤ 29	0,135	50 ≥
Izobrazba	0,041	≤ poklicna šola	0,099	≤ poklicna šola	0,118	srednja šola	0,032	višja šola ≥
Multipli R ²	0,051		0,083		0,142		0,058	

Celotno omrežje socialne opore je v povprečju sestavljeno iz 46 % ožje in 16 % širše družine, 27 % prijateljev in 11 % drugih. Na sestavo ožje in širše družine ter drugih najbolj vpliva izbrana metoda (beta = 0,183; beta = 0,230; beta = 0,173), na sestavo prijateljev pa najbolj vpliva starost anketiranca (beta = 0,261), metoda je tu po pomembnosti na drugem mestu (beta = 0,135). Vse kontrolne spremenljivke pri vseh vlogah imajo statistično značilen vpliv na odvisne spremenljivke. Največ variabilnosti pojasnimo pri prijateljih (14,2 %), nato širši družini (8,3 %) in drugih (5,8 %), najmanj pa pri ožji družini (5,1 %).

Sestava primerljivega omrežja socialne opore

Tabela 3.18: MCA sestava primerljivega omrežja socialne opore

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 46,58		Povprečje = 15,60		Povprečje = 27,43		Povprečje = 10,39	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,148	S.G.I./P.I. = 50,6 E.G.I./E.P. = 42,6	0,197	S.G.I./P.I. = 11,7 E.G.I./E.P. = 19,5	0,142	S.G.I./P.I. = 23,7 E.G.I./E.P. = 31,2	0,200	S.G.I./P.I. = 14,1 E.G.I./E.P. = 6,7
Spol	0,077	ženski	0,039	ženski	0,083	moški	0,037	moški
Starost	0,064	30 - 49	0,167	50 ≥	0,259	≤ 29	0,133	50 ≥
Izobrazba	0,046	≤ poklicna šola	0,089	≤ poklicna šola	0,117	srednja šola	0,020	≤ poklicna šola
Multipli R ²	0,040		0,068		0,144		0,068	

Oporno omrežje je v povprečju sestavljeno iz 46 % ožje družine, 16 % širše družine, 27 % prijateljev in 10 % drugih. Tako kot pri celotnem opornem omrežju na sestavo ožje in širše družine ter ostalih najbolj vpliva izbrana metoda (beta = 0,148; beta = 0,197; beta = 0,200), na sestavo prijateljev pa najbolj vpliva starost anketiranca (beta = 0,259) in je metoda po pomembnosti šele na drugem mestu (beta = 0,142). Vse kontrolne spremenljivke pri vseh vlogah (z izjemo izobrazbe pri drugih) imajo statistično značilen vpliv na odvisne spremenljivke. Največ variabilnosti pojasnimo pri prijateljih (14,4 %), nato širši družini in ostalih (6,8 %), najmanj pa pri ožji družini (4,0 %).

Pri vseh treh omrežjih dobimo najvišji odstotek:

- ožje družine s sestavljenim generatorjem imen, pri ženskah, posameznikih med 30. in 50. letom starosti ter najmanj izobraženih;
- širše družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih;
- prijateljev z enostavnim generatorjem imen, pri moških, pri mlajših od 30 let ter s srednjo šolo in
- ostalih s sestavljenim generatorjem imen, pri moških ter starejših od 50 let.

3.5.4 Primerjava sestave omrežja po oporah

Sestava omrežja druženja

Tabela 3.19: MCA sestava omrežja druženja

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 33,67		Povprečje = 14,18		Povprečje = 40,99		Povprečje = 11,16	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,198	S.G.I./P.I. = 27,6 E.G.I./E.P. = 39,7	0,136	S.G.I./P.I. = 11,3 E.G.I./E.P. = 17,1	0,099	S.G.I./P.I. = 44,4 E.G.I./E.P. = 37,6	0,249	S.G.I./P.I. = 16,7 E.G.I./E.P. = 5,6
Spol	0,036	ženski	0,027	ženski	0,043	moški	0,008	moški
Starost	0,151	30 - 49	0,187	50 ≥	0,294	≤ 29	0,091	50 ≥
Izobrazba	0,056	≤ poklicna šola	0,063	≤ poklicna šola	0,122	višja šola ≥	0,062	≤ poklicna šola
Multipli R ²	0,057		0,053		0,118		0,091	

Omrežje druženja je v povprečju sestavljeno iz 34 % ožje družine, 14 % širše družine, 41 % prijateljev in 11 % drugih. Na sestavo ožje družine in sestavo drugih najbolj vpliva izbrana metoda (beta = 0,198 oz. beta = 0,249), na sestavo širše družine in prijateljev pa najbolj vpliva starost anketiranca (beta = 0,187 oz. beta = 0,249). Metoda je pri širši družini na drugem mestu (beta = 0,136), pri prijateljih pa celo na tretjem mestu (beta = 0,122) za izobrazbo. Vse kontrolne spremenljivke pri vseh vlogah (z izjemo spola pri drugih) imajo statistično značilen vpliv na odvisne spremenljivke. Največ variabilnosti pojasnimo pri prijateljih (11,8 %), nato pri ostalih (9,1 %), ožji družini (5,7 %), najmanj pa pri širši družini (5,3 %).

V omrežju druženja dobimo najvišji odstotek:

- ožje družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri posameznikih med 30. in 50. letom ter najmanj izobraženih;
- širše družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih;
- prijateljev s sestavljenim generatorjem imen, pri moških, mlajših od 30 let in visoko izobraženih;
- drugih s sestavljenim generatorjem imen, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih.

Sestava omrežja emocionalne opore

Povprečno je omrežje emocionalne opore sestavljeno iz 60 % ožje družine, 6 % širše družine, 27 % prijateljev in 6 % drugih. Na sestavo emocionalne opore pri širši družini in drugih najbolj vpliva izbrana metoda (beta = 0,127 oz. beta = 0,205), pri ožji družini in prijateljih pa najbolj

vpliva starost anketiranca (beta = 0,162 oz. beta = 0,249). Pri ožji družini je metoda po pomembnosti na drugem mestu (beta = 0,144), pri prijateljih pa na predzadnjem mestu (beta = 0,103). Vse kontrolne spremenljivke statistično značilno vplivajo na odvisne spremenljivke. Največ variabilnosti odvisne spremenljivke pojasnimo pri prijateljih (9,0 %), ožji družini (5,7 %) in drugih (5,2 %), najmanj pa pri širši družini (3,6 %).

Tabela 3.20: MCA sestava omrežja emocionalne opore

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 60,42		Povprečje = 6,51		Povprečje = 27,12		Povprečje = 5,95	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,144	S.G.I./P.I. = 54,6 E.G.I./E.P. = 65,8	0,127	S.G.I./P.I. = 4,3 E.G.I./E.P. = 8,5	0,103	S.G.I./P.I. = 30,9 E.G.I./E.P. = 23,6	0,205	S.G.I./P.I. = 10,2 E.G.I./E.P. = 2,0
Spol	0,117	moški	0,035	ženski	0,093	ženski	0,036	ženski
Starost	0,162	30 - 49	0,123	50 ≥	0,249	≤ 29	0,052	50 ≥
Izobrazba	0,055	≤ poklicna šola	0,079	≤ poklicna šola	0,105	višja šola ≥	0,029	≤ poklicna šola
Multipli R ²	0,057		0,036		0,090		0,052	

V omrežju emocionalne opore dobimo najvišji odstotek:

- ožje družine z enostavnim generatorjem imen, pri moških, pri anketirancih, starih med 30 in 50 let ter najmanj izobraženih;
- širše družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih;
- prijateljev s sestavljenim generatorjem imen, pri ženskah, pri mlajših od 30 let in najbolj izobraženih;
- drugih s sestavljenim generatorjem imen, pri ženskah, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih.

Sestava omrežja finančne opore

Tabela 3.21: MCA sestava omrežja finančne opore

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 62,61		Povprečje = 12,05		Povprečje = 19,73		Povprečje = 5,61	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,220	S.G.I./P.I. = 53,1 E.G.I./E.P. = 72,0	0,016	S.G.I./P.I. = 11,6 E.G.I./E.P. = 12,5	0,191	S.G.I./P.I. = 26,5 E.G.I./E.P. = 13,0	0,152	S.G.I./P.I. = 8,8 E.G.I./E.P. = 2,5
Spol	0,138	ženski	0,048	moški	0,123	moški	0,013	moški
Starost	0,134	≤ 29	0,041	50 ≥	0,077	30 - 49	0,106	50 ≥
Izobrazba	0,032	višja šola ≥	0,055	≤ poklicna šola	0,046	srednja šola	0,047	≤ poklicna šola
Multipli R ²	0,095		0,007		0,057		0,047	

Omrežje finančne opore je sestavljeno iz 63 % ožje družine, 12 % širše družine, 20 % prijateljev in 6 % drugih. Na sestavo ožje družine, prijateljev in drugih najbolj vpliva izbrana metoda (beta = 0,220; beta = 0,191; beta = 0,152), na sestavo širše družine pa najbolj vpliva izobrazba anketiranca (beta = 0,055). Metoda je pri širši družini na zadnjem mestu (beta = 0,016). Statistično značilnega vpliva na odvisno spremenljivko nimata metoda pri širši družini in spol pri drugih. Največ variabilnosti odvisne spremenljivke pojasnimo pri ožji družini (9,5 %), pri prijateljih (5,7 %) in drugih (4,7 %), najmanj pa pri širši družini (0,7 %).

V omrežju finančne opore dobimo najvišji odstotek:

- ožje družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, mlajših od 30 let in visoko izobraženih;
- širše družine pri moških, starejših od 50 let in najmanj izobraženih;
- prijateljev s sestavljenim generatorjem imen, pri moških, starejših od 50 let in s srednjo šolo;
- drugih s sestavljenim generatorjem imen, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih.

Sestava omrežja manjše materialne opore

Tabela 3.22: MCA sestava omrežja manjše materialne opore

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 46,02		Povprečje = 13,83		Povprečje = 25,96		Povprečje = 14,19	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,246	S.G.I./P.I. = 35,5 E.G.I./E.P. = 55,1	0,032	S.G.I./P.I. = 12,9 E.G.I./E.P. = 14,6	0,051	S.G.I./P.I. = 27,9 E.G.I./E.P. = 24,3	0,290	S.G.I./P.I. = 23,7 E.G.I./E.P. = 5,9
Spol	0,185	ženski	0,029	moški	0,137	moški	0,059	moški
Starost	0,066	≤ 29	0,095	50 ≥	0,137	≤ 29	0,152	50 ≥
Izobrazba	0,042	višja šola ≥	0,042	≤ poklicna šola	0,046	srednja šola	0,038	≤ poklicna šola
Multipli R ²	0,105		0,012		0,046		0,125	

Omrežje manjše materialne opore je v povprečju sestavljeno iz 46 % ožje družine, 14 % širše družine, 26 % prijateljev in 14 % drugih. Na sestavo ožje družine in drugih najbolj vpliva izbrana metoda (beta = 0,246 oz. beta = 0,290), na sestavo ožje družine najbolj vpliva starost anketiranca (beta = 0,095), pri čemer je metoda na predzadnjem mestu (beta = 0,032). Na sestavo prijateljev najbolj vplivata spol in starost anketiranca (beta = 0,137), sledi izbrana metoda (beta = 0,051). Vse kontrolne spremenljivke pri vseh vlogah imajo statistično značilen vpliv na odvisne spremenljivke. Največ variabilnosti pojasnimo pri drugih (12,5 %), ožji družini (10,5 %) in prijateljih (4,6 %), najmanj pa pri širši družini (1,2 %).

V omrežju manjše materialne opore dobimo najvišji odstotek:

- ožje družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri mlajših od 30 let in pri najbolj izobraženih;
- širše družine z enostavnim generatorjem imen, pri moških, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih;
- prijateljev s sestavljenim generatorjem imen, pri moških, pri mlajših od 30 let in s srednjo šolo;
- drugih s sestavljenim generatorjem imen, pri moških, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih.

Sestava omrežja večje materialne opore

Omrežje večje materialne opore je v povprečju sestavljeno iz 55 % ožje družine, 15 % širše družine, 21 % prijateljev in 9 % drugih. Na sestavo ožje družine in prijateljev najbolj vpliva spol anketiranca (beta = 0,208 oz. beta = 0,218), pri ožji družini je metoda po pomembnosti na drugem mestu (beta = 0,184), pri prijateljih pa na zadnjem mestu (beta = 0,051). Pri širši družini na sestavo najbolj vpliva starost anketiranca (beta = 0,109), metoda nima statistično značilnega vpliva. Samo pri drugih ima največjo vlogo metoda (beta = 0,234). Vse kontrolne spremenljivke z izjemo metode pri širši družini statistično značilno vplivajo na odvisne spremenljivke. Največ variabilnosti odvisne spremenljivke pojasnimo pri ožji družini (9,1 %), drugih (7,8 %) in prijateljih (6,9 %), najmanj pa pri širši družini (2,9 %).

Tabela 3.23: MCA sestava omrežja večje materialne opore

	<i>Ožja družina</i>		<i>Širša družina</i>		<i>Prijatelji</i>		<i>Drugi</i>	
	Povprečje = 55,15		Povprečje = 14,62		Povprečje = 21,23		Povprečje = 9,00	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,184	S.G.I./P.I. = 46,9 E.G.I./E.P. = 61,6	0,004	S.G.I./P.I. = 14,5 E.G.I./E.P. = 14,7	0,051	S.G.I./P.I. = 23,1 E.G.I./E.P. = 19,8	0,234	S.G.I./P.I. = 15,5 E.G.I./E.P. = 3,9
Spol	0,208	ženski	0,021	ženski	0,218	moški	0,069	moški
Starost	0,085	≤ 29	0,109	50 ≥	0,114	≤ 29	0,112	50 ≥
Izobrazba	0,038	višja šola ≥	0,103	≤ poklicna šola	0,059	srednja šola	0,026	≤ poklicna šola
Multipli R ²	0,091		0,029		0,069		0,078	

V omrežju večje materialne opore dobimo najvišji odstotek:

- ožje družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri mlajših od 30 let in najbolj izobraženih;
- širše družine pri ženskah, starejših od 50 let in najmanj izobraženih;

- prijateljev s sestavljenim generatorjem imen, pri moških, pri mlajših od 30 let in s srednjo šolo;
- drugih s sestavljenim generatorjem imen, pri moških, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih.

Sestava omrežja opore v primeru bolezni

V povprečju je omrežje opore v primeru bolezni sestavljeno iz 75 % ožje družine, 9 % širše družine, 11 % prijateljev in 5 % drugih. Na sestavo omrežja opore v primeru bolezni pri širši družini in drugih najbolj vpliva uporabljena metoda (beta = 0,124 oz. beta = 0,102), pri ožji družini in prijateljih pa starost anketiranca (beta = 0,099 oz. beta = 0,125). Pri ožji družini je metoda po pomembnosti na predzadnjem mestu (beta = 0,027), pri prijateljih pa na zadnjem mestu (beta = 0,008) in ni statistično značilno povezana z odvisno spremenljivko. Pri prijateljih metoda nima statistično značilnega vpliva na odvisne spremenljivke. Pri drugih spol in izobrazba anketiranca nimata statistično značilnega vpliva na odvisne spremenljivke. Najvišji odstotek pojasnjene variabilnosti odvisne spremenljivke dobimo pri širši družini (3,3 %) in drugih (2,3 %), najmanj pa pri prijateljih (1,7 %) ter ožji družini (1,4 %).

Tabela 3.24: MCA sestava omrežja opore v primeru bolezni

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 75,50		Povprečje = 8,75		Povprečje = 11,04		Povprečje = 4,70	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,027	S.G.I./P.I. = 76,4 E.G.I./E.P. = 74,6	0,124	S.G.I./P.I. = 6,2 E.G.I./E.P. = 11,2	0,008	S.G.I./P.I. = 10,8 E.G.I./E.P. = 11,2	0,102	S.G.I./P.I. = 6,5 E.G.I./E.P. = 3,0
Spol	0,048	moški	0,026	ženski	0,039	ženski	0,009	ženski
Starost	0,099	30 - 49	0,117	50 ≥	0,125	≤ 29	0,096	50 ≥
Izobrazba	0,024	srednja šola	0,071	≤ poklicna šola	0,052	višja šola ≥	0,014	≤ poklicna šola
Multipli R ²	0,014		0,033		0,017		0,023	

V omrežju opore v primeru bolezni dobimo višji odstotek:

- ožje družine s sestavljenim generatorjem imen, pri ženskah, pri anketirancih med 30. in 50. letom ter s srednjo šolo;
- širše družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, pri starejših od 50 let in najmanj izobraženih;
- prijateljev pri ženskah, mlajših od 30 let in najmanj izobraženih;
- drugih s sestavljenim generatorjem imen in pri starejših od 50 let.

Sestava omrežja celotne instrumentalne opore

Tabela 3.25: MCA sestava omrežja celotne instrumentalne opore

	Ožja družina		Širša družina		Prijatelji		Drugi	
	Povprečje = 52,68		Povprečje = 14,68		Povprečje = 22,96		Povprečje = 9,68	
	Beta		Beta		Beta		Beta	
Pristop	0,053	S.G.I./P.I. = 51,2 E.G.I./E.P. = 54,2	0,148	S.G.I./P.I. = 11,7 E.G.I./E.P. = 17,7	0,005	S.G.I./P.I. = 23,1 E.G.I./E.P. = 22,8	0,239	S.G.I./P.I. = 14,0 E.G.I./E.P. = 5,3
Spol	0,114	ženski	0,029	ženski	0,119	moški	0,046	moški
Starost	0,018	≤ 29	0,132	50 ≥	0,187	do 29	0,139	50 ≥
Izobrazba	0,023	višja šola ≥	0,101	≤ poklicna šola	0,077	višja šola ≥	0,018	≤ poklicna šola
Multipli R ²	0,017		0,044		0,064		0,089	

Omrežje instrumentalne opore je v povprečju sestavljeno iz 53 % ožje družine, 15 % širše družine, 23 % prijateljev in 10 % drugih. Na sestavo omrežja instrumentalne opore pri širši družini in drugih najbolj vpliva izbrana metoda (beta = 0,148; beta = 0,239), pri ožji družini spol anketiranca (beta = 0,114), pri prijateljih pa starost anketiranca (beta = 0,187). Pri ožji družini je pomembnost metode na drugem mestu (beta = 0,053), pri prijateljih pa na zadnjem mestu (beta = 0,005) in tudi nima statistično značilnega vpliva na odvisno spremenljivko. Na odvisne spremenljivke statistično značilnega vpliva nimajo: starost pri ožji družini, metoda pri prijateljih in izobrazba pri drugih. Najvišji odstotek pojasnjene variabilnosti dobimo pri drugih (8,9 %), prijateljih (6,4 %) ter širši družini (4,4 %), najmanj pa pri ožji družini (1,7 %).

Pri omrežju instrumentalne opore dobimo najvišji odstotek:

- ožje družine s sestavljenim generatorjem imen, pri ženskah in najbolj izobraženih;
- širše družine z enostavnim generatorjem imen, pri ženskah, starejših od 50 let in najmanj izobraženih;
- prijateljev pri moških, mlajših od 30 let in najbolj izobraženih;
- drugih s sestavljenim generatorjem imen, pri moških in starejših od 50 let.

Povzetek MCA sestave omrežja

Pri sestavi celotnega omrežja, celotnega omrežja socialne opore in primerljivega omrežja socialne opore na odstotek ožje in širše družine ter ostalih najbolj vpliva izbrana metoda. Na odstotek prijateljev najbolj vpliva starost anketiranca.

Večji odstotek ožje družine in ostalih dobimo s sestavljenim generatorjem imen. Pri širši družini in prijateljih dobimo večje odstotke pri enostavnem generatorju imen. Pri prijateljih največje odstotke dobimo pri mlajših od 30 let.

Največ variabilnosti odvisne spremenljivke pojasnimo pri odstotkih prijateljev.

Tabela 3.26: Sestava omrežij – razlike med metodama, kontrolirano po demografiji

Najpomembnejša kontrolna spremenljivka	C.O.	C.O.S.O.	P.O.S.O.	Druženje	Emocionalna op.	Finančna op.	Manjša mat. op.	Večja mat. op.	Op. v prim. boleznih	Celotna instr. op.	Kolikokrat so razlike stat. neznačilne:
<i>Velikost omrežja</i>											0x
Ožja družina					30-49			ž	30-49	ž	4x
Širša družina				50 ≥		min. izobr.	50 ≥	50 ≥			4x
Prijatelji	≤ 29	≤ 29	≤ 29	≤ 29	≤ 29		M ≤ 29	M	≤ 29	≤ 29	9x
Ostali											0x
Kolikokrat so razlike stat. neznačilne:	1x	1x	1x	2x	2x	1x	2x	3x	2x	2x	
Legenda:	Odstotek je stat. znač. višji pri S.G.I./P.I.										
	Odstotek je stat. znač. višji pri E.G.I./E.P.										

Pri kategoriji **ožje družine** je metoda najpomembnejša kontrolna spremenljivka pri druženju, finančni opori in manjši materialni opori. Večje odstotke ožje družine dobimo z enostavnim generatorjem imen. Pri večji materialni opori in instrumentalni opori je najpomembnejši spol anketiranca, večje odstotke ožje družine dobimo pri ženskah. Pri emocionalni opori in opori v primeru bolezni je najpomembnejša starost anketiranca, največ ožje družine je pri anketirancih med 30. in 50. letom starosti.

Pri kategoriji **širše družine** je starost najpomembnejša kontrolna spremenljivka pri druženju ter manjši in večji materialni opori. Več širše družine imajo v omrežjih posamezniki nad 50. letom starosti. Pri finančni opori je najpomembnejša izobrazba, več širše družine imajo najmanj izobraženi posamezniki. Pri emocionalni opori, opori v primeru bolezni in instrumentalni opori je najpomembnejša kontrolna spremenljivka metoda – višje odstotke širše družine dobimo z enostavnim generatorjem imen.

Pri kategoriji **prijateljev** je pri druženju, manjši materialni opori, emocionalni opori, opori v primeru bolezni in instrumentalni opori najpomembnejša starost anketiranca, največ prijateljev imajo v omrežju mlajši od 30. let. Pri manjši in večji materialni opori je najpomembnejši spol, več prijateljev imajo v omrežju moški anketiranci. Pri finančni opori največji odstotek prijateljev dobimo s sestavljenim generatorjem imen.

Pri kategoriji **ostalih** je pri vseh oporah najpomembnejša kontrolna spremenljivka metoda. Višji odstotek drugih dobimo s sestavljenim generatorjem imen.

3.6 Tip anketiranca, na katerega izbor metode najbolj vpliva

Zadnje raziskovalno vprašanje se nanaša na razlike med metodama: pri katerih osebah je bolj problematično, katero metodo izberemo oz. na katere osebe sam izbor metode najbolj vpliva (če opazujemo velikost in sestavo omrežij ter jih preverjamo po spolu, starosti in izobrazbi anketirancev).

Odgovor na to vprašanje dobimo s pomočjo rezultatov interakcij drugega reda (2-way interactions) metode z uporabljenimi demografskimi spremenljivkami pri že narejenih MCA analizah. Ti rezultati so v nadaljevanju prikazani v dveh delih: prvi del (Tabela 3.29), kjer so podatki o velikosti omrežij in opor, in drugi del (Tabela 3.30), kjer so podatki o sestavi omrežij in opor. Vsak del vsebuje informacije:

1. kolikšna je povezanost metod s posamezno demografsko spremenljivko (2-way interactions pri MCA analizi): stopnja značilnosti F statistike;
2. razlika povprečij pri odvisnih spremenljivkah (velikost in sestava omrežja) med metodama pri posamezni kategoriji določene demografske spremenljivke, kjer je T0 leto 2002 (sestavljen generator imen/pristop izmenjave) in T1 leto 2007 (enostavni generator imen/emocionalni pristop). Pozitivna vrednost pri posamezni kategoriji demografskih spremenljivk pomeni, da je vrednost odvisne spremenljivke v letu 2002 (S.G.I./P.I.) večja od vrednosti v letu 2007 (E.G.I./E.P.), in obratno.

Na ta način izvemo:

- katera spremenljivka (spol, starost in izobrazba) je statistično značilno povezana z metodo, če se vrednosti ostalih dveh demografskih spremenljivk ne spreminjajo. Večkrat, kot je demografska spremenljivka statistično značilno povezana z metodo pri določenem sklopu odvisnih spremenljivk (velikost in sestava omrežja), bolj je ta spremenljivka problematična;
- pri kateri kategoriji posameznih demografskih spremenljivk je razlika povprečij odvisne spremenljivke večja, kar je indikator, da je ta kategorija bolj občutljiva na to, katero metodo izberemo za merjenje egocentričnih omrežij.

V drugem delu tabele, kjer so računane sestave omrežij in opor, lahko iz statistične značilnosti F statistike dobimo še informacijo o tem, kateri izmed odnosov alterjev z egom je najbolj občutljiv na to, katero metodo izberemo;

- ali so pri odvisnih spremenljivkah razlike pri demografskih spremenljivkah med metodama konsistentne. Če je pri določeni demografski spremenljivki vrednost prve kategorije v letu 2002 (S.G.I./P.I.) manjša od vrednosti v letu 2007 (E.G.I./E.P.), so razlike konsistentne, če je tudi vrednost pri drugi kategoriji te spremenljivke v letu 2002 (S.G.I./P.I.) manjša od vrednosti v letu 2007 (E.G.I./E.P.).

Velikost omrežja:

V Tabeli 3.28 so prikazani rezultati interakcij drugega reda za velikosti omrežij, na podlagi katerih lahko ugotovimo, katere značilnosti anketirancev so najbolj problematične, ko preverjamo velikost omrežij.

Spol anketiranca je še **najmanj** problematična karakteristika pri velikosti omrežja in opor.

Ko preverjamo velikost omrežja in posameznih opor, so:

- **ženske manj** občutljive na izbrano metodo;
- starejši manj občutljivi in **mlajši najbolj** občutljivi na izbrano metodo;
- **nižje izobraženi manj** občutljivi na izbrano metodo.

Velikost omrežja in opor je vedno **manjša** pri **sestavljenem generatorju imen/pristopu izmenjave** (2002), ne glede na spol, starost ali izobrazbo anketirancev.

Sestava omrežja in opor:

V Tabeli 3.29 so prikazani rezultati interakcij drugega reda za sestavo omrežij in opor. Na podlagi teh rezultatov lahko ugotovimo, katere značilnosti anketirancev so najbolj problematične, ko preverjamo sestavo omrežij in opor.

Starost anketiranca je **najbolj** problematična karakteristika pri sestavi omrežja in opor.

Ko preverjamo sestavo omrežja in posameznih opor, so:

- **ženske manj** občutljive na izbrano metodo;
 - **mlajši manj** občutljivi na izbrano metodo;
 - **nižje izobraženi bolj** občutljivi na izbrano metodo
- ter
- pri **spolu** sta odstotka **ožje družine** in **prijateljev najbolj** občutljivi kategoriji;
 - pri **starosti** so **vse** kategorije **občutljive**;
 - pri **izobrazbi** je odstotek **ožje družine najmanj** občutljiva kategorija.

Večinoma je vpliv metode konsistenten po kategorijah pri spolu, starosti in izobrazbi. Če je npr. % prijateljev pri primerljivem omrežju socialne opore pri moških nižji pri sestavljenem generatorju imen/pristopu izmenjave (2002) in višji pri enostavnem generatorju imen/emocionalnem pristopu (2007), potem je tudi pri ženskah enako: % prijateljev je pri S.G.I./P.I. (2002) nižji in višji pri E.G.I./E.P. (2007).

Kje imata metodi **različne vplive** na kategorije pri spolu, starosti, izobrazbi (Tabela 3.27)?

Pri sestavi omrežij in opor je največ nekonsistentnosti vpliva metode:

- pri različni starosti anketirancev;
- pri % prijateljev;
- pri indikatorjih, ki merijo instrumentalno oporo.

Tabela 3.27: Nekonsistenten vpliv metode pri demografskih spremenljivkah

	Spol	Starost	Izobrazba
Celotno omrežje			
Celotno omrežje socialne opore			
Primerljivo omrežje socialne opore		% ožje družine: ≤ 29 in 50 ≥ + 30-49 –	
Druženje	% prijatelj: moški + ženske –		
Emocionalna opora			
Finančna opora		% širše družine: ≤ 29 in 50 ≥ – 30-49 +	
Manjša materialna opora	% prijatelj: moški + ženske –	% širše družine: ≤ 29 in 50 ≥ – 30-49 +	% širše družine: nižja in srednja – višja +
Večja materialna opora	% prijatelj: moški + ženske –	% prijatelj: ≤ 29 – 30-49 in 50 ≥ +	% širše družine: nižja – srednja in višja +
Opora v primeru bolezni	% ožje družine: moški + ženske –	% ožje družine: ≤ 29 + 30-49 in 50 ≥ –	
Celotna instrumentalna opora	% prijatelj: moški + ženske –	% ožje družine: ≤ 29 + 30-49 in 50 ≥ – % prijatelj: ≤ 29 in 50 ≥ – 30-49 +	% prijatelj: nižja in višja + srednja –

+ ... vrednost je višja pri S.G.I./P.I. (2002)

– ... vrednost je manjša pri S.G.I./P.I. (2002)

Tabela 3.28: Vpliv demografskih spremenljivk na velikost omrežij in posameznih opor

+ = vrednost je <u>višja</u> pri S.G.I./P.I. (2002) - = vrednost je <u>nižja</u> pri S.G.I./P.I. (2002)	Razlika 2002 - 2007			Razlika 2002 - 2007			Razlika 2002 - 2007				
	F statistika 2 way int. metoda			F statistika 2 way int. metoda			F statistika 2 way int. metoda	≤ poklicna šola	srednja šola	višja šola ≥	
	* spol	moški	ženski	*starost	≤ 29	30 - 49	50 ≥	*izobrazba			
velikost C.O.	***	-5,6	-6,5	***	-6,3	-5,4	-6,3	***	-5,1	-6,1	-6,5
velikost C.O.S.O.	***	-4,1	-4,8	***	-4,6	-3,9	-4,7	***	-3,7	-4,8	-4,5
velikost P.O.S.O.	ne	-3,4	-3,6	***	-3,8	-3,1	-3,5	***	-2,5	-3,7	-3,7
št. alterjev – druženje	ne	-3,2	-3,6	***	-3,9	-3,3	-3,0	***	-2,0	-3,7	-3,9
št. alterjev – emocionalna op.	ne	-2,8	-2,7	***	-2,9	-2,6	-2,6	***	-2,3	-2,8	-2,8
št. alterjev – finančna op.	**	-1,0	-0,9	***	-1,2	-1,1	-0,6	***	-0,4	-1,1	-1,1
št. alterjev – manjša mat.op.	***	-3,0	-2,9	***	-3,2	-3,1	-2,3	***	-2,0	-3,2	-3,1
št. alterjev – večja mat.op.	***	-2,5	-2,2	**	-2,3	-2,6	-2,2	***	-2,2	-2,3	-2,8
št. alterjev – op. bolezni	***	-2,7	-2,5	***	-2,4	-2,7	-2,6	***	-2,0	-2,5	-3,1
št. alterjev – informacijska op.	***	-3,1	-2,8	*	-2,9	-3,0	-2,9	***	-2,4	-2,9	-3,3
Kolikokrat je F statistika stat. neznačilna?	3x ne Spol je še najmanj problematičen			0x ne			0x ne				
Kolikokrat je razlika večja pri posamezni kategoriji?	5x		2x	7x		5x	4x	0x		8x	10x
Velikost omrežja in opor	Ženske so manj občutljive			Starejši so manj občutljivi, mlajši so najbolj občutljivi			Nižje izobraženi so manj občutljivi				
Primerjava + in – po kategorijah	Velikost je vedno manjša pri S.G.I./P.I. (2002)										

Tabela 3.29: Vpliv demografskih spremenljivk na sestavo omrežij in posameznih opor

	Razlika 2002 - 2007			Razlika 2002 - 2007			Razlika 2002 - 2007				
	+ = vrednost je višja pri S.G.I./P.I. (2002) - = vrednost je nižja pri S.G.I./P.I. (2002)										
	Kjer so razlike med metodama (letoma) večje, je to označeno	F statistika 2 way int. metoda		F statistika 2 way int. metoda			F statistika 2 way int. metoda	≤ poklicna šola	srednja šola	višja šola ≥	
Kjer razlike med metodama (letoma) niso konsistentne (+/-), je to označeno z *bold*	* spol	moški	ženski	*starost	≤ 29	30 - 49	50 ≥	*izobrazba			
% ožja družina (C.O.)	***	7,0	18,6	***	25,1	2,7	11,3	***	8,4	16,3	11,5
% širša družina (C.O.)	***	-8,0	-9,4	***	-8,8	-5,1	-13,8	***	-15,2	-8,5	-5,8
% prijatelj (C.O.)	***	-5,4	-14,7	***	-18,1	-2,9	-5,9	ne	-2,2	-12,4	-6,5
% drugo (C.O.)	ne	6,4	5,5	***	1,8	5,3	8,5	***	9,0	4,6	0,8
% ožja družina (C.O.S.O.)	***	4,6	16,4	***	22,9	0,8	8,5	***	5,4	14,1	9,8
% širša družina (C.O.S.O.)	***	-6,9	-8,1	***	-7,7	-4,1	-12,3	***	-14,2	-6,9	-5,3
% prijatelj (C.O.S.O.)	***	-5,1	-14,9	***	-18,4	-2,6	-5,9	*	-1,7	-12,4	-6,8
% drugo (C.O.S.O.)	ne	7,4	6,6	***	3,2	5,9	9,7	***	10,5	5,2	2,2
% ožja družina (P.O.S.O.)	***	3,2	14,1	***	21,3	-0,8	6,0	***	3,1	12,6	7,5
% širša družina (P.O.S.O.)	ne	-6,0	-6,4	***	-6,3	-3,8	-10,2	***	-12,1	-5,4	-5,0
% prijatelj (P.O.S.O.)	***	-5,5	-15,4	***	-19,0	-2,8	-6,4	ne	-2,1	-13,0	-7,0
% drugo (P.O.S.O.)	ne	8,3	7,7	***	3,9	7,4	10,7	***	11,1	5,9	4,5
% ožja družina (druženje)	***	-16,0	-4,8	***	-7,5	-17,9	-8,4	ne	-12,8	-9,8	-13,5
% širša družina (druženje)	ne	-4,2	-4,4	***	-6,6	-1,5	-7,1	***	-9,6	-2,7	-5,4
% prijatelj (druženje)	***	7,5	-2,6	***	5,2	8,7	0,4	*	8,2	2,8	9,9
% drugo (druženje)	ne	12,7	11,8	***	8,9	10,7	15,2	***	14,2	9,7	8,9
% ožja družina (emocionalna op.)	***	-6,1	-11,2	***	-4,7	-12,6	-12,0	ne	-12,7	-6,4	-16,2
% širša družina (emocionalna op.)	**	-4,8	-2,1	**	-3,8	-2,3	-4,7	ne	-6,1	-3,7	-2,7
% prijatelj (emocionalna op.)	**	3,5	3,6	**	3,2	5,9	6,1	***	7,9	3,6	11,5
% drugo (emocionalna op.)	**	7,4	9,7	***	5,2	9,0	10,6	***	11,0	6,5	7,4
% ožja družina (finančna op.)	***	-23,4	-18,1	***	-11,7	-30,9	-17,4	*	-15,9	-21,9	-20,5
% širša družina (finančna op.)	ne	-0,6	0,9	***	-2,4	4,3	-1,7	ne	-1,3	-1,2	1,2
% prijatelj (finančna op.)	***	16,7	9,9	***	10,8	17,8	10,3	***	9,4	16,9	14,9
% drugo (finančna op.)	ne	7,3	7,3	***	3,3	8,8	8,7	***	7,9	6,3	4,4

		Razlika 2002 - 2007			Razlika 2002 - 2007				Razlika 2002 - 2007		
		moški	ženski		≤ 29	30 - 49	50 ≥		≤ poklicna	srednja	višja ≥
% ožja družina (manjša mat.op.)	***	-25,7	-15,8	***	-10,5	-27,9	-21,5	ne	-19,5	-18,5	-24,3
% širša družina (manjša mat.op.)	ne	-1,5	0,1	***	-3,0	2,9	-3,1	**	-5,1	-0,1	1,9
% prijatelj (manjša mat.op.)	***	7,0	-2,1	ne	3,4	5,0	0,3	**	3,5	3,6	5,1
% drugo (manjša mat.op.)	ne	20,2	17,8	***	10,1	20,0	24,3	***	21,1	15,0	17,3
% ožja družina (večja mat.op.)	***	-21,2	-11,3	***	-2,3	-26,6	-16,6	ne	-16,1	-13,1	-19,0
% širša družina (večja mat.op.)	***	2,5	1,1	***	-0,4	4,4	-0,1	***	-5,4	1,8	5,6
% prijatelj (večja mat.op.)	**	4,8	-0,5	***	-4,0	8,0	2,5	ne	6,0	2,0	4,9
% drugo (večja mat.op.)	**	13,9	10,6	***	6,7	14,2	14,1	***	15,5	9,3	8,5
% ožja družina (op. bolezen)	*	3,5	-0,1	***	7,3	-2,2	-0,1	ne	0,5	4,2	1,7
% širša družina (op. bolezen)	***	-6,4	-2,3	***	-8,1	-1,6	-3,8	ne	-6,0	-5,9	-2,1
% prijatelj (op. bolezen)	ne	-1,1	-1,4	***	0,3	0,9	-3,2	***	-1,3	-0,4	-0,4
% drugo (op. bolezen)	ne	4,0	3,8	***	0,5	2,9	7,0	***	6,8	2,0	0,8
% ožja družina (instrumentalna op.)	***	-6,6	-0,2	***	4,1	-9,8	-3,7	ne	-3,2	-2,2	-5,0
% širša družina (instrumentalna op.)	ne	-4,6	-4,1	***	-5,9	-2,0	-6,7	***	-10,1	-4,3	-1,8
% prijatelj (instrumentalna op.)	***	1,7	-5,0	***	-3,5	2,6	-1,4	***	1,0	-0,5	0,2
% drugo (instrumentalna op.)	ne	9,5	9,4	***	5,3	9,2	11,7	***	12,3	7,1	6,6
Kolikokrat je F statistika stat. neznačilna?	13x ne			1x ne				12x ne			
Kolikokrat je razlika večja?		14x	12x		12x	19x	20x		20x	8x	10x
Sestava omrežja in opor		Ženske so manj občutljive			Mlajši so manj občutljivi				Nižje izobraženi so bolj občutljivi		
Kolikokrat je F statistika stat. neznačilna?	Ne:			Ne:				Ne:			
Ožja družina	0x			0x				6x			
Širša družina	5x			0x				3x			
Prijatelj	1x			1x				3x			
Drugo	8x			0x				0x			
Sestava omrežja in opor glede na odnos z egom	% ožje družine in % prijateljev sta najbolj občutljivi kategoriji			vse kategorije so občutljive				% ožje družine je najmanj občutljiv			

Namen naloge je bila primerjava dveh različnih metod za merjenje egocentričnih omrežij: prva je sestavljeni generator imen s pristopom izmenjave, druga pa enostavni generator imen z emocionalnim pristopom. Metodi sta bili primerjani po velikosti in sestavi omrežij na nivoju celotnega omrežja, celotnega omrežja socialne opore, primerljivega omrežja socialne opore in posameznih socialnih opor.

Prvo raziskovalno vprašanje je bilo, kakšne so razlike med metodama glede na velikost in sestavo omrežij. Izkaže se, da z enostavnim generatorjem imen z emocionalnim pristopom pridobimo večja omrežja kot s sestavljenim generatorjem imen s pristopom izmenjave, ne glede na to, na katerem nivoju delamo primerjave med metodama. Ko metodi primerjamo glede na sestavo dobljenih omrežij, se izkaže, da z različnima metodama dobimo različno sestavljena omrežja. Pri sestavi omrežja po posameznih oporah je uporaba različnih metod najbolj problematična pri emocionalni opori in najmanj pri opori v primeru bolezni. V splošnem je pri sestavljenem generatorju imen s pristopom izmenjave v omrežjih posameznih opor precenjena vloga nesorodstvenih vezi in pri enostavnem generatorju imen z emocionalnim pristopom precenjena vloga sorodstvenih vezi.

Drugo raziskovalno vprašanje je bilo, ali na razlike pri velikosti in sestavi omrežij bolj vplivajo razlike med metodama ali demografske značilnosti anketirancev (spol, starost in izobrazba). Izkaže se, da na velikost omrežij najbolj vpliva izbrana metoda (ne glede na nivo primerjave), najbolj na velikost celotnega omrežja in najmanj na velikost omrežja finančne opore. Na sestavo celotnega omrežja, celotnega omrežja socialne opore in primerljivega omrežja socialne opore na odstotek ožje in širše družine ter drugih najbolj vpliva izbrana metoda, na odstotek prijateljev pa starost anketiranca, metoda je po pomembnosti na drugem mestu. Na sestave posameznih opor na odstotek ožje družine najbolj vpliva izbrana metoda, sledita spol in starost anketiranca. Na odstotek širše družine najbolj vpliva izbrana metoda in starost anketiranca. Na odstotek prijateljev najbolj vpliva starost anketiranca, na odstotek drugih pa najbolj vpliva izbrana metoda.

S tretjim raziskovalnim vprašanjem smo želeli preveriti, na katere anketirance sam izbor metode najbolj vpliva oz. pri katerih osebah je najbolj problematično, katero metodo

izberemo. Izkaže se, da je pri velikosti omrežij in posameznih opor spol še najmanj problematična karakteristika anketirancev. V splošnem so manj občutljivi na to, katero metodo izberemo, anketiranci ženskega spola, starejši in nižje izobraženi. Pri sestavi omrežij je slika nekoliko drugačna. Najbolj problematična karakteristika anketirancev je izobrazba. V splošnem so manj občutljivi na to, katero metodo izberemo, anketiranci ženskega spola, mlajši in bolj izobraženi.

Na žalost gre pri uporabljenih podatkih za primerjavo ne samo različnih generatorjev imen, ampak tudi različnih pristopov. Deloma je tako težko presoditi, ali so razlike med metodama prisotne zaradi razlike med enostavnim/sestavljanim generatorjem imen ali zaradi razlike med emocionalnim pristopom/pristopom izmenjave. Prav tako ni ravno idealno, da primerjamo podatke, katerih rezultate na eni strani lahko posplošimo na populacijo (raziskava 2002), na drugi strani pa jih zaradi kvotnega vzorčenja ne moremo (raziskava 2007).

Zaradi omejenega prostora je bilo pri pisanju diplomske naloge izpuščen del analiz, ki bi lahko še dodatno pojasnil razlike med metodama. Opazno je, da so v metodološkem delu prikazane večinoma analize egov, z izjemo sestave omrežij, ki se nanašajo na alterje. Pri uporabljenih podatkih pa obstaja tudi možnost primerjave teh omrežij po lastnostih alterjev, kot npr. spol, starost, pogostost stikov z egom, oddaljenost od ega ipd. Tako bi se lahko podrobneje preverilo, ali z različnima metodama pridobimo v omrežja različne alterje.

Vidimo torej, da pri raziskovanju egocentričnih omrežij ni vseeno, kateri merski instrument uporabimo za nabor podatkov. Pri metodah, ki jih uporabljamo pri določeni raziskavi, je tako dobro imeti v mislih, kako ta metoda vpliva na velikosti omrežij in kateri odnosi bodo s to metodo prikazani kot bolj oz. manj pomembni.

1. Agneessens, Filip, Hans Waeye in John Lievens. 2002. Social support typologies: different approaches for reducing social support-data. *Metodološki zvezki* (18): 73–94.
2. --- 2006. Diversity in social support by role relations: A typology. *Social networks* 28 (4): 427–441.
3. Andrews, Frank M., James N. Morgan, John A. Sonquist in Laura Klem. 1973. *Multiple Classification Analysis: A Report on a Computer Program for Multiple Regression Using Categorical Predictions*. Druga izdaja. Ann Arbor: The Institute for Social Research, University of Michigan.
4. Bailey, Stefanie in Peter V. Marsden. 1999. Interpretation and interview context: examining the General Social Survey name generator using cognitive methods. *Social Networks* 21 (3): 287–309.
5. Bernard, H. Russell, Gene A. Shelley in Peter D. Killworth. 1987. How much of a network does the GSS and RSW dredge up? *Social Networks* 9 (1): 49–61.
6. Caplan, Gerald. 1974. *Support systems and community mental health: lectures on concept development*. Pasadena: Behavioral Publications.
7. Cassel, John. 1976. The contribution of the social environment to host resistance: the Fourth Wade Hampton Frost Lecture. *American Journal Of Epidemiology* 104 (2): 107–123.
8. Cobb, Sidney. 1976. Presidential Address-1976. Social support as a moderator of life stress. *Psychosom Medicine* 38 (5): 300–314.
9. Ferligoj, Anuška. 1987. Nove smeri razvoja kvantitativne metodologije v sociologiji. *Blejska metodološka srečanja - Metodološki zvezki* (1): 73–87.
10. ---, Tina Kogovšek, Polona Dremelj, Valentina Hlebec in Mojca Novak. 2002. *Omrežja socialne opore prebivalcev Slovenije*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Center za metodologijo in informatiko in Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov.

11. Hlebec, Valentina. 2001. Meta-analiza zanesljivosti anketnega merjenja socialne opore v popolnih omrežjih. *Teorija in praksa* 38 (1): 63–76.
12. --- in Tina Kogovšek. 2003. Konceptualizacija socialne opore. *Družboslovne razprave* XIX (43): 103–125.
13. --- 2005. Med korenčkom in palico sekundarne analize podatkov o socialnih omrežjih. *Družboslovne razprave* XXI (49/50): 189–203.
14. --- 2006. *Merjenje socialnih omrežij*. Ljubljana: Študentska založba.
15. --- 2007. *Hierarhično merjenje omrežja socialne opore: Egocentrična omrežja socialne opore*. Datoteka podatkov. Univerza v Ljubljani, Center za družbeno blaginjo. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov.
16. Hlebec, Valentina, Maja Mrzel in Milivoja Šircelj. 2010. How to monitor intergenerational solidarity in social support networks? *Teorija in praksa* 47 (6): 1127–1149.
17. Iglíč, Hajdeja. 1988. Ego-centrične socialne mreže. *Družboslovne razprave* 5 (6): 82–93.
18. Kogovšek, Tina in Anuška Ferligoj. 2003. Merjenje egocentričnih omrežij socialne opore. *Družboslovne razprave* 19 (43): 127–148.
19. Kogovšek, Tina in Valentina Hlebec. 2005. Effects of limitation of number of alters and time frame in the Burt name generator. *Metodološki zvezki* 2 (1): 59–71.
20. ---, Polona Dremelj in Anuška Ferligoj. 2003. Omrežja socialne opore Ljubljančanov. *Družboslovne razprave* 19 (43): 183–204.
21. Lakon, Cynthia M., Dionne C. Godette in John R. Hipp. 2008. Network-based approaches for measuring social capital. V *Social capital and health*, ur. Ichiro Kawachi, S. V. Subramanian in Daniel Kim, 63–81. New York: Springer.
22. Marin, Alexandra in Keith N. Hampton. 2007. Simplifying the Personal Network Name Generator. *Field Methods* 19 (2): 163–193.
23. Marin, Alexandra in Barry Wellman. 2011. Social network analysis: An introduction. V *Handbook of Social Network Analysis*, ur. John Scott in Peter Carrington, 20–45. London: SAGE Publications Ltd.

24. Marsden, V. Peter. 1987. Core Discussion Networks of Americans. *American Sociological Review* 52 (1): 122–131.
25. --- 1990. Network data and measurement. *Annual review of sociology* (16): 435–463.
26. --- 2005. Recent developments in network measurement. V *Models and methods in social network analysis*, ur. Peter J. Carrington, John Scott in Stanley Wasserman, 8–30. New York: Cambridge University Press.
27. Molin, Eric, Theo Arentze in Harry Timmermans. 2008. *Eliciting Social Network Data*. Prispavek na konferenci Survey Methods in Transport: Harmonisation and Data Comparability. Francija.
28. Moore, Gwen. 1990. Structural determinants of men's and women's personal networks. *American sociological review* 55 (5): 726–735.
29. Ruan, Danching. 1998. The content of the General Social Survey discussion networks: an exploration of General Social Survey discussion name generator in a Chinese context. *Social Networks* 20 (3): 247–264.
30. Sarason, Irwin G., Henry M. Levine, Robert B. Basham in Barbara R. Sarason. 1983. Assessing social support: The social support questionnaire. *Journal of personality and social psychology* 44 (1): 127–139.
31. Schweizer, Thomas, Michael Schnegg in Susanne Berzborn. 1998. Personal networks and social support in a multiethnic community of southern California. *Social Networks* 20 (1): 1–21.
32. Straits, C. Bruce. 2000. Ego's important discussants or significant people: an experiment in varying the wording of personal network name generators. *Social Networks* 22 (2): 123–140.
33. van der Gaag, Martin. 2005. *Measurement of individual social capital*. Doktorska dizertacija. Groningen: University of Groningen.
34. van der Poel, Mart G. M. 1993. Delineating personal support networks. *Social Networks* 15 (1): 49–70.
35. van Sonderen, Eric, Johan Ormel, Els Brilman in Chiquit van Linden van der Heuvell. 1990. Personal network delineation: A comparison of the exchange, affective and role relation

- approach. V *Social Network Research: Substantive Issues and Methodological Questions*, ur. Kees C. P. M. Knipscheer in Toni C. Antonucci, 101–120. Amsterdam: Swets and Zeitlinger.
36. van Tilburg, G. Theo. 1995. Delineation of the social network and differences in network size. V *Living arrangements and social networks of older adults*, ur. Kees C. P. M. Knipscheer, Jenny de Jong Gierveld, Theo G. van Tilburg in Pearl A. Dykstra, 83–96. Amsterdam: VU University Press.
37. Vaux, Alan. 1988. *Social support: Theory, research, and intervention*. New York: Praeger.
38. Wellman, Barry in Scot Wortley. 1990. Different Strokes from Different Folks: Community Ties and Social Support. *American Journal of Sociology* 96 (3): 558–588.
39. Zemljič, Barbara in Valentina Hlebec. 2001. Zanesljivost mer središčnosti in pomembnosti v socialnih omrežjih. *Družboslovne razprave* 17 (37/38): 191–212.

Priloga A: Celotne tabele MCA analiz

MCA velikosti omrežij¹⁴

Velikost celotnega omrežja

	Povprečje = 9,39	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,547	0,520	6,51	-2,88	***
	Enostavni g.i.			12,27	2,88	
Spol	Moški	0,059	0,053	9,08	-0,31	***
	Ženski			9,68	0,28	
Starost	Do 29	0,104	0,048	9,77	0,38	***
	30 - 49			9,12	-0,27	
	50 +			9,31	-0,08	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,230	0,081	8,93	-0,47	***
	Srednja šola			9,47	0,08	
	Višja šola ali več			10,18	0,78	
Multipli R ²		0,310				

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Velikost celotnega omrežja socialne opore

	Povprečje = 8,59	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,516	0,488	6,49	-2,10	***
	Enostavni g.i.			10,70	2,11	
Spol	Moški	0,058	0,052	8,36	-0,24	***
	Ženski			8,80	0,21	
Starost	Do 29	0,103	0,043	8,86	0,27	***
	30 - 49			8,41	-0,18	
	50 +			8,59	-0,07	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,227	0,082	8,17	-0,42	***
	Srednja šola			8,75	0,16	
	Višja šola ali več			9,09	0,50	
Multipli R ²		0,277				

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

¹⁴ V tabelah so pri predvidenem povprečju in odklonu prikazane vrednosti »Adjusted for factors«

Velikost primerljivega omrežja socialne opore

	Povprečje = 8,11	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,437	0,402	6,51	-1,61	***
	Enostavni g.i.			9,73	1,61	
Spol	Moški	0,035	0,031	7,98	-0,13	***
	Ženski			8,23	0,12	
Starost	Do 29	0,119	0,061	8,48	0,36	***
	30 - 49			7,98	-0,13	
	50 +			7,93	-0,19	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,227	0,099	7,64	-0,48	***
	Srednja šola			8,30	0,18	
	Višja šola ali več			8,67	0,56	
Multipli R ²			0,206			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Velikost omrežja druženja

	Povprečje = 5,94	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,422	0,378	4,41	-1,54	***
	Enostavni g.i.			7,48	1,54	
Spol	Moški	0,053	0,050	5,73	-0,22	***
	Ženski			6,14	0,20	
Starost	Do 29	0,134	0,082	6,44	0,50	***
	30 - 49			5,71	-0,23	
	50 +			5,73	-0,21	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,243	0,124	5,37	-0,57	***
	Srednja šola			6,11	0,17	
	Višja šola ali več			6,74	0,79	
Multipli R ²			0,202			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Velikost omrežja emocionalne opore

	Povprečje = 3,07	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,498	0,472	1,77	-1,30	***
	Enostavni g.i.			4,37	1,30	
Spol	Moški	0,047	0,042	2,95	-0,12	***
	Ženski			3,18	0,11	
Starost	Do 29	0,127	0,075	3,37	0,30	***
	30 - 49			2,87	-0,20	
	50 +			2,99	-0,08	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,206	0,063	2,87	-0,20	***
	Srednja šola			3,12	0,05	
	Višja šola ali več			3,35	0,28	
Multipli R ²			0,259			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Velikost omrežja finančne opore

Povprečje = 1,73		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,260	0,219	1,32	-0,41	***
	Enostavni g.i.			2,14	0,41	
Spol	Moški	0,018	0,018	1,76	0,03	*
	Ženski			1,70	-0,03	
Starost	Do 29	0,164	0,116	1,99	0,26	***
	30 - 49			1,77	0,04	
	50 +			1,47	-0,26	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,202	0,106	1,49	-0,24	***
	Srednja šola			1,84	0,11	
	Višja šola ali več			1,97	0,24	
Multipli R ²			0,097			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Velikost omrežja manjše materialne opore

Povprečje = 3,15		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,481	0,452	1,78	-1,37	***
	Enostavni g.i.			4,53	1,38	
Spol	Moški	0,002	0,001	3,15	0,00	
	Ženski			3,15	0,00	
Starost	Do 29	0,175	0,116	3,53	0,38	***
	30 - 49			3,29	0,14	
	50 +			2,70	-0,45	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,234	0,068	2,90	-0,26	***
	Srednja šola			3,28	0,13	
	Višja šola ali več			3,39	0,24	
Multipli R ²			0,253			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Velikost omrežja večje materialne opore

Povprečje = 2,62		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,448	0,454	1,43	-1,19	***
	Enostavni g.i.			3,82	1,20	
Spol	Moški	0,049	0,055	2,78	0,15	***
	Ženski			2,49	-0,14	
Starost	Do 29	0,076	0,070	2,58	-0,04	***
	30 - 49			2,87	0,25	
	50 +			2,44	-0,19	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,133	0,026	2,69	0,06	**
	Srednja šola			2,55	-0,08	
	Višja šola ali več			2,68	0,05	
Multipli R ²			0,209			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Velikost omrežja opore v primeru bolezni

	Povprečje = 2,92	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,505	0,483	1,70	-1,23	***
	Enostavni g.i.			4,15	1,23	
Spol	Moški	0,021	0,013	2,89	-0,04	
	Ženski			2,96	0,03	
Starost	Do 29	0,037	0,023	2,84	-0,08	**
	30 - 49			2,94	0,01	
	50 +			2,98	0,06	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,226	0,095	2,67	-0,26	***
	Srednja šola			2,97	0,05	
	Višja šola ali več			3,34	0,42	
Multipli R ²			0,264			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Velikost omrežja instrumentalne opore

	Povprečje = 5,45	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F statistika
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,452	0,439	4,03	-1,42	***
	Enostavni g.i.			6,88	1,42	
Spol	Moški	0,054	0,059	5,66	0,20	***
	Ženski			5,27	-0,18	
Starost	Do 29	0,087	0,063	5,38	-0,07	***
	30 - 49			5,74	0,28	
	50 +			5,26	-0,19	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj	0,194	0,055	5,23	-0,22	***
	Srednja šola			5,56	0,10	
	Višja šola ali več			5,67	0,22	
Multipli R ²			0,216			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

MCA sestave omrežij

Sestava celotnega omrežja

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 44,46					Povprečje = 16,88					Povprečje = 27,22					Povprečje = 11,43				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,242	0,228	50,63	6,17	***	0,216	0,257	11,64	-5,24	***	0,197	0,139	23,62	-3,61	***	0,159	0,143	14,11	2,67	***
	Enostavni g.i.			38,34	-6,13				22,08	5,20				30,80	3,58				8,78	-2,66	
Spol	Moški	0,068	0,070	42,47	-1,99	***	0,061	0,051	15,79	-1,09	***	0,097	0,090	29,66	2,43	***	0,031	0,033	12,08	0,64	***
	Ženski			46,27	1,81				17,87	0,99				25,01	-2,21				10,85	-0,58	
Starost	Do 29			42,33	-2,13				12,57	-4,31				36,83	9,60				8,28	-3,16	
	30 - 49	0,099	0,067	46,85	2,38	***	0,178	0,178	16,06	-0,82	***	0,312	0,261	25,50	-1,73	***	0,152	0,125	11,60	0,17	***
	50 +			44,12	-0,34				21,30	4,42				20,60	-6,63				13,98	2,54	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			45,62	1,15				19,06	2,18				23,48	-3,74				11,84	0,41	
	Srednja šola	0,106	0,038	43,35	-1,12	***	0,066	0,098	16,39	-0,49	***	0,234	0,114	29,75	2,53	***	0,114	0,046	10,52	-0,92	***
	Višja šola ali več			44,70	0,24				13,52	-3,36				29,04	1,82				12,74	1,30	
Multipli R ²		0,070					0,096					0,144					0,047				

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava celotnega opornega omrežja

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 45,62					Povprečje = 16,27					Povprečje = 27,19					Povprečje = 10,91				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.			50,59	4,96				11,63	-4,64				23,66	-3,53				14,12	3,21	
	Enostavni g.i.	0,199	0,183	40,69	-4,94	***	0,188	0,230	20,89	4,62	***	0,194	0,135	30,71	3,52	***	0,189	0,173	7,72	-3,19	***
Spol	Moški			43,66	-1,97				15,26	-1,02				29,49	2,30				11,59	0,69	
	Ženski	0,067	0,069	47,41	1,78	***	0,057	0,048	17,20	0,92	***	0,09	0,084	25,11	-2,08	***	0,034	0,035	10,29	-0,62	***
Starost	Do 29			43,42	-2,21				12,17	-4,10				36,98	9,78				7,43	-3,48	
	30 - 49			47,89	2,27				15,47	-0,81				25,28	-1,91				11,36	0,45	
	50 +	0,093	0,066	45,44	-0,18	***	0,177	0,177	20,49	4,22	***	0,312	0,261	20,60	-6,59	***	0,16	0,135	13,46	2,55	***
	Poklicna šola ali manj			46,95	1,33				18,62	2,34				23,29	-3,90				11,14	0,23	
Izobrazba	Srednja šola			44,51	-1,11				15,45	-0,83				29,74	2,55				10,30	-0,61	
	Višja šola ali več	0,098	0,041	45,49	-0,14	***	0,077	0,099	13,38	-2,89	***	0,235	0,118	29,28	2,09	***	0,112	0,032	11,85	0,94	***
	Multipli R ²		0,051					0,083					0,142					0,058			

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava primerljivega opornega omrežja

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 46,58					Povprečje = 15,60					Povprečje = 27,43					Povprečje = 10,39				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,164	0,148	50,58	4,00	***	0,157	0,197	11,68	-3,92	***	0,201	0,142	23,66	-3,76	***	0,218	0,200	14,08	3,69	***
	Enostavni g.i.			42,60	-3,98				19,51	3,90				31,17	3,74				6,72	-3,67	
Spol	Moški	0,076	0,077	44,38	-2,19	***	0,048	0,039	14,79	-0,81	***	0,089	0,083	29,72	2,29	***	0,036	0,037	11,11	0,72	***
	Ženski			48,57	1,99				16,34	0,74				25,35	-2,08				9,74	-0,65	
Starost	Do 29			44,31	-2,27				11,45	-4,16				37,24	9,82				7,00	-3,39	
	30 - 49	0,092	0,064	48,63	2,05	***	0,173	0,167	15,18	-0,42	***	0,311	0,259	25,44	-1,99	***	0,159	0,133	10,75	0,36	***
	50 +			46,65	0,07				19,53	3,92				20,88	-6,55				12,95	2,56	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			47,98	1,40				17,74	2,14				23,50	-3,92				10,78	0,38	
	Srednja šola	0,095	0,046	45,25	-1,33	***	0,078	0,089	14,72	-0,88	***	0,236	0,117	30,05	2,63	***	0,117	0,020	9,97	-0,42	
	Višja šola ali več			46,78	0,20				13,25	-2,35				29,39	1,96				10,58	0,19	
Multipli R ²		0,040				0,068						0,144				0,068					

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava omrežja druženja

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 33,67					Povprečje = 14,18					Povprečje = 40,99					Povprečje = 11,16				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,165	0,198	27,59	-6,09	***	0,101	0,136	11,27	-2,91	***	0,033	0,099	44,44	3,45	***	0,275	0,249	16,70	5,55	***
	Enostavni g.i.			39,74	6,07				17,09	2,91				37,55	-3,44				5,62	-5,53	
Spol	Moški	0,043	0,036	32,51	-1,16	***	0,035	0,027	13,57	-0,61	***	0,053	0,043	42,57	1,58	***	0,009	0,008	11,35	0,19	
	Ženski			34,73	1,05				14,74	0,56				39,55	-1,44				10,99	-0,17	
Starost	Do 29			26,78	-6,89				9,00	-5,19				55,77	14,78				8,45	-2,70	
	30 - 49	0,142	0,151	37,23	3,56	***	0,187	0,187	14,00	-0,18	***	0,316	0,294	37,54	-3,45	***	0,137	0,091	11,22	0,06	***
	50 +			36,37	2,70				18,84	4,66				31,35	-9,64				13,44	2,28	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			35,85	2,18				15,72	1,54				35,57	-5,42				12,85	1,70	
	Srednja šola	0,055	0,056	32,37	-1,30	***	0,072	0,063	13,74	-0,44	***	0,182	0,122	44,09	3,10	***	0,160	0,062	9,80	-1,36	***
	Višja šola ali več			32,25	-1,42				12,06	-2,12				44,83	3,84				10,86	-0,30	
Multipli R ²		0,057				0,053						0,118				0,091					

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava omrežja emocionalne opore

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 60,42					Povprečje = 6,51					Povprečje = 27,12					Povprečje = 5,95				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,112	0,144	54,61	-5,81	***	0,101	0,127	4,30	-2,21	***	0,050	0,103	30,88	3,77	***	0,216	0,205	10,21	4,25	***
	Enostavni g.i.			65,80	5,38				8,55	2,05				23,63	-3,49				2,02	-3,94	
Spol	Moški	0,112	0,117	65,26	4,83	***	0,040	0,035	5,88	-0,63	***	0,084	0,093	23,67	-3,44	***	0,036	0,036	5,19	-0,76	***
	Ženski			56,12	-4,30				7,07	0,56				30,18	3,06				6,64	0,68	
Starost	Do 29			51,21	-9,21				4,52	-1,98				39,82	12,71				4,44	-1,51	
	30 - 49	0,156	0,162	65,26	4,83	***	0,132	0,123	5,48	-1,03	***	0,259	0,249	22,69	-4,43	***	0,082	0,052	6,57	0,62	***
	50 +			64,16	3,74				9,25	2,74				19,85	-7,26				6,74	0,78	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			63,22	2,80				7,83	1,32				22,37	-4,75				6,59	0,63	
	Srednja šola	0,071	0,055	58,77	-1,65	***	0,070	0,079	6,43	-0,08	***	0,146	0,105	29,49	2,38	***	0,096	0,029	5,31	-0,64	**
	Višja šola ali več			58,76	-1,66				4,08	-2,42				30,95	3,83				6,21	0,26	
Multipli R ²		0,057				0,036						0,090				0,052					

08

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava omrežja finančne opore

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 62,61					Povprečje = 12,05					Povprečje = 19,73					Povprečje = 5,61				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,244	0,220	53,10	-9,51	***	0,005	0,016	11,60	-0,45		0,189	0,191	26,51	6,78	***	0,177	0,152	8,79	3,17	***
	Enostavni g.i.			72,01	9,40				12,49	0,44				13,02	-6,71				2,48	-3,14	
Spol	Moški	0,142	0,138	56,24	-6,37	***	0,047	0,048	13,46	1,41	***	0,127	0,123	24,40	4,67	***	0,016	0,013	5,90	0,29	
	Ženski			68,13	5,52				10,82	-1,23				15,68	-4,05				5,37	-0,25	
Starost	Do 29			70,48	7,87				10,68	-1,37				16,16	-3,57				2,68	-2,94	
	30 - 49	0,148	0,134	58,63	-3,98	***	0,048	0,041	12,18	0,14	***	0,081	0,077	22,60	2,87	***	0,131	0,106	6,59	0,97	***
	50 +			58,17	-4,44				13,40	1,35				20,63	0,90				7,81	2,19	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			61,45	-1,16				13,95	1,90				17,65	-2,08				6,95	1,34	
	Srednja šola	0,118	0,032	62,38	-0,23	**	0,059	0,055	11,47	-0,57	***	0,029	0,046	21,25	1,53	***	0,122	0,047	4,89	-0,72	***
	Višja šola ali več			65,27	2,66				9,96	-2,09				19,86	0,13				4,91	-0,70	
Multipli R ²		0,095				0,007						0,057				0,047					

81

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava omrežja manjše materialne opore

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 46,02					Povprečje = 13,83					Povprečje = 25,96					Povprečje = 14,19				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,258	0,246	35,51	-10,51	***	0,013	0,032	12,93	-0,90	***	0,032	0,051	27,87	1,91	***	0,310	0,290	23,69	9,50	***
	Enostavni g.i.			55,14	9,12				14,61	0,78				24,31	-1,66				5,94	-8,24	
Spol	Moški	0,184	0,185	38,20	-7,82	***	0,025	0,029	14,63	0,80	***	0,141	0,137	31,07	5,11	***	0,055	0,059	16,10	1,91	***
	Ženski			52,96	6,94				13,12	-0,71				21,43	-4,54				12,50	-1,69	
Starost	Do 29			49,83	3,82				10,29	-3,54				31,66	5,70				8,22	-5,97	
	30 - 49	0,071	0,066	43,96	-2,06	***	0,098	0,095	15,01	1,18	***	0,154	0,137	26,67	0,71	***	0,174	0,152	14,36	0,18	***
	50 +			44,44	-1,58				16,00	2,18				19,97	-6,00				19,59	5,40	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			45,44	-0,58				15,17	1,35				23,95	-2,01				15,43	1,24	
	Srednja šola	0,100	0,042	45,03	-0,99	***	0,056	0,042	13,35	-0,48	***	0,079	0,046	27,58	1,62	***	0,159	0,038	14,04	-0,15	***
	Višja šola ali več			49,37	3,35				12,35	-1,48				26,13	0,16				12,15	-2,04	
Multipli R ²		0,105				0,012						0,046				0,125					

82

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava omrežja večje materialne opore

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 55,15					Povprečje = 14,62					Povprečje = 21,23					Povprečje = 9,00				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,203	0,184	46,87	-8,28	***	0,033	0,004	14,50	-0,12		0,034	0,051	23,11	1,88	***	0,247	0,234	15,52	6,52	***
	Enostavni g.i.			61,59	6,44				14,71	0,10				19,77	-1,46				3,93	-5,07	
Spol	Moški	0,208	0,208	46,43	-8,72	***	0,022	0,021	14,03	-0,59	*	0,218	0,218	28,74	7,51	***	0,069	0,069	10,80	1,80	***
	Ženski			62,98	7,83				15,15	0,53				14,49	-6,74				7,38	-1,62	
Starost	Do 29			59,90	4,75				10,63	-3,99				24,53	3,30				4,93	-4,07	
	30 - 49	0,086	0,085	51,58	-3,57	***	0,138	0,109	14,92	0,30	***	0,135	0,114	23,47	2,24	***	0,122	0,112	10,03	1,03	***
	50 +			54,50	-0,65				17,74	3,12				16,27	-4,96				11,49	2,50	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			53,72	-1,43				18,14	3,52				18,71	-2,52				9,42	0,42	
	Srednja šola	0,099	0,038	55,12	-0,03	***	0,134	0,103	12,84	-1,78	***	0,077	0,059	22,82	1,59	***	0,116	0,026	9,22	0,22	*
	Višja šola ali več			57,92	2,77				11,88	-2,74				22,49	1,26				7,72	-1,28	
Multipli R ²		0,091				0,029						0,069				0,078					

83

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava omrežja opore v primeru bolezni

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 75,50					Povprečje = 8,75					Povprečje = 11,04					Povprečje = 4,70				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,023	0,027	76,45	0,95	***	0,105	0,124	6,17	-2,58	***	0,026	0,008	10,83	-0,21		0,111	0,102	6,55	1,84	***
	Enostavni g.i.			74,61	-0,89				11,18	2,42				11,24	0,20				2,97	-1,73	
Spol	Moški	0,048	0,048	77,22	1,72	***	0,030	0,026	8,20	-0,55	***	0,034	0,039	10,04	-1,01	***	0,011	0,009	4,54	-0,16	
	Ženski			73,98	-1,52				9,24	0,49				11,93	0,89				4,85	0,14	
Starost	Do 29			74,51	-0,99				7,06	-1,69				15,57	4,52				2,86	-1,84	
	30 - 49	0,102	0,099	80,09	4,58	***	0,125	0,117	6,93	-1,83	***	0,114	0,125	8,87	-2,17	***	0,108	0,096	4,12	-0,58	***
	50 +			72,15	-3,35				11,92	3,17				9,07	-1,98				6,86	2,15	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			74,52	-0,98				9,86	1,11				10,69	-0,35				4,92	0,22	
	Srednja šola	0,031	0,024	76,33	0,83	*	0,063	0,071	9,02	0,27	***	0,044	0,052	10,23	-0,81	***	0,072	0,014	4,42	-0,28	
	Višja šola ali več			75,54	0,04				5,90	-2,86				13,64	2,60				4,92	0,21	
Multipli R ²		0,014				0,033						0,017				0,023					

84

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Sestava omrežja instrumentalne opore

		<i>Ožja družina</i>					<i>Širša družina</i>					<i>Prijatelji</i>					<i>Drugi</i>				
		Povprečje = 52,68					Povprečje = 14,68					Povprečje = 22,96					Povprečje = 9,68				
		Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.	Eta	Beta	Predvideno povprečje	Odklon	F stat.
Pristop	Sestavljeni g.i.	0,058	0,053	51,17	-1,51	***	0,108	0,148	11,68	-3,00	***	0,034	0,005	23,10	0,14		0,258	0,239	14,05	4,38	***
	Enostavni g.i.			54,19	1,50				17,66	2,99				22,83	-0,14				5,32	-4,35	
Spol	Moški	0,114	0,114	49,24	-3,45	***	0,036	0,029	14,06	-0,61	***	0,125	0,119	26,14	3,18	***	0,044	0,046	10,55	0,88	***
	Ženski			55,81	3,12				15,23	0,55				20,08	-2,88				8,88	-0,79	
Starost	Do 29			53,10	0,41				11,26	-3,42				29,44	6,48				6,20	-3,48	
	30 - 49	0,018	0,018	53,03	0,35		0,140	0,132	14,44	-0,23	***	0,211	0,187	22,60	-0,37	***	0,166	0,139	9,93	0,25	***
	50 +			52,02	-0,67				17,79	3,12				17,78	-5,18				12,41	2,73	
Izobrazba	Poklicna šola ali manj			52,41	-0,28				17,00	2,32				20,50	-2,46				10,10	0,42	
	Srednja šola	0,035	0,023	52,34	-0,35	*	0,088	0,101	14,01	-0,67	***	0,130	0,077	24,23	1,27	***	0,129	0,018	9,42	-0,26	
	Višja šola ali več			54,07	1,38				11,45	-3,23				25,08	2,12				9,41	-0,27	
Multipli R ²		0,017				0,044						0,064				0,089					

85

$\alpha < 0,01$ ***

$0,01 \leq \alpha < 0,05$ **

$0,05 \leq \alpha < 0,10$ *

Priloga B: Vprašalnika

Omrežja socialne opore prebivalcev Slovenije 2002

Na dobro počutje človeka do določene mere vplivajo odnosi, ki jih ima z drugimi ljudmi. Z naslednjo skupino vprašanj bi vas radi povprašali o ljudeh, ki so na različne načine pomembni za vas. To so lahko sorodniki, prijatelji, sodelavci, svetovalci, sosede in tako naprej. Pri vsakem vprašanju lahko navedete toliko ljudi, kolikor želite. Da bi zagotovili tajnost podatkov, nam lahko poveste le polna imena in začetnice njihovih priimkov. Prosimo, da za isto osebo vedno uporabljate isto oznako oziroma ime.

A1. Včasih se ljudje družijo z drugimi ljudmi, na primer se običejejo, gredo skupaj na izlet ali na večerjo in podobno. Kdo so ljudje, s katerimi se običajno družite?

A2. Recimo, da bi se znašli v situaciji, ko bi potrebovali večjo vsoto denarja, ki pa je sami trenutno ne bi imeli na razpolago, na primer pet povprečnih mesečnih plač (približno 500.000 tolarjev). Na koga bi se obrnili, da vam posodi denar (na osebo in ne na institucijo, npr. banko)?

A3. Včasih si ljudje od drugih ljudi sposodijo kakšno stvar, na primer kakšno orodje, ali prosijo za pomoč pri manjših hišnih opravilih (npr. lažjih gospodinjskih opravilih). Kdo so ljudje, ki jih običajno prosite za to vrsto pomoči?

A4. Poskusite se spomniti zadnjega večjega opravila v ali okoli hiše ali stanovanja (npr. gradnje hiše, prenove hiše ali stanovanja, večjih del na vrtu). Na katere osebe ste se takrat obrnili po pomoč?

A5. Včasih se ljudje o pomembnih osebnih stvareh pogovorijo z drugimi ljudmi, na primer, kadar se s kom sprejo, imajo težave na delovnem mestu in podobno. S kom se običajno pogovarjate o osebnih stvareh, ki so za vas pomembne?

A6. Recimo, da se vas loti hujša bolezen ali ste na splošno oslabei in ne morete zapustiti stanovanja, da bi šli na primer po nakupih v trgovino ali po zdravila v lekarno. Na koga se običajno obrnete za to vrsto pomoči?

Zdaj bi vas radi podrobneje povprašali o osebah, ki ste jih imenovali in vašem odnosu do njih.

Q4. V kakšni vrsti odnosa ste s to osebo (na primer prijatelj, brat, sestra, sodelavec itd.)? Če je vaš odnos s to osebo mogoče opisati na več načinov, lahko imenujete več teh vrst odnosa (na primer ista oseba je lahko hkrati sodelavec in prijatelj).

1. partner ali bivši partner
2. oče ali mati (očim ali mačeha)
3. brat ali sestra (polbrat ali polsestra)
4. otrok
5. drug sorodnik
6. sodelavec ali bivši sodelavec
7. sočlan kakšne organizacije ali bivši sočlan

8. sosed ali bivši sosed
9. prijatelj
10. znanec
11. svetovalec ali bivši svetovalec
12. drugo

98 – zavrnil

99- ne vem

Za konec pa le še nekaj vprašanj o vašem gospodinjstvu in vas...

IZOB. Kakšna je vaša dokončana izobrazba?

1. nedokončana osnovna šola
2. osnovna šola
3. poklicna šola
4. štiriletna srednja šola
5. višja šola
6. visoka šola
7. magisterij
8. doktorat

98 – zavrnil

99- ne vem

E_SPOL.

1. moški
2. ženski

98 – zavrnil

99- ne vem

E_ROJEN. Katerega leta ste rojeni? ČE JE LETNICA ROJSTVA V LETU 1937 ALI PREJ (STARI 65 LET ALI VEČ), VPRAŠATI ŠE NASLEDNJI DVE VPRAŠANJI.

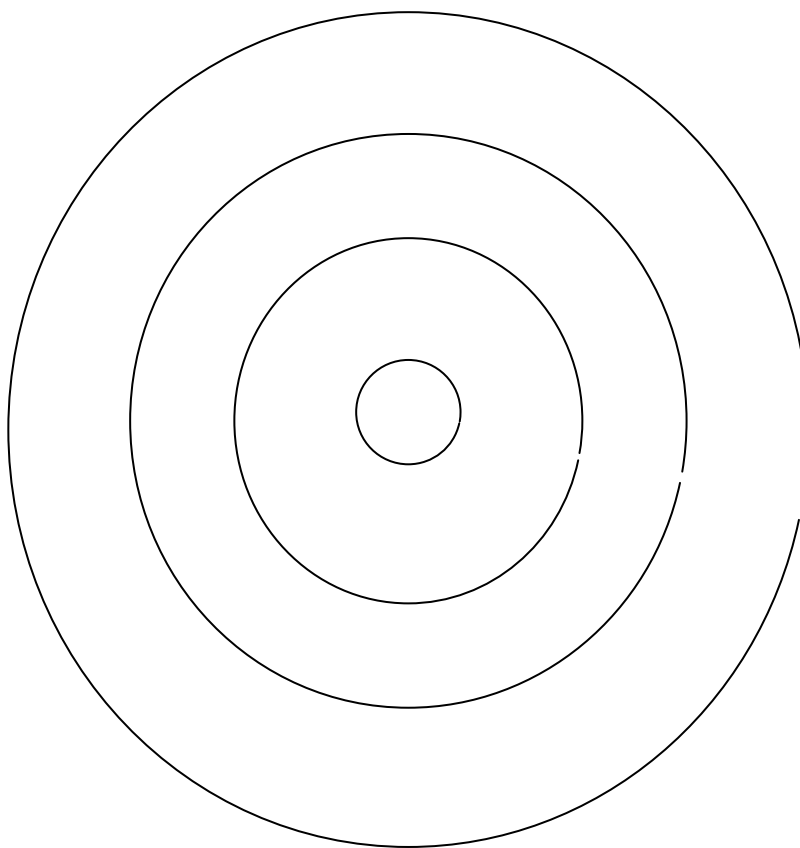
98 – zavrnil

99- ne vem

Hierarhično merjenje omrežja socialne opore: Egocentrična omrežja socialne opore

Začniva z vprašanji, ki se nanašajo na osebe, ki so v tvojem življenju ta trenutek pomembne. Da bi dobil/a pravilno sliko, te bom prosil/a, da mi pomagaš narisati diagram, ki ga bova v anketi imenovali/a osebno omrežje. (POKAŽITE DIAGRAM ANKETIRANCU/KI (A)). V centru si ti. V prvem krogu bo le ena oseba ali več oseb, ki so ti tako blizu, da bi si brez njih težko predstavljal/a svoje življenje. V drugem krogu bodo ljudje, ki ti niso tako zelo blizu, ampak so še vedno precej pomembni zate. V tretjem krogu bodo ljudje, ki ti niso tako blizu, so pa zate še vedno pomembni. Krogi so lahko prazni, delno polni ali povsem polni.

DIAGRAM:

Sedaj bi rad/a, da pomisliš na vse ljudi v svojem življenju (prosim osredotoči se na **ljudi, ki so starejši od 18 let**), ki so zate pomembni in ne samo na ljudi, ki jih slučajno poznaš ali so s tabo v sorodu.

A1. Začela bova z ljudmi, ki so ti najbližji, ali je med njimi kakšna oseba ali osebe, brez katerih si težko predstavljaš svoje življenje?

DA – NADALJUJTE Z A1a

NE – NADALJUJTE Z A2

A1a. Ali mi lahko poveš ime te osebe in začetnico priimka? (Je še kdo tak, ki ti je tako blizu?) (VPIŠITE IME IN ZAČETNO ČRKO PRIIMKA V DIAGRAM TER JIH OZNAČITE S ŠTEVILKAMI V KROG, KI JE NAJBЛИŽJI A, ZAČNITE OB TOČKI 12. URE.)

A2. Ali obstajajo ljudje, s katerimi si nisi tako blizu, ampak so še vedno zelo pomembni zate?

DA – NADALJUJTE Z A2a

NE – NADALJUJTE Z A3

A2a. Ali mi lahko poveš ime te osebe in začetnico priimka? (Je še kdo tak, ki ti je tako blizu?) (VPIŠITE IME IN ZAČETNO ČRKO PRIIMKA V DIAGRAM TER JIH OZNAČITE S ŠTEVILKAMI V KROG, KI JE NAJBЛИŽI A, ZAČNITE OB TOČKI 12. URE.)

A3. Ali so obstajajo ljudje, ki jih še nisi omenil/a, pa so ti dovolj blizu, in so zate pomembni, tako da bi jih morala vpisati v tvoje osebno omrežje?

DA – NADALJUJTE Z A3a

NE – NADALJUJTE Z A3b

A3a. Ali mi lahko poveš ime te osebe in začetnico priimka? (Je še kdo tak, ki ti je tako blizu?) (VPIŠITE IME IN ZAČETNO ČRKO PRIIMKA V DIAGRAM TER JIH OZNAČITE S ŠTEVILKAMI V KROG, KI JE NAJBЛИŽI A, ZAČNITE OB TOČKI 12. URE.)

A3b. NA DIAGRAMU IN PREŠTEJTE ŠTEVILO LJUDI V POSAMEZNIH KROGIH IN VPIŠITE:

A3b1. število oseb v prvem krogu: _____,

A3b2. število oseb v drugem krogu: _____ in

A3b3. število oseb v tretjem krogu: _____.

DIAGRAM DAJTE OSEBI, KI JO SPRAŠUJETE

A4. Sledi nekaj vprašanj o ljudeh v tvojem omrežju. Ko ti zastavim posamezno vprašanje, prosim povej številko osebe ali oseb, ki zate naredi določeno stvar. Če je ne naredi nihče, preprosto reci nihče («00» = »NIHČE«). (ČE A. ODGOVORI »NE VEM« NA KATEROKOLI VPRAŠANJE, VPRAŠAJTE ŠE »KAKO TO MISLIŠ?« ČE JE OSEB VEČ KOT 20, VPISUJTE ŠTEVILKE V OKENCE »DRUGO«.)

OBKROŽI ŠTEVILKE, KI JIH A. BERE IZ DIAGRAMA.

A4a. Ali obstajajo ljudje, ki jim zaupaš stvari, ki so zate pomembne?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	DRUGO
A4b. Ali obstajajo ljudje, ki ti povrnejo samozavest, ko se počutiš negotov/a glede česa?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
A4c. ... , ki ti dajejo občutek, da te spoštujejo?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
A4d. ... , s katerimi se pogovoriš, kadar si vznemirjen/a, nervozen/a ali depresiven/a?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
A4e. ... , s katerimi se pogovarjaš o svojem zdravju?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
A4f. ... , ki jih vprašaš za nasvet ob pomembnih življenjskih spremembah (npr. selitev, zamenjava službe, ipd.)?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
A4g. ... , ki ti zagotovijo pomoč, če zboliš?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
A4h. ... , od katerih si sposodiš kakšno stvar, na primer kakšno orodje, ali jih prosiš za pomoč pri manjših hišnih opravilih (npr. lažjih gospodinjskih opravilih)?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	

A4i. ... , ki ti pomagajo pri večjih opravilih, kot je gradnja ali prenova hiše, stanovanja, prekopavanje vrta, ipd.?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
A4j. ... , s katerimi se družiš, npr. se obiščeš, greš skupaj na večerjo, ali izlet?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	
A4k. ... , od katerih si zaradi kakšne nujne situacije izposodiš večjo vsoto denarja (npr. 1000EUR)?	00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20	

12. Sedaj bi ti rad/a zastavila nekaj vprašanj o posameznikih v tvojem omrežju. (PONOVI TE VPRAŠANJA OD A13. DO A19. ZA PRVIH 20 IMEN V DIAGRAMU, RAZEN, ČE JIH JE A. IZBRISAL/A – VPRAŠAJTE VSA VPRAŠANJA ZA PRVO OSEBO, POTE M NADALJUJTE Z DRUGO,..)

A13. PREVERITE, V KATEREM KROGU SE IME NAHAJA IN OBKROŽITE V RAZPREDELNICI.

A14. (VPRAŠAJTE, ČE JE POTREBNO) Ali je oseba številka (ena, dva, ...) moškega ali ženskega spola?

A15. Ali je ona/on prijatelj/ica, sorodnik/ica ali kaj drugega? (OPIŠITE BOLJ NATANČNO, ČE SORODNIK. VRST ODNOSOV JE LAHKO VEČ ZA ISTO OSEBO)

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A13. krog:	1.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	2.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	3.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
A14. spol:	1. moški	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	2. ženski	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
A15. vrsta odnosa, kode spodaj											

		11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A13. krog:	1.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	2.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	3.	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
A14. spol:	1. moški	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	2. ženski	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
A15. vrsta odnosa, kode spodaj											

A15. KODE ODNOSOV

1. mož/ žena/ partner, 2. mama, 3. oče, 4. hči, 5. sin, 6. sestra, 7. brat, 8. drug sorodnik (tudi po moževi/ženini strani), 9. prijatelj, 10. znanec, 11. sosed, 12. sodelavec, 13. duhovnik, 14. zdravnik, 15. psiholog/ psihiater/ kak drugi poklicni svetovalec, 16. pravnik/ odvetnik, 17. kdo iz socialne službe, 18. patronažna sestra, 19. nekdo, ki mu plačate za pomoč,

VPRAŠALNIK – 2. del

Prosimo vas, da izpolnite še naslednja vprašanja. Odgovorite tako, da vpišete vaš odgovor na črto oziroma obkrožite ustrezno številko.

4. Označite vaš spol: 1. moški, 2. ženski

5. Zapišite leto rojstva: _____.

8. Kakšna je vaša najvišja dosežena izobrazba oz. končana šola?

1. nedokončana osnovna šola
2. osnovna šola
3. 2-3 letna poklicna šola
4. 4-5 letna strokovna šola
5. gimnazija
6. višja šola
7. visoka šola, fakulteta, akademija
8. magisterij, doktorat